

Sabate – městská guerilla ve Španělsku

Antonio Tellez

**Anarchistická knihovna
e-vydání Praha 2006**

Francisco Sabate Llopart
30. 3. 1915 – 5. 1. 1960

Původní titul: La Guerriglia Urbana in Spagna: Sabate. Do angličtiny přeložil Stuart Christie. První anglické vydání: Davis-Poynter Limited, 1974. Klubové vydání: Cienfuegos Press, 1974. První kapesní vydání: Elephant Editions ve spolupráci s Refract Publications, 1985. Reprint, vydáno v Katánii, srpen 1998, Elephant Editions ve spolupráci s AK Press

Poznámka:

Posledním, značně rozšířeným a doplněným vydáním je: Sabaté, Guerilla urbana en España 1945-1960, Virus-Memoria, třetí vydání, Barcelona 2001. Toto vydání bylo použito jako zdroj obrazové přílohy.

První české vydání, přeložil a editoval PW

<http://fsa.anarchismus.org>

jlacina@anarchismus.org

JabberID: jaimeB@njs.netlab.cz

ICQ: 126 508 636

Obsah:

Úvod (Alfredo M. Bonnano)

I	Sabate
II	Občanská válka
III	Druhá světová válka
IV	Naděje
V	Zmatek
VI	Akce
VII	Problémy ve Francii
VIII	Teror v Barceloně
IX	Likvidace
X	Komplikace
XI	Zoufalství
XII	Smrt

Epilog

Úvod

Tato kniha vypráví o životě, akcích a smrti anarchistického partyzána.

Mnohé se změnilo od doby, kdy byla poprvé vydána na konci šedesátých let dvacátého století. Zkušenosti z ozbrojeného boje v Evropě již nejsou omezeny na soudruhy, kteří pokračovali v boji proti frankistickému Španělsku. To ale ani v nejmenším nesnižuje teoretickou a praktickou důležitost Sabateho akcí – a zvláště pak hodnotu této knihy.

Naše rozprava by mohla být dlouhá, ale pokusíme se ji zkrátit, abychom celou věc nezkomplikovali.

Zdálo by se, že všichni anarchisté se shodnou na jistých bodech; nepřidrží se sice úplně stejného názoru, ale přinejmenším neupadnou do žádných protikladů. První takovou otázkou je útok na třídního nepřítele (například vykořisťovatele), jak v makroskopickém rozměru Státu, tak mikroskopickém rozměru jednotlivce, odpovědného za vykořisťování. Když se ale soudruzi organizují, aby postoupili od slov k činům, nikdy nechybí ti, kteří vystoupí do popředí s pochybami, úžasem, podezřívavostí a nejistotou. Vždy se najdou někteří anarchističtí soudruzi, kteří anarchismus proměnili na svého druhu ochranný štít proti vlastní slabosti a kompromisům. Tito lidé očividně nemohou souhlasit s někým, kdo přispívá k jejich odmaskování prostřednictvím akce; někým, kdo čerá stojaté vody pomocí útoků na třídní nepřátele a často na sebe přitahuje pozornost represivních složek.

Na soudruhy, kteří mají v úmyslu jednat nyní, právě teď, je neustále směřována kritika ve stylu „Nenastal pravý čas“, „Podobné věci se dělají pouze tehdy, když je revoluce nablízku“ nebo „Musíme čekat, abychom si byli jisti, že masy jsou s námi“.

Co se týče Sabateho akcí, on sám ve skutečnosti zůstal osamocen pouze s hrstkou soudruhů, kteří ve spojení s ním čas od času individuálně pokračovali v boji. Tyto akce se ale musely odehrát uvnitř Španělska. Když došlo na záměr učinit něco v zahraničí, aby byl zasazen úder fašistickému režimu, objevila se záplava neshod. Rovněž později, když došlo k navázání mezinárodní spolupráce (například únos monsignora Ussia), nesouhlasných projevů nebylo zrovna málo. Byla rovněž zdůrazňována skutečnost, že na akci se má pohlížet ve světle jejího výjimečného cíle zachránit životy soudruhů odsouzených k smrti.

Čtenář si uvědomí, že od doby, kdy Sabate vedl v naprosté izolaci svůj boj, se změnilo jen málo, pokud vůbec něco. Dokonce i zcela nedávno, když se anarchisté organizovali, aby přešli do útoku, takzvané „oficiální“ hnutí raději zůstalo zticha, což znamená pokud rovnou nevydalo deklarace plné pochybností nebo otevřeného odsuzování.

Je to nevyhnutelný osud všech organizací? Nevěříme. Organizace, která se sama definuje jako strážkyně ideologických tradic anarchistického hnutí, se ale musí nezbytně stát konzervativní a vzhledem ke všem útočným iniciativám – zvláště, pokud nejsou pod její kontrolou – se staví obezřetně a podezřívavě. Naopak organizace, zrozená přímo jako útočná struktura, schopná modifikovat se podle momentálních potřeb, vyhýbající se byrokratizaci a nemající žádné úmysly udržovat jakoukoli „památku“, se může stát nezbytnou základnou pro revoluční akci. Sabateho snahy směřovaly zásadně k takovému druhu organizace a stejně tak snahy jakýchkoli dalších anarchistických revolucionářů, kteří zamýšlejí útočit na třídního nepřítele.

Právě na dvou stranách této dělící čáry se vyvíjejí dva odlišné modely působení.

Na jedné straně kontra-informační model jako cíl sám o sobě, struktura, donekonečna opakující sama sebe, přežívající díky vlastnímu obrazu a čas od času poskytující pokročilejší zpracování toho, co se rozhodly pustit do oběhu mocenské struktury.

Na druhé straně minimální struktura organizující se za účelem jednat, která se udržuje v plném souladu s realitou, ale pouze proto, aby vypracovávala projekty vlastního působení a revolučních akcí, a ne je distribuovala za účelem jejich konzumace. V této perspektivě se vše začíná jevit v odlišném světle. Na prvním místě se ocitá dostupnost prostředků. Kdokoli se omezuje na

kontra-informační bázi, staví na dobré vůli soudruhů a jejich příspěvcích. Kdokoli má zřetelný útočný projekt, musí zajít dále a vyvlastnit nezbytné finance od kapitalistů. Úroveň zapojení je ale rovněž odlišná, v druhém případě naprostá a totální.

Samozřejmě že existují rizika. Nikoli ve smyslu vlastního života, který je pro revolucionáře ve všech rozhodnutích vždy v sázce, ale rizika separace a izolace.

Hloupost jiných, jejich špatná víra, spočívající v neochotě porozumět, jejich mrtvolnost: to vše smrtelně zraňuje, často vážněji než projektily nepřítele. Sympatický zájem ve formě morbidní zvědavosti je rovněž smrtonosný.

Sabateho poranily všechny tyto bolestivé trny v patě ještě předtím, než byl zabit Guardia Civil.

Nikdy se ale nezastavil, nikdy neustoupil. Nikdy nedopustil, aby jej přemohly pochybnosti. Musíme také říci (protože někdo tvrdil opak), že neměl vše snazší, protože tehdy každý souhlasil s bojem proti fašismu. To je v pořádku pro pokrytce, maskující se jako revolucionáři, ale jistě ne pro anarchisty. Fašismus se neustále tyčí přímo před námi, dokonce i když je oděn do mnohobarevných šatů relativně blahovlnného sociálního státu paní Thatcherové.

Každý to vcelku snadno pochopí. Těžší je ale rozhodnout se jednat. Proto je podobná kniha vždy užitečná, neboť její čtení nás posouvá k akci, vzbuzuje nadšení. Protože ukazuje tisíc a jeden způsob, jak je možné zasáhnout nepřítele; neponechává žádný prostor rezignaci a pochybám.

Je nezbytné pochopit, že nemůžeme čekat na jiné – nejen na vlastní soudruhy – kteří nám poskytnou znamení k akci, jakousi konečnou indikaci. Ta musí vyjít od nás. Každý z nás, vzato individuálně, musí nalézt vlastní soudruhy a soudružky a založit malé místní skupiny, které jsou zásadním elementem pro vdechnutí života celé útočné organizaci, jakou potřebujeme. Akce přijdou snadno, jako přirozený následek rozhodnutí jednat ruku v ruce proti společnému nepříteli. Velká slova, prohlášení, která se zapíší do dějin, velké organizace slavné minulosti a obsáhlé programy pro budoucnost, to vše není k žádnému užitku, pokud chybí vůle jednotlivých soudruhů.

A v tomto smyslu Sabate nikdy nebyl sám. Jeho boj stále pokračuje i dnes.

Alfredo M. Bonnano

Předmluva k prvnímu českému vydání

Přinášíme vám další text do Anarchistické knihovny. Tentokrát jde o text poněkud netypický. Možná i proto, že se někomu může zdát téměř neuvěřitelný.

Je to příběh nekompromisního anarchistického partyzána. Začíná spolu s revolučními změnami ve Španělsku, do kterých se mladý Francisco Sabate s vervou zapojil. S porážkou revoluce, ale Sabateho příběh neskončil, právě naopak. Vzápětí se vrhá zpět do fašistického Španělska, aby za každou cenu a všemi prostředky bojoval proti frankistickému režimu a pomáhal těm anarchistickým soudruhům a soudružkám, kteří ve Španělsku zůstali. Netrvalo dlouho a partyzán Sabate si vysloužil u fašistů přídomek „veřejný nepřítel číslo jedna.“ Co víc k tomu dodat?

Tento text si klade za cíl velmi podrobně a v historických souvislostech přinést příběh anarchisty, který svůj život plně zasvětil boji za opravdovou svobodu a tomuto boji obětoval téměř vše a to i přesto, že mnohdy zůstával sám. Musel se velmi často konfrontovat s názory těch, kteří ho kritizovali za údajnou zbrkllost a jednání na vlastní pěst. Sabate neměl ve zvyku pouze čekat, až mu ostatní řeknou, že „už nastal ten správný čas.“

Alfredo M. Bonnano ve své předmluvě píše:

„Nikdy se ale nezastavil, nikdy neustoupil. Nikdy nedopustil, aby jej přemohly pochybnosti. Musíme také říci (protože někdo tvrdil opak), že neměl všechno snazší, protože tehdy všichni souhlasili s bojem proti fašismu. To je v pořádku pro pokrytce, maskující se jako revolucionáři, ale jistě ne pro anarchisty. Fašismus neustále stojí přímo před námi.“

Největší poselství tohoto textu však nespatřujeme pouze v připomínce příběhu života a smrti velmi odvážného a odhodlaného anarchistického soudruha a revolučního antifašisty, ale v poselství, které za svým životem zanechal všem, kteří se dosud snaží o emancipaci člověka. Poselství, ve kterém Francisco „El Quico“ Sabate ukazuje, že sebevážnější překážka nemůže zastavit odhodlání bojovat proti nadvládě člověka nad člověkem. Doufáme, že pro vás všechny bude toto poselství stejnou inspirací, jako pro nás.

Petr Křápek

Kapitola 1

Sabate

Manuel Sabate patřil ke Guardia Urbana (1) města Hospitalitet de Llobregat (2), které se svými sedmdesáti tisíci obyvateli náleželo k velkému rozpínajícímu se komplexu Barcelony. Jeho manželka Madrona Llopart, sebezapírající se, těžce pracující, naprosto oddaná péči o domov a rodinu, představovala typickou španělskou ženu v domácnosti.

Měli pět dětí. Tři z nich sehrály roli v našem příběhu: José, nejstarší, narozen v roce 1910; Francisco, narozený 30. března 1915 a Manuel, narozen v roce 1927. Čtvrtý Juan a sestra Maria se nikdy nezúčastnili aktivit svého bratra. Francisco, známější pod katalánskou zdobnělinou jako Sisco, Sisquet nebo Quico, byl sebevědomý a vyzařovala z něj síla dokonce již jako z chlapce.

Rodiče, naprosto nevědomí o podmínkách v soudobých výchovných ústavech a jednající na základě špatné rady, se rozhodli poslat nezdoelného chlapce do domova Duran v Barceloně již ve věku sedmi let. Tato instituce, kontrolovaná kněžími, byla skutečnou trestnicí pro děti. Domov Duran byl doslova školou buřičů. Dalším z jeho chovanců byl například Mariano Rodriguez Vazquez, známý pod přezdívkou Marianet, který se později během španělské občanské války stal generálním sekretářem (3) Národní konfederace práce (CNT) (4), nejdůležitějšího ze všech odborových svazů ve Španělsku.

Během občanské války byl domov Duran srovnán se zemí a mnišská komunita rozpuštěna. Po válce se znovu ustavil a zakoupil farmu Torre Vilana se všemi nemovitostmi v jednom z nejaristokratičtějších barcelonských předměstí. Disciplína nicméně zůstala v souladu se známými zásadami staré stavby (5).

V době, kdy se zde nacházel El Quico (6), v domově panovala vězeňská disciplína s častým ponižováním a tělesnými tresty, což jej hluboce zasáhlo a po celý zbytek života bojoval za spravedlnost a svobodu. Netrvalo dlouho, než malý chlapec dohlédl na konec řetězu. Jednoho dne přešplhal zeď na dvoře s pomocí stromu a improvizovaného provazu a vrátil se domů. Na kolenou prosil rodiče, ať ho neposílají zpátky do Instituce a řekl, že pokud tak učiní, okamžitě znovu uprchne – tentokrát navždy. Slíbil, že bude „hodný hoch“, jen ať ho nepošlou zpět. Netrvalo dlouho a vprostřed proseb a výhrůžek se mu podařilo dosáhnout svého.

V tehdejší Španělsku se vláda o vzdělávání téměř nestarala. Státních škol bylo velmi málo a soukromé placené školy se nacházely v rukou mnichů a Maristů (7), mimo dosah obyčejných pracujících, natož těch s početnými rodinami, jako byla Quicova. Učitelé se ve Španělsku netěšili obzvláštnímu společenskému uznání. Lidové pořekadlo „mít hlad jako učitel“ vůbec nepředstavovalo humornou nadsázku a učitelství nebyla vyhledávaná profese. Pro tisíce dětí jedinou školu představovala ulice a později pracoviště, kam se jako učni vydali ve věku okolo deseti let. El Quico nebyl žádnou výjimkou a jeho učňovská léta instalatéra byla normální: značnou měrou se skládala z pohlavkování a šikanování, což nesl těžce.

Při první příležitosti se přidal k Všeobecnému odborovému svazu v Hospitalitet, náležejícímu ke Confederacion Nacional del Trabajo (CNT) a ta se stala jeho organizací, které zůstal věrný po zbytek života – pokud ne disciplínou, pak tedy duchem. Vstoupil těsně před vyhlášením republiky v roce 1931. „Dělnická“ republika byla vším kromě toho, co naznačovalo její jméno. Zdělala všechno zlo a zkorumpované instituce monarchie. Převzala armádu, neustále připravenou zasahovat do politického života, které se přičily všechny demokratické instituce. Ponechala prostor absolutistické církvi s jejími nespočetnými náboženskými řády a dvojakou mentalitou, která byla zapříisáhlým nepřitelem kultury a pokroku. Tolerovala feudalismus v zemi, kde velkostatkáři a aristokraté panovali nad polovinou Španělska, nacházející se v nejstrašlivější bídě. Udržovala sterilní a zkorumpovanou byrokracii.

Vyhlášení republiky způsobilo vlnu bouřlivých lidových demonstrací na její podporu. Lidé

si mysleli, že nastal úsvit nové éry, ale již o dva dny později, šestnáctého dubna, ministr vnitra Miguel Maura řekl novinářům: „Chci, abyste ve svých listech dali na srozuměnou, že nehodlám ani o hodinu déle tolerovat jakékoli pouliční demonstrace. Lidé se nám vymykají z kontroly! Všechno rychle degeneruje do nepřijatelného veřejného skandálu!“

Maurovo arogantní chování nemůže být v tomto případě připsáno pouhému selhání nervů: po celou kariéru vykazoval příznaky toho, že je skutečně chronickým patologickým případem. Tento katolický a republikánský gentleman demonstroval celému světu svůj skutečný charakter, když o několik týdnů později – 23. července, nařídil armádě, aby zničila anarchosyndikalistické centrum v Seville, bar, nazývaný Casa de Corneliol ve čtvrti La Macarena. Tři kanóny do starého baru vypálily celkem dvaadvacet vysoce výbušných granátů a proměnily jej v trosky.

Nová republika se okamžitě postavila proti lidem, kteří již dlouhá léta požadovali zásadní proměnu ekonomického a sociálního života Španělska. Tvrdě se obrátila proti stejným lidem, kteří ji přivedli na svět. Sociální agitaci ve Španělsku během období první republiky zde nemusíme detailně popisovat, ale abychom poskytli nějakou představu o revolučním duchu španělského lidu (který se později stal prvním v Evropě, který povstal proti fašismu), můžeme se zmínit o povstaleckém hnutí z 18. ledna 1932 v hornické oblasti Alto Llobregat y Cardoner v katalánských Pyrenejích. Anarchosyndikalisté ve Figols a Sallentu vyhlásili anarchistický komunismus a zrušili veškeré soukromé vlastnictví a oběh peněz ve svých vesnicích. Nicméně revoluční dělnické hnutí bylo po pěti dnech po litém boji zničeno. Poslední bašta revoluce, Cardoner, padla 22. ledna. Represe, které následovaly po celém Katalánsku, byly drsné. Za temného úsvitu jedenáctého února z Barcelony směrem do Baty ve Španělské Guineji vyplula loď Buenos Aires se 104 aktivisty CNT na palubě, včetně Buenaventury Durruti Dumanger (10) a Francisca Ascaso Abadia (11). Mezitím po celých severních provinciích armáda a policie uplatňovala ley de fuesa (12) a plnila hřbitovy a vězení oběťmi z řad pracujících tříd.

Lidové protesty proti deportacím a policejnímu násilí byly vyjádřeny mnoha stávkami po celém Španělsku a někdy dokonce i novými povstáními, například tím, které se odehrálo v Tarrase 14. února, kde lidé vyšli do ulic a po několik hodin byli pány situace, obsadili radnici, zatklí starostu a všechny reakcionářské představitele, na které přišli. Nad radnicí hrdě zavlála černorudá vlajka CNT-FAI. Nicméně z Barcelony byly spěšně vyslány jednotky, kterým se brzy podařilo dostat město pod kontrolu. Bylo zatčeno 42 lidí a obviněno podle vojenského práva. Když byli postaveni před soud, státní zástupce požadoval 42 trestů smrti (13).

Roľníci z Hospitalitet rovněž v této době stávkovali a protestovali proti feudálním podmínkám, v nichž byli nuceni pracovat. Statkáři neustoupili a stávka se protahovala. Nepřicházely žádné peníze a pracující se svými rodinami doslova hladověli. El Quico a další mladý anarchistický soudruh se rozhodli pomoci v obraně roľníků – vlastním způsobem. Přepadli jednoho z nejvýznamnějších místních statkářů a vzali mu do poslední pesety všechny peníze, které měl při sobě. Celá částka byla předána stávkovému výboru, aby byla rozdělena mezi nejpotřebnější rodiny.

Reakce rovněž brzy udeřila. Informace o tom, že generál José Sanjurjo y Sacanell, velitel Carabineros a bývalý velitel Guardia Civil (14), připravuje vojenské povstání, byly veřejným tajemstvím. Sanjurjův puč (15) vypukl 10. srpna 1932 v Madridu a Seville, ale již dva měsíce předtím, 9. června během interpelace v Kortesech o situaci v Seville (18), poslanec Miguel Garcia Bravo Ferrer přečetl leták, který obíhal v andaluské metropoli a byl podepsán Výborem revolučních dělníků a vojáků:

Guardia Civil se pod vedením zločince Sanjurja chystá nastolit vražednou diktaturu. Občané, připravte se, neboť hodina boje udeřila. Vojáci, občané a dělníci – bojujme společně proti Sanjurjovi a Guardia Civil (17). Sevřete pevně pušku, kterou třímáte v rukou a splňte svou povinnost. Lide: Viva la anarquía!

V Madridu povstání nicméně uspělo pouze v tom, že dostalo pod kontrolu budovy minis-

terstva války a komunikací.

Castilblanco byla vesnice se čtyřmi tisíci obyvateli v provincii Badajoz. Prvního ledna 1932 zde pět set stávkujících rolníků uspořádalo demonstraci, která byla rozeznána Guardia Civil pomocí zběsilé palby. Rozzuření vesničané zaútočili na obhájce nepřítomných statkářů a na konci dne bylo skóre čtyři gardisté a jeden rolník zabití a mnoho demonstrantů těžce zraněných. Vesničané, obvinění ze zabití příslušníků Guardia Civil, byli odsouzeni k smrti, ale veřejné pobouření bylo takové, že vláda byla přinucena anulovat verdikt a nakonec vesničany amnestovat (18).

Pátého ledna v Arendu (Logroño) Guardia Civil znovu zaútočila na demonstraci střelbou z pušek. Demonstrace se účastnily také ženy a děti a výsledkem byl skutečný masakr. Bylo zabito šest lidí – z toho čtyři ženy – a třicet dva dalších zraněno. Rozhořčení po celém Španělsku bylo jednomyslné a představovalo hlavní příčinu Sanjurjova odvolání. Muž, který zaujal jeho místo, generál Miguel Cabanellas, byl další rovnocenně zrádcovskou postavou v historii Španělska.

V Seville anarchosyndikalisté vyhlásili generální stávkou a dobyli kasárna. Je ironické, že tím zachránili republiku, která je krutě perzekvovala. Právě v tomto období permanentních sociálních nepokojů Sabate společně s dalšími mladými muži založil jednu z prvních akčních skupin – Los Novatos. Nejstarším ze skupiny byl Jose, bratr El Quica, kterému tehdy bylo dvaadvacet let. Los Novatos náleželi k lokální federaci Iberské anarchistické federace (19). Skupina provedla první velkou akci téměř okamžitě. Osmého ledna 1933 vypuklo nové revoluční hnutí, inspirované FAI, v protestu proti systematické a zarputilé perzekuci pracujících ze stran vlády, vedené Manuelem Azaña y Diaz, schopným a úspěšným utlačovatelem. V Zaragoze a Barceloně proběhla rozsáhlá zatykáni ještě před tím, než byly viditelné jakékoli známky revoluce. Nicméně protestní hnutí nakonec vypuklo na mnoha místech. V Ribarroja a dalších vesnicích Levanty byl vyhlášen anarchistický komunismus a další pokusy následovaly v Andalusii.

V Casas Viejas, oblast Cádiz, republika postupovala s barbarstvím, kterému se v její historii stěží vyrovnalo cokoli jiného. Sedmdesátiletý rolník Francisco Cruz, lépe známý jako „Seisdedos“ (Šestiprstý), se odmítl vzdát Přepadovým gardám. Společně s rodinou a podobně smýšlejícími anarchisty, toužícími po sociální spravedlnosti, se zabarikádoval v zemědělské budově. Republikánští žoldnéři stavení nechali bombardovat a v souladu s rozkazem, vydaným předsedou vlády Azaňou zabili všechny, včetně žen a dětí:

„Nešetřete raněné, neberte zajatce. Postřílejte je jako psy“. (21)

Výsledkem tohoto rozkazu, vydaného budoucím prezidentem republiky, bylo z dvaceti čtyř bojujících všech dvacet čtyři zabito.

V létě roku 1933 se Sabateho skupina zúčastnila jednoho z mnoha setkání, zorganizovaných FAI. Konalo se na velmi dobře známém místě Fuente del Oso, v horách poblíž Esplugas, okrese San Feliu de Llobregat a zde se setkali, aby se cvičili v zacházení se zbraněmi a výbušninami. Když bylo setkání v plném proudu, hlídky na přístupových cestách upozornily na příjezd dvou nákladních vozů s Guardia Civil a Mozos de Escuadra – katalánskou milicí, zorganizovanou Generalitat z řad lovců za účelem potlačování pytláků a tuláků. Setkání se rozpadlo. Někteří snadno uprchli přes nedaleký borovicový les, zatímco další se rychle rozeběhli do okolní otevřené krajiny, aby rozdělili nepřátelské síly. Mezi nimi se nacházel i El Quico. Honička trvala za nepřetržité palby déle než půl hodiny, ale faistas naštěstí neutrpěli žádné ztráty ani zranění. Pro Los Novatos to byl křest ohněm. Příštího dne ústřední deník odborového svazu CNT Solidaridad Obrera přinesl na titulní straně článek pod nadpisem „Žádný úlovek z borovicového lesa“.

Zhruba v této době byly na 19. listopadu 1933 oznámeny volby. CNT vyzývala k jejich totálnímu bojkotu. Během předvolební agitace konfederace rozšířila ohromné množství propagace a v posledních dnech zorganizovala masový mítink na monumentální Plaza de Toros v Barceloně, kterého se zúčastnili dobře známí aktivisté CNT/FAI jako Bunaventura Durruti. Heslem protivolební kampaně bylo „moc lidu – ne politikům“. Ve volbách zvítězila pravice a CNT dodržela svůj slib.

Osmého prosince 1933 znovu vypuklo povstání v Barceloně, Zaragoze, Valencii a Granadě, nicméně nejprudší revoluce se odehrála v oblasti Aragonu a Rioja, kde znovu zavlály černorudé prapory nad vesnicemi, které vyhlásily anarchistický komunismus. Los Novatos se na účast v revoluci intenzivně připravovali a vrhli se do ulic, kde snadno přemohli vládní síly v Hospitalitet. Zmocnili se všech vládních budov v centru a shromáždili všechny záznamy a spisy, kterých se stihli zmocnit (později se z nich stalo velmi dobré palivo na mnoho slavnostních ohňů, zorganizovaných během následných oslav). Povstání bylo nakonec potlačeno čtrnáctého stejného měsíce, ale pouze poté, co se řady pracujících ztenčily o mnoho mrtvých a raněných. Tisíce cenetistas skončily ve vězení. V Zaragoze byl zatčen celý Národní výbor CNT a stejně tak Revoluční výbor, skládající se mj. z Bunaventury Durrutiho, Cipriana Mera Sant a Issaca Puente Amestoy (22). Solidaridad Obrera byla zakázána, přestože tak byla v roce 1933 postižena poprvé. Od tohoto data až do roku 1934 (dne povstání Generalitat), byla pozastavena ještě třikrát, z toho jednou na 104 dnů. Jednotlivá vydání byla zabavena v celkem třiceti čtyřech případech. (23)

Bratrům Sabatovým se podařilo uniknout represím, ale španělská vězení byla přeplněna anarchosyndikalistickými aktivisty.

Represe nicméně nezabránilly vyhlášení mnoha zarputilých stávek a nevídanému vzestupu hnutí odporu. Nejvýznačnější byla stávka v Zaragoze. První Máj byl v metropoli Aragonu oslaven úplným a totálním zastavením práce. Zaměstnavatelé následně propustili všechny pracující. Odborové svazy obratem vyhlásily generální stávku na podporu opětovného přijetí propuštěných a jak ani jedna strana nechtěla ustoupit, město zůstalo paralyzováno po třicet šest dnů. Stávkující upadli do naprosté chudoby. Editor Solidaridad Obrera Manuel Villar Mingo (34), zorganizoval peněžní sbírku, aby děti stávkujících mohly být převezeny do Katalánska a ulevilo se tak jejich rozrušení a pomohlo rodičům zvítězit v bitvě. Sběrka měla bezprecedentní úspěch a během několika málo dnů se v redakci Soli nashromáždila suma, v oné době považovaná za opravdu značnou. Lidé Barcelony byli připraveni přijmout první příliv dětí ze Zaragozy, který měl dorazit před budovu redakce konfедераčních novin v šest hodin v sobotu večer. Před tiskárnou se shromáždil velký počet lidí a čekal na jejich příjezd. Generalidad se ale rozhodla vstoupit do hry a zabránit tomuto projevu solidarity. Bez jakéhokoli předchozího varování vláda zastavila autobusy s dětmi a nechala střílet do demonstrujících – mezi nimiž bylo mnoho žen a dětí – přičemž zabila jednoho dělníka a zranila několik dalších. Solidaridad Obrera byla kvůli veřejnému tvrdému odsouzení tohoto postupu pozastavena vládním dekretem. Autobusy musely jet jinou cestou a do Barcelony dorazily se značným zpožděním. Děti pak byly předány do rukou dělnických rodin, které na ně čekaly, aby je převzaly (25).

V odpovědi na tuto provokaci se Katalánský regionální výbor CNT rozhodl vyhlásit v hlavním městě čtyřicetihodinovou protestní generální stávku. Rozhodnutí oznamující stávku mělo být vydáno jako veřejné svolání. Francisco Sabate a další mladí lidé dostali za úkol vyzvednout vytištěný dokument. Měli se setkat v baru La Tranquilidad v centru Barcelony, na Paralelo. Když oba přátelé dorazili na dohodnuté místo, soudruzi jim řekli, že si mají manifest vyzvednout v baru na Montjuich. Když tam čekali, dorazila policie a zatkla všechny přítomné. El Quico poprvé zakusil, jak chutná vězení. Strávil noc v celách komisariátu na Pueblo Seco a příští den v Palacio de Justicia, kde byl řešen jeho případ a následně dva dny v barcelonském vězení Modelo. Obvinění z „ilegálního spolčování“ ale neprošlo a tak byli po dvaasedmdesáti hodinách všichni propuštěni.

Šestého října 1934 znovu vypuklo povstání a po patnáct vítězných dní se všechny levicové síly v Asturii spojily pod společným heslem „Sjednoťte se, proletářští bratři!“ (UHP), ale v Katalánsku povstání skončilo katastrofou, protože bylo připraveno nacionalisty a CNT/FAI se ani nepokusila zasáhnout do událostí. Skupina Los Novatos se věnovala sbírání zbraní, které na ulicích a v kanálech odhodili lidé Generalitat. Byly to právě tyto zbraně, které později pomohly v červenci 1936 v Katalánsku zlomit fašistické povstání. El Quico v roce 1935 obdržel povolávací rozkaz, ale coby přesvědčený antimilitarista nenastoupil službu a bylo po něm vyhlášeno pátrání jako po dezertérovi. Rovněž zhruba v této době provedl svoji první vyvlastňovací akci, aby pomohl fondu Výboru na pomoc politickým vězňům, na vrub bankovní pobočky v Gava, vesnici s 6.000 obyvateli v okrese

San Feliu de Llobregat, na samém okraji Barcelony. Na konci roku 1935 se také setkal s Leonorou Castells Marti, ženou, která se měla stát jeho partnerkou v následujících letech. Brzy poté co se poznali, po sotva šesti měsících poklidného života, Španělsko explodovalo. Nastal 18. červenec 1936.

Leonora v jednom z dopisů říká:

„Pamatuji si, jako kdyby to bylo včera. Po mnoha dnech mítinků, bez spánku a téměř aniž by pozřeli sousta, soudruzi přišli do malého domku, který jsme postavili s láskou a tvrdou prací. Francisco, vždy aktivní a statečný, ode mne odešel, mohla bych říct navždy... Revoluce začala – Francisco mě objal, já jsem ho krátce podržela v náručí a pak už byl pryč“.

Poznámky ke Kapitole 1

1) Městskou stráž, Guardia Urbana, řídila městská rada a velel jí starosta. Měla na starost dopravu a posilovala činnost městské policie.

2) Obyvatelstvo Llobregatu od počátku století podstatně vzrostlo. V letech 1962 až 1972 se jeho počet zvýšil ze 150.000 na 250.000.

3) Mariano R. Vazquez se narodil v Barceloně v roce 1909. Osmnáctého června 1939 byl utopen, když se koupal v řece Marne poblíž Paříže. Viz Manuel Munoz Diez: Marianet, Semblanza de un Hombre, Ed. CNT, Mexico 1960.

4) Confederacion Nacional del Trabajo byla vytvořena během Národního kongresu práce, konaného v Palacio de Bellas Artes v Barceloně ve dnech 30. října – 1. listopadu 1910. Byla ovlivněna bakuninskými idejemi I. Internacionály.

5) Toto „vzdělávací zařízení“ je nejlépe popsáno v knize Michela de Castillo, Tanguy, Ed. Julliard, Paříž 1957 – o Domově jsou tu činěny zmínky jako „Asile Dumos, Centre de Redressement“.

6) Po Sabateho smrti mnoho novinářů interpretovalo toto jméno jako odvozuující se od Chico, Pequeño, což znamená malý nebo nevysoký. To však nebyl tento případ, protože Sabate byl robustně stavěn a vcelku vysoký (188 cm).

7) Náboženský řád, jehož název se odvozoval od výrazu „Mariini následovníci“, založený v Lyonu v 19. století abbém Coliniou za účelem „vzdělávání mladých lidí“.

8) Migeul Maura se narodil v Madridu v roce 1887. V říjnu 1931 ho ve funkci ministra vnitra nahradil Santiago Caesares Quiroga – politik stejně nepopulární jako jeho předchůdce. Maura zemřel v Zaragoze v roce 1971.

9) Fernando Poo a Rio Muňi ve Španělské rovníkové Guinei obdržely nezávislost v roce 1968, teritorium Ifni bylo nakonec vráceno Maroku na základě Dohody z Ezu, podepsané 4. ledna 1969.

10) Durruti, jedna z nejvýznačnějších postav španělského anarchismu, se narodil v Leonu 14. července 1896. Padl na madridské frontě v oblasti univerzitního městečka 20. listopadu 1936. Viz Abel Paz, Durruti: The People in Arms, Ed. dela Tete de Feuilles, Paříž 1972.

11) Ascaso, narozen prvního dubna 1909 v Almudebaru. Nerozlučný Durrutiho soudruh, padl v Barceloně 20. července 1936 během útoku na kasárna Atarazanas, která povstala na podporu generála Franka. Jeho starší bratr Domingo byl zabit během Májových dnů v Barceloně v květnu 1937.

12) Ley de fuga – zákon, umožňující zastřelit ty, kteří se snažili uprchnout ze spárů sil zákona a pořádku. Byl dítětem generála Severiana Martinez Anido, guvernéra Barcelony a začal být aplikován od roku 1920. Byla to nejsnazší legální metoda jak likvidovat význačné řečníky a aktivisty dělnických organizací; úřady tak nechaly propustit vězně z policejních stanic nebo vězení a na cestě domů je zmasakrovaly a zezadu postřílely kulomety. Do spisu pak bylo jednoduše zaznamenáno „pokus o útěk“.

13) Viz Solidaridad Obrera, Barcelona, 7. dubna 1933. Skutečně vynesené rozsudky byly čtyři po dvaceti letech a jednom dni, šest po šesti letech a jednom dni, dva lidé byli zproštěni obžaloby a proti čtyřem bylo zastaveno trestní stíhání. Ostatní obdrželi rozsudky dvanácti let a jednoho dne podle Diega Abad de Santillan, který to píše ve své knize Contribution to the History of the Working Class Movement in Spain, sv. 9, Ed. Cajica, Mexiko 1971.

14) Sanjurjo byl odvolán z postu generálního ředitele Guardia Civil 8. ledna 1932 následkem incidentů v Castiblanco a Arnedo. Prezident Manuel Azaña mu jako kompenzaci nabídl místo generálního ředitele Carabineros.

15) Sanjurjo, markýz z Rífu, byl hlavním strůjcem „Národního povstání“ v roce 1936. Narozen v Pamploně 28. března 1872, zemřel 21. července v Portugalsku, když se zřítilo letadlo, přepravující ho do Španělska. Po jeho smrti vůdcovství přešlo na generála Francisca Franca.

16) Bravo Ferrer, poslanec za Radikální stranu za Seville, přednesl dramatické prohlášení ohledně situace v andaluské metropoli, které může být shrnuto následujícím způsobem: během třech měsíců od října do prosince 1931 se v Seville odehrálo 300 různých stávek a explodovalo velké množství bomb. Prudce vzrostly loupeže a atentáty. Oběti se

počítaly na desítky.

17) Guardia Civil je v protikladu ke svému jménu uniformovaný ozbrojený sbor, kontrolovaný přímo ministerstvy obrany a vnitra. V roce 1940 byla sloučena s Carabineros. Založena druhým vévodou z Ahumady v roce 1844 kvůli boji proti banditismu, byly jí brzy svěřeny vládní, soudní, fiskální a policejní funkce. V roce 1969 Guardia Civil čítala 60.000 mužů.

18) Citováno Joaquínem Arras v History of the Second Spanish Republic, Editora Nacional, Madrid 1969.

19) FAI (Federacion Anarquista Iberica) vznikla během diktatury generála Miguel Primo de Rivery na Národní anarchistické konferenci, konané ve Valencii ve dnech 25. - 26. července 1927.

20) Azaña se narodil v Alcalá de Henares v roce 1880. Zemřel 1. listopadu 1940 v Montaubanu (Francie) krátce poté, co odstoupil z úřadu prezidenta republiky.

21) Ve skutečnosti se z Casas Viejas podařilo navzdory těžkému zranění uprchnout jedné ženě jménem Maria Silva Cruz, přezdívaná „La Libertaria“, vnučce Francisca Cruz a dceři Juana Silva, dalších obětí. Přežila až do srpna 1936, když byla zavražděna frankistickými jednotkami na cestě do Jerezu u Medina Sidonia.

22) Cipriano Mera, narozen v listopadu 1897, po občanské válce uprchl do Severní Afriky, ale v roce 1942 byl Petainovou vládou vydán španělským úřadům, požadujícím jeho extradici. Následujícího roku byl odsouzen k smrti, ale trest mu byl později změněn na doživotní vězení. V roce 1946 byl podmíněčně propuštěn a odjel do Francie, kde pracoval jako zedník a teprve nedávno ve věku 74 let odešel na odpočinek.

Isaac Puente byl lékařem z Alavy a předním španělským anarchistickým teoretikem. Byl zavražděn frankistickými jednotkami v červenci 1936.

23) Pro další informace viz Mauel Villar, El Anarquismo en la Insurreccion de Asturias, Ed. Nervio, Buenos Aires 1936.

24) Kromě toho, že byl redaktorem Soli a valencijských novin Fragua Social, rovněž před svým vypovězením z Argentiny v Buenos Aires vydával La Protesta. Byl zatčen na konci občanské války, za několik měsíců poté propuštěn a v roce 1941 znovu uvězněn za své aktivity proti frankistickému režimu. Byl propuštěn až v dubnu 1946.

V květnu 1947 byl Enrique Marcos Nadal, sekretář ilegálního Národního výboru CNT, zatčen v Barceloně a jeho místo zaujal Villar. Dvacátého listopadu byl zatčen i Villar v Madridu v lednu 1949, předveden před válečnou radu a odsouzen k 25 letům. Zemřel v Buenos Aires v roce 1972.

25) Byly zorganizovány ještě další transfery dětí, jeden z nich horníky ze Sallentu. Další, směřující do Barcelony, byl zachycen Útočnými gardami, děti převezeny do sirotčince a rodičům nařízeno, aby si je vyzvedli. Pracující ze Zaragozy nakonec svůj boj vyhráli, což bylo výsledkem těchto solidárních akcí.

Kapitola 2

Občanská válka

Osmnáctého července 1936 vypuklo fašistické povstání a aktivisté CNT-FAI se okamžitě začali připravovat na konfrontaci. Francisco a Jose vstoupili do místní Obranné skupiny a Revolučního výboru Hospitalitet, který povstání očekával a z vlastní iniciativy již několik dní před pronunciamiento obsadili domy známých fašistů a sympatizantů. Tímto způsobem se jim podařilo shromáždit nějaké zbraně a rovněž odříznout povstání od možné podpory v oblasti. Za jediný den měli situaci v Hospitalitet zcela ve svých rukou a mohli 19. července pomoci soudruhům v Barceloně. Vojenské povstání bylo v Katalánsku potlačeno za několik málo dnů a většina členů Sabateho skupiny Los Novates odjela 24. července na aragonskou frontu v koloně, vedené Buenaventurou Durrutim, jehož vojenským poradcem a zástupcem byl Enrique Perez Farras.

Dvacátého sedmého srpna Jose a Francisco rovněž odjeli na aragonskou frontu s Los Aguiluchos, první kolonou, zorganizovanou CNT-FAI ve spolupráci s Výborem antifašistických milic (1). Tato kolona byla zorganizována Juanem Garcia Oliver a později po vytvoření Lidové armády pomohla postavit dvě konfедераční divize pod vedením Miguela Garcia Vivancos (2) a Gregoria Jover Cortes (3). Jose Sabate byl zvolen centurionem (odpovědným za sto mužů), zatímco El Quico byl zvolen odpovědným za dvacet mužů. Aktivita bratří Sabatových nebyly o nic méně vynikající než dalších tisíců, připravených spíše obětovat své životy na frontě, než žít pod fašistickým režimem. El Quico, předstihující kubánské barbudos ze Sierra Maestra, si přestal stříhat vlasy a holit vousy a prohlásil, že tak neučiní, dokud na celém poloostrově netriumfuje lid. Domů do Barcelony se nedostal na dovolenku až do prosince. Když konečně dorazil, způsobil na Plaza de España, kde zaparkoval své auto, menší pozdvižení. Všichni si mysleli, že je soviético – a nikdy v životě se tak nenasmál, když ho oslovovali milicionáři všech národností a zkoušeli čerstvě naučené ruské fráze.

Zde se můžeme zmínit, jak došlo k tomu, že Francisco byl po smrti frankistickým tiskem označován za zloděje aut. Tehdy se frontovým jednotkám, zvláště konfедераčním silám (náležejícím k CNT-FAI), neustále nedostávalo dopravních prostředků. Stalo se tedy zvykem vybrat skupiny lidí, aby zajely do města a „zrekvírovaly“ velký počet automobilů, používaných byrokraty a odvezly je zpět na frontu, kde byly začleněny do bojových jednotek. Sabate byl tehdy přidělen k 126. brigádě ze 4. praporu, tehdy umístěného na frontě u Huesky (Almunia), Sabate „zrekvíroval“ krásné De Soto, zaparkované před ministerstvem letectví a vrátil se s ním na brigádní velitelství, kde ho soudruzi ve zbrani přivítali smíchem a provoláváním slávy. Přátelé ale zdůraznili, že tak překrásný automobil musí být samozřejmě rozpoznán okamžitě poté, co bude nasazen do služby, ale El Quico si myslel svoje a ignoroval žerty. Odřízl zadní část auta pomocí acetylenového hořáku a navařil ji ke karosérii již nepoužívaného služebního nákladního vozidla. Pak ještě několik vrstev nové barvy a krásné De Soto se proměnilo na užitečný nákladáček. Brzy poté byl Sabate přeložen k 25. divizi (bývalá kolona Ortiz) a „svůj“ nákladáček si coby zbrojří přivezl sebou.

V polovině roku 1937 Komunistická strana zahájila tažení za ovládnutí armádních velitelských funkcí po celém Španělsku. Heslem Moskvy bylo „kdo ovládá armádu, diktuje politickou orientaci země“. Tomuto pokusu se postavila na odpor drtivá většina Španělů, ale naneštěstí pro španělskou pracující třídu, Strana dosáhla svého poté, co použila veškeré dostupné prostředky, aby zmíněnou zásadu uvedla ve skutečnost.

V této době mnoho mladých mužů odjíždělo do Sovětského svazu, aby se vycvičili jako bojoví piloti. El Quico se také chtěl stát pilotem, protože si uvědomil, že letectvo se stane nejrozhodnější vojenskou složkou ve válce.

Letectvo se nicméně nacházelo pod kontrolou Komunistické strany (4) a pokud se někdo chtěl stát pilotem, bylo nezbytné, aby se stal členem JSU (Sjednocených mladých socialistů) (5) nebo přinejmenším disponoval speciálním doporučením jako persona grata. El Quico jeden čas

přemýšlel o tom, že vstoupí do JSU, pokud nebude vyhnutí a koneckonců, jak řekl „podle šatů ne vždy poznáš člověka“. Nicméně svoji myšlenku nemohl uskutečnit kvůli sérii katastrofických událostí, které, jak brzy uvidíme, jej měly přinutit setrvat až do konce války v anonymitě.

„Nacionalistické“ tažení na severu skončilo dobytím Bilbaa, Santanderu a Gijónu. Tehdy se fronta rozpínala na více než 1.800 kilometrech – od Pyrenejí na severu až na východě ke Canfrancu a jižně k Motrilu na předměstích Granady na středomořském pobřeží. Za frontou se nacházelo několik důležitých nacionalistických bašt, jako například v oblasti Teruelu.

Patnáctého prosince republikánské síly zaútočily na metropoli dolního Aragonu, Teruel. Náčelník štábu Centrální oblasti, podplukovník Vicente Rojo, nashromáždil jednotky v síle přibližně 100.000 mužů společně s nezbytnou dělostřeleckou, logistickou a leteckou podporou ofenzívy. Teruel se republikánským jednotkám nakonec vzdal 7. ledna a tak skončila útočná fáze bitvy.

Frankistický protiútok se rozvinul rychle a Sabate, který se nacházel v jedné z republikánských jednotek, vyslaných posílit úsek, hájený 116. 117. a 118. smíšenou brigádou XX. armádního sboru, která byla původně záložním oddílem, rozloženým ve vesničce Corbalan poblíž Teruelu, a dostala rozkaz přejít na frontu a zastavit náhlý postup nacionalistických armád.

Jednou z mnoha metod, používaných Komunistickou stranou v boji za naprostou kontrolu nad armádou, byla snaha doslova vyhladit konfедераční síly. Tato taktika v praxi znamenala umisťovat anarchosyndikalistické jednotky do nejnebezpečnějších pozicí, téměř v duchu sebevražedných „kamikaze“ útoků, které měly jistě vyústit v masakr anarchistických oddílů. Hlavní výhodou těchto masových vražd byla z hlediska Komunistické strany v jejím boji proti početně silnějším anarchistickým odborovým svazům její legálnost. Během jedné z těchto „likvidačních“ operací ztratila jedna konfедераční rota které veleli bolševičtí důstojníci 80% své bojové síly. Vojáky popadla taková zuřivost, že generální štáb byl přinucen předvolat kapitána a komisaře jednotky jménem Ariño, aby podali vysvětlení.

Nicméně Sabate a tři z jeho soudruhů se nespokojili s oficiálními stížnostmi a hodlali vyřídit účty patřičným způsobem. Počíhali si na „mandaríny“ (jak se bolševickým důstojníkům hanlivě přezdívalo mezi mužstvem) na zpáteční cestě z velitelství roty. Komisař Ariño se vracel první a když zjistil, že silnice je zablokována, tasil pistoli, aby si prostřílel cestu. El Quico ale zareagoval rychle a přestože bylo proti jeho zásadám střílet jako první, zneškodnil ho jediným výstřelem a zanechal umírajícího ve sněhu.

Po návratu k praporu si čtyři přátelé uvědomili, že je někdo mohl spatřit a vážně hrozilo, že se dostanou před popravčí četou. Když tedy nacionalisté 22. února znovu obsadili Teruel, rozhodli se dezertovat a vyrazit do Barcelony. Válka byla najisto ztracena – republikánská porážka u Teruelu společně s obrovskými ztrátami v bitvě na Ebru o několik měsíců později rozhodla o jejím průběhu.

Naše čtyřka se dostala do Barcelony a přivezla sebou své De Soto. Dva ze Sabateho soudruhů pocházeli z Almundebaru v provincii Huesca, jeden se jmenoval Matisa a druhý Alejandro – jméno třetího nám zůstalo neznámé. El Quico v Barceloně zašel na Regionální výbor CNT, podal zprávu o incidentu s komisařem Ariñem a požádal o přeložení k jiné konfедераční jednotce, kde by mohl zůstat v bezpečí. Žádost byla přijata kladně, ale nemohla být vyřízena okamžitě a Sabate musel v barcelonské metropoli nějaký čas zůstat. Zatímco přebýval v Barceloně, Obranný výbor Iberské federace anarchistické mládeže (FIJL) jej požádal, aby podnikl několik riskantních misí – jednou z nich bylo osvobození soudruha, náležejícího ke Kontrolním hlídkám (6), který byl zraněn a zajat během přestřelky se silami Generalitat. „Čeka“ (7) číhala, až se uzdraví dostatečně na to, aby ho mohla podrobit svému „výslechu“. Sabate společně s Jaime Pares Adan, známým jako El Abysinio, provedli záchranou operaci s naprostým úspěchem.

Dalším úkolem, který Sabate úspěšně provedl, bylo zorganizování útěku čtyř soudruhů, zatčených po Májových dnech 1937 (8), během převozu z barcelonského vězení Modelo do pevnosti Montjuich.

Další Sabateho akcí z této doby byl atentát na nenáviděného místního fašistu Justo Oliverase z Hospitalitet. Když fašisté povstali, Oliverasovi, muži bez skrupulí, se podařilo zachránit si život

pomocí nejrůznějších zrádných manévřů a uchýlením se do ilegality v klíčovém okamžiku. Měli bychom přesto poznamenat, že v Hospitalitet bylo zastřeleno jen několik málo lidí. Oliveras se dlouhou dobu skrýval a mezitím byla jeho dopravní firma vyvlastněna. Později, když se všichni mladí lidé z vesnice a okolních oblastí nacházeli na frontě a další se pustili do práce a snažili se vybudovat svobodnou společnost, Oliveras vycítil, že nebezpečí přešlo a znovu se začal objevovat. Rozhodl se dvojnásobně získat vše, co mu revoluce vzala. Činil tak zcela otevřeně a troufale a vykořisťoval lidi tím, že prodával základní životní potřeby a potraviny za astronomické ceny a jen on sám mohl říci, odkud je vůbec vzal.

Oliveras vůbec nebral na vědomí neustálá varování, která ho vybízela, aby ustal v takovém nestoudném okrádání a nakonec, když nebyla jiná cesta, jak ho zastavit, navštívil ho El Quico. Sabate se dostavil do Oliverasova podniku večer v zavírací hodinu. Zamkl dveře a umístil jednoho soudruha u vchodu na stráž a vešel s jasným vědomím, že Oliveras již nikdy nesmí vyjít ven, aby vykořisťoval lid. Smrt tohoto šmelináře nebyla Sabatemu nikdy připisována.

Další akce, které se Francisco zúčastnil, měla tragické následky pro jednoho ze členů skupiny Los Novatos, Francisca Aleu, spíše známého jako El Nano del Sans. Jednoho dne se Sabate potkal s přítelem z Hospitalitet, otcem početné rodiny, který právě obdržel povolávací rozkaz. Sabate, neochvějný antimilitarista, rozhořčený kvůli tomu, jak válka zasáhla revoluci a jakým směrem se vydala a pobouřený poráženeckým přístupem, který španělské anarchistické hnutí zaujalo k stále se rozšiřující bolševické hegemonii, nastolované Moskvou, se rozhodl pomoci mu vyhnout se nástupu. Řekl, že obstará falešné doklady, které umožní, aby zůstal v zázemí spolu s rodinou. Jeden Quicův přítel, provozující tiskařskou dílničku, se ujal vytištění falešných dokladů. Naneštěstí policie, která pojala podezření, provedla v dílně razii a přistihla ho přímo při tisku falzifikátů. Tiskař byl přinucen přiznat jména zákazníků a policie ho přiměla, aby si s nimi pod nějakou záminkou sjednal schůzku. Dva soudruzi – El Nano del Sans a Fontanet – oba členové Los Novatos (9), dorazili na schůzku, aby zjistili, co je za problém. Jakmile El Nano vkročil do dílny, byl okamžitě rozstřílen salvou ze samopalů, ale Fontanetovi se podařilo uprchnout pouze s jednou kulkou v noze. Naneštěstí pro Sabateho policie našla v kapsách mrtvého El Nana jeho fotografii a seznam adres, na kterých se zdržoval. Policie se vydala zatknout Sabateho a nakonec se jí podařilo dostat ho, když večer vycházel z kina. Přestože ozbrojen, uvědomil si, že je obklíčen policií a nemohl by se efektivně postavit na odpor. Tentokrát se ale ocitl v rukou SIM (Servicio Informacion Militar) (10), která po něm neúnavně pátrala, aby vyrovnala účet za smrt komisaře Ariña.

Sabate si uvědomil, že jde opravdu do tuhého již před několika dny v Barceloně, když byl identifikován a bez varování zastřelen jeden z přátel, kteří s ním dezertovali, Alejandro. Poté, co agenti SIM dorazili na policejní stanici – komisariát Sans – rozhodli se poněkud si se Sabatem pohrát, protože ho dobře znali. Ve výslechové místnosti nechali na stole ležet jeden ze svých samopalů. Pak mu sundali pouta a naznačili, že odcházejí z místnosti a El Quico, přesně jak očekávali, sedl na lep a zmocnil se zbraně. Jakmile tak učinil, váleli se po zemi smíchy. Sabate si pozdě uvědomil, že zbraň není nabitá. Pak ho zmlátili tak, jako nikdy.

Když se Regionální výbor CNT doslechl o Sabatově zatčení, použil veškerý vliv, aby byl převezen do barcelonského vězení Modelo. Věděli, že v celách „Čeky“ by byl zavražděn bez soudu (11). Nicméně výsledkem Sabateho zatčení a nalezení nějakých osobních dopisů mezi jeho věcmi vyšly najevo informace o místě pobytu Matiasa, třetího z dezertérů. Matias se nacházel v nemocnici Aguas de Ribas v Geroně kvůli zranění, utrpěnému na frontě. Naštěstí na vedlejším lůžku byl další soudruh ze stejného praporu, Alejandro T., který poté, co zahlédl „Čeku“, která dorazila, aby zatkla Matiasa, okamžitě zatelefonoval sekretářovi Katalánského regionálního výboru Iberské federace anarchistické mládeže, Ramonovi Liarte Siu. Okamžitý zásah z této strany přinutil „Čeku“, aby Matiasa vrátila do nemocnice. Matias, který se dozvěděl o Sabateho zatčení a Alejandrově smrti, nevěřil, že ho lékaři propustí a podařilo se mu uprchnout ze střeženého nemocničního lůžka a nalézt útočiště v konfedačním praporu v Remiru, kde zůstal až do konce války a posléze uprchl do Francie (12).

Jakmile se Sabate ocitl ve vězení, jeho myšlenky se soustředily pouze na útěk. Pod jeho celou se nacházel obyčejný sklep a jakmile se naskytla příležitost, začal se do něj dobývat ve snaze vykopat tunel. Pokračoval to tak po celé týdny – pomalu a trpělivě se prokopával zdi a základy na cestě za svobodou. Zrovna když téměř dobudoval svou únikovou cestu, vězeňská správa nechala zavět vchod do sklepa a znemožnila mu přístup. Rezignace nebyla pocitem, na který by El Quico přistoupil - „Taková práce kvůli ničemu? Nikdy!“.

Protože sklep byl přímo pod jeho celou, rozhodl se vykopat z něho přímou cestu. Podařilo se mu to a mohl dále pokračovat v tajném dolování. Brodil se kanály – v jednom se málem utopil – a prorazil si cestu skrz jejich pevné zdi. Nakonec si myslel, že jeho snahy konečně došly odměny. Podle kalkulací byla jedinou věcí, stojící mezi ním a svobodou už pouhá jedna jediná zeď, ale když se přes ní konečně prokopal, ocitl se v opuštěné cisterně – stále uvnitř vězení. Aniž by ztrácel čas, začal pátrat po dalším východu a když vyháčkoval kanálový poklop, náhle do jeho tváře zasvítilo slunce. Chtěl počkat až do noci, aby ulehčil svůj útěk, ale stejného dne vězeňská hlídka objevila výsledky jeho pečlivé práce a El Quico byl předveden před ředitele věznice.

„Varovali mě, abych si na vás dal pozor, ale já jsem jim dostatečně nenaslouchal“, řekl ředitel. „Z toho, co jste dokázal, na mě jde hrůza a pokud bych to nespátřil na vlastní oči, nikdy bych nevěřil, že něco takového je možné. Jistě musíte pochopit, že mojí povinností je ujistit se v tom, že to nezkusíte znovu“.

Sabate byl převezen do trestného oddělení věznice Vic. Neúspěch v Barceloně jeho šance na útěk nijak neusnadnil, takže se rozhodl změnit taktiku. El Quico dostával zvenčí ve formě potravin a peněz značnou pomoc. Pomyslel si, že nejpraktičtějším nápadem bude získat důvěru a přátelství dozorců prostřednictvím chamtivosti. Začal jim tedy za sebemenší službičku dávat velké spropitné. Jednoho dne je podplatil, aby mu dovolili obejmout ženu. Od této chvíle se její návštěvy staly častější a častější, dokud si na ni dozorcí nezvykli a neobtěžovali se prohledávat ji obvyklým způsobem. Vězeňský dozorce nakonec sám navrhl, že za menší obnos by Sabatemu dovolil, aby se svou ženou strávil několik hodin v neobývané cele. Ten souhlasil a dozorce do cely umístil dokonce malou postel. Od této chvíle se Sabate se ženou setkával zcela o samotě.

Poté, co zjistil, že se mu podařilo vybudovat atmosféru vzájemné důvěry, navrhl Leonoře, aby mu na příští návštěvu přinesla pistoli a ruční granát. Jak řekl, tak se stalo. Se zbraněmi ve svém vlastnictví okamžitě začal společně se třemi dalšími soudruhy, kteří měli uprchnout s ním, plánovat útěk.

V naplánovaný den útěku Sabate zavolal chodbaře, bývalého maurského boxera jménem Ali a když dorazil, čtyři uprchlíci se na něj vrhli. Po krátkém boji byl Ali přemožen. Hluk nicméně přivolal nedaleko se nacházejícího dozorce, který byl rychle umlčen. Odňali mu pistoli a oba je svázali a spoutali želízky. Pak zavřeli do cel některé z obyčejných vězňů, kteří s nimi nechtěli uprchnout, aby nebyli označováni za spolupachatele. Do útěku byl zapojen také jeden Ital, který pracoval ve vězeňské kanceláři a věděl, jaké dokumenty jsou zapotřebí k opuštění věznice. Vrazili do kanceláře a snadno přemohli dva pomocné strážce a jednoho dozorce, kteří zde seděli a hráli karty. Byl to shodou okolností stejný dozorce, který Sabatemu dovolil scházet se se ženou. V kanceláři se zmocnili dalších dvou pistolí. Jakmile svázali tyto tři, pokračovali do ředitelovy kanceláře, kde našli ředitele jak hovoří se svou francouzskou ženou, která tehdy byla těhotná. Sabate s pistolí v ruce vysvětlil, že nemá v úmyslu použít násilí, ale právě opouští vězení a nikdo mu v tom nezabrání. Všechny pak zamkli do sklepa pod kanceláří. Nejobtížnější část stále zůstávala před nimi: projít přes ozbrojené strážce u brány do věznice. K tomu byla potřeba zvláštní propustka od ředitele. Potřebné formuláře našli v kanceláři a Sabate je přinesl řediteli.

„Víme, že riskujeme životy, ale to je riziko, které na sebe musíme vzít“, řekl. „Nyní podepište a nesnažte se nás obelstít, protože pokud tak učiníte, my vám to nezapomeneme. Podepište se správně a pamatujte, že na tom závisí váš život“.

Ředitel se podepsal. Vše šlo jako po másle. Jeden z vězňů odevzdal propustku službukonající strážce a nikdo ho neobtěžoval. Po několika minutách Sabate a další učinili to samé. Byli na svo-

bodě!

Útěk byl odhalen až pozdě odpoledne při roznášení večere. Regionální výbor CNT stanul v úžasu. Sabate byl znovu v Barceloně!

Dva mladí Španělé, kteří uprchli spolu s ním, byli Regionálním výborem posláni k 133. brigádě, 24. divizi (později dezertovali a byli popraveni bolševiky, ještě než mohli dorazit do Barcelony).

Bylo samozřejmě nutné Sabateho no určitou dobu skrýt do ústraní. Pokud by byl znovu zatčen, žádná pozemská síla by ho už nezachránila před popravčí četou. Poradili mu, aby odjel do dětského domova v Masqueta, okres Igualda, který zařídila CNT a vedl jej soudruh Batista Albesa, v něhož měli plnou důvěru. Tam mohl Sabate zůstat nějaký čas v naprostém bezpečí. Sabate souhlasil, ale kvůli odvrácení možných nepříjemností se rozhodl oněch asi šedesát kilometrů ujít pěšky. Odešel spolu s nevlastním bratrem Castells Martí (13). Během nočního pochodu oba soudruzi nevědomky zabloudili do skladu se střelným prachem. Když měli ráno pokračovat v cestě, uvědomili si, že se nacházejí v krajně obtížné situaci. Zjistili, že jsou ze všech stran obklopeni zátarasy z ostnatého drátu. Opatrně vyklouzli z pasti, do které bezstarostně vkráčeli, ale sotva ušli pár metrů, zastavila je hlídka Carabineros. Byli špinaví, neoholení, oblečení do kožených bund a na zádech nesli batohy. Hlídce museli připadat podezřelí.

Carabineros se rozhodli, že oba předvedou na nedalekou strážnici, což se neobešlo bez hlasitých protestů. Pro El Quica byla situace více než kritická. Pokud připustí, aby ho přivedli na velitelství, bude to znamenat identifikaci a jistou smrt – o tom nebylo pochyb. Co dělat? Sabate se snažil přesvědčit hlídku, aby jim dovolila pokračovat v cestě a říkal carabineros, že jsou na dovolence a vrací se do vesnice, ale za tmy se ztratili. Protestoval tak hněvivě, až ho jeden z carabineros požádal o předložení dokladů.

„Jistě“, odpověděl Sabate, „to jste měli udělat jako první“.

Byla to žádost na kterou čekal. Sabate si rozeplnul bundu, vytáhl pistoli a zastřelil všechny čtyři carabineros ještě předtím, než si stihli cokoli uvědomit. Znovu byl na svobodě – dilema zabít nebo být zabit bylo vyřešeno, ale tentokrát na úkor čtyř mužů, konajících svou povinnost. Zdálo se, jakoby Sabate byl odsouzen vést život naplněný strastmi a násilím. Dokonce když se snažil jít v klidu svou cestou, problémy ho vyhledaly samy. Tentokrát byly tak vážné, že dokonce zmíněný prozatímní úkryt byl zcela mimo diskuzi. Když prchali z místa, Sabate si příliš pozdě uvědomil, že zapomněl na svůj batoh. V něm byla spousta knih, které nakoupil v Anarchistickém knihkupectví v Hospitalitet, než se vydal na cestu. V jedné z knih byl účet vystavený na jeho jméno. To už mohl rovnou Hijos de Negrín poslat písemné doznání (14).

Pro větší bezpečnost se rozdělili a Sabate se znovu vydal do Barcelony. Kdykoli se objevilo nebezpečí, Sabate své naděje spojoval s Barcelonou. Odjel vlakem ze stanice poblíž Martorell. Tentokrát si byl až příliš jistý, což je podivné pro toho, kdo obvykle podnikal až přehnaná bezpečnostní opatření. Nevěřil, že by na něj ve městě mohli čekat tak brzy. Chladnokrevně, ale maje se na pozoru, vystoupil na stanici Francia. Když procházel po nástupišti, spatřil velký počet policistů a strážníků kontrolujících doklady cestujících. Okamžitě vpadl do jednoho z osobních vozů a namířil si to přes koleje. Jeden ze strážníků si ho nicméně povšiml a okamžitě ho začal pronásledovat. Sabatemu se podařilo setřást pronásledovatele tak, že skákal z jedné soupravy do druhé přes koleje, ale když se ocitl před stanicí, uviděl, že policie vysílá hlídky, aby odřízla přístup do města. Tehdy byli v Barceloně kvůli nedostatku benzínu v módě fiakry. Sabateho anděl strážný zapracoval, protože ve stejnou chvíli projížděl jeden z nich, s pasažérem uvnitř. Sabate za jízdy naskočil za vozku. Ten s pistolí na zádech projel policejním kordónem, aniž by mu někdo kladl otázky.

Tentokrát se El Quicovi podařilo bez dalších obtíží přidat k 121. brigádě 26. divize (Durrutiho), kde se ocitl mezi soudruhy a mohl obnovit svůj boj proti fašismu. V posledních dnech války se podílel na zoufalém odporu u Montsechu – za což dostal Medaili za statečnost – kde v zákopech padly v nepřátelské palbě celé roty. Se svou divizí protáhl po celé délce okolo řeky Segre až k Sierra de Cadi, kde se zamýšlela postavit na odpor do posledního muže. Tato myšlenka byla nako-

nec odmítnuta nejen vrchním velením, ale rovněž výbory CNT, které již odcházely do francouzského exilu.

Desátého února 1939 jednotky 26. divize vstoupily v sektoru Puigcerda do Francie. Byly posledními pravidelnými jednotkami, které opustily Barcelonu. Sabate a jeho soudruzi z divize byli internováni v koncentračním táboře Vernet d'Ariege.

Jak jsme viděli, El Quico nebyl typem člověka, který dobrovolně zůstane delší dobu za dráty a při první příležitosti uprchl. Je mimořádně podivné, že tento člověk, který neznal strach a neuznával autoritu státu, učinil dosti nepravděpodobnou věc. Poté, co se potuloval po Pyrenejích, hladový a trpící bolestmi na hrudi, zvolil dobrovolný návrat do koncentračního tábora – tentokrát do nemocnice, kde rezignovaně přijal svůj osud. Francie ho skličovala: „Mluvíte a mluvíte a nikdo nerozumí, co říkáte a oni hovoří a vy vůbec nevíte, co říkají!“

Poznámky ke Kapitole 2

1) Po porážce fašistického povstání byl Výbor antifašistických milic jedinou reálnou autoritou v Katalánsku. Generalitat, přestože stále představovala regionální vládu, existovala pouze na papíře. Výbor antifašistických milic zahrnoval představitele Esquerra, katalánské nacionalistické strany; strany Republikánská akce; Union de Rabassaires a marxistických stran (PSUC, Sjednocené socialistické strany Katalánska – amalgám dvou stran, které byly tehdy v provincii slabé; a POUM, Sjednocené dělnické marxistické strany, odpadlíků z Kominterny, kteří existovali ještě před vznikem ortodoxní Komunistické strany a s nimiž jednu dobu sympatizoval Trockij); CNT a FAI.

2) Vivancos se narodil 19. dubna 1895 v Mazzaron (Murcia) a zemřel v dubnu 1972 v Cordobě, kde byl na dovolené.

3) Jover se narodil v roce 1892 a zemřel v Mexiku v roce 1966.

4) Jesus Hernandez se své knize „Byl jsem Stalinovým ministrem“ uvádí, že sedmdesát procent veškerých velitelských postů v armádě se nacházelo v rukou Komunistické strany. Klíčové sektory jako letectvo a tankové jednotky byly stranou kontrolovány úplně.

5) Sjednocení mladí socialisté byli hybridní organizací, vytvořenou ruskými poradci v dubnu 1936 z mladých komunistů, socialistů a Socialistického svazu a Proletářské strany Katalánska. Vůdci této mládežnické skupiny, kontrolované Moskvou, byli Trifon Medrano z řad mladých komunistů, který zemřel v Bilbao v roce 1937 a Santiago Carillo z řad socialistů, který se poté, co se stal ministrem v exilové vládě, stal posléze generálním sekretářem Španělské komunistické strany.

6) Kontrolní hlídky byly vytvořeny v Katalánsku v srpnu 1936 a skládaly se z lidí, proporcionálně přidělených různými antifašistickými organizacemi. Zhruba polovina z nich příslušela k CNT. Byly vytvořeny, aby udržovaly „revoluční pořádek“, ale byly rozpuštěny v březnu 1937, když Generalitat postupně uskutečnila program odzbrojení všech revolučních organizací v zázemí kvůli vybudování státních ozbrojených složek.

7) Dvacátého prosince 1917 byla v revolučním Rusku vytvořena pod jménem „Mimořádná komise pro boj s kontrarevolucí a sabotáží“. Zanedlouho tato organizace vešla ve známost jako „Čeka“ - strukturovaná stejným způsobem jako její carská předchůdkyně - „Ochrana“, založená Alexandrem II. v roce 1880. Byla to první policejní organizace na světě, která přijala vědecké postupy vyšetřování. Agenti Čeky zatýkali, soudili a popravovali své oběti – téměř vždy v úplné tajnosti. V roce 1922 organizace změnila své jméno na „Hlavní politická správa“, známější coby GPU a znovu v roce 1934 na NKVD („Národní komisariát vnitřních záležitostí“). Metody této organizace do Španělska vnesli ruští poradci během občanské války. Ochrana, Čeka, GPU a NKVD byly vždy jednou a tou samou organizací – a jediný rozdíl mezi nimi spočíval v tom, že v průběhu let rozvinuly své teroristické metody, namířené proti politickým a ideologickým oponentům do přímo umělecké podoby. Dlouhou dobu se o ní lidé zmiňovali stále jako o GPU. Právě tuto organizaci nacisté přejali jako model pro svoji Tajnou státní policii (Geheime Staats Polizei – známé Gestapo), založenou pod vedením Hermanna Göringa v roce 1933.

8) Třetího května 1937 ve tři hodiny odpoledne na základě rozkazu ministra Artemia Aiguade, člena strany Esquerra, se jednotka Útočných gard, vedená komandantem Eusebi Rodríguezem Sales, komisařem veřejného pořádku v Katalánsku a členem marxistické PSUC, pokusila přepadem dobýt barcelonskou Centrální telefonní ústřednu, která byla obsazena a provozována členy CNT-FAI. Anarchisté se postavili na odpor a během několika málo hodin byla Barcelona poseta stovkami barikád a mezi anarchosyndikalisty a státními bezpečnostními složkami, kontrolovanými Komunistickou stranou, se rozpoutala regulérní bitva. Členové PSUC se během těchto událostí postavili na stranu státních složek.

9) Fontanet po občanské válce uprchl do Francie a později se přestěhoval do Jižní Ameriky, kde nyní žije.

10) SIM byla založena na podnět ruských poradců 15. srpna 1937 ve stejnou chvíli, kdy se Negrínova vláda rozhodla zničit POUM – a použila její „trockistické“ tendence (tehdy komunistickými stranami často používaný termín) jako páku, aby rovněž zničila anarchosyndikalistické hnutí a anarchistickými myšlenkami inspirovaná družstva v Aragonu. Služební předpisy SIM vypracoval Indalecio Prieto, socialistický ministr republikánské vlády. Cílem SIM

bylo údajně působit proti aktivitám frankistické špionážní služby, ale ve skutečnosti byla od okamžiku svého ustavení pouze prodlouženou rukou ruské tajné policie, NKVD a v jejich celách bylo mučeno a zavražděno mnoho antifašistů. SIM pomáhala Komunistické straně na frontě stejně jako zázemí. Ti, kteří nedbali na její varování, byli často fyzicky likvidováni. Pro další informace o SIM viz Jose Peirats: La CNT en la Revolucion Española, kap. XXXVI, sv. III, vyd. CNT, Toulouse 1953.

11) Pro další informace o roli, kterou sehrála během občanské války Komunistická strana Španělska a jejích zločinech proti antifašistům, viz Rudolf Rocker, Extranjeros en España, vyd. Iman, Buenos Aires, 1938; a Diego Abad de Santillan, Por que perdimos la guerra, vyd. Iman, Buenos Aires 1940.

12) Augustin Remiro Manero se narodil v Epila, Zaragoza, 5. srpna 1905. Byl setníkem v Durrutiho koloně a později přeložen k 25. divizi, kde bojoval jako záškodník za nepřátelskými liniemi. Po občanské válce uprchl do Francie, ale jako jeden z prvních se vrátil a věnoval se guerillové aktivitě proti frankistickému režimu. Nakonec byl zatčen a zavražděn frankistickými úřady, datum jeho smrti je neznámé.

13) V září 1972 se nám podařilo nalézt Castells Martí v Perpignanu, ale již byl vážně nemocen a nemohl mluvit.

14) Juan Negrín Lopez byl člověk Moskvy a loutka v rukou španělské Komunistické strany. Zorganizoval „carabineros“ (pohraničnický) v síle 10.00 mužů, kterým se říkalo „Negrínovi synové“. Negrín se narodil na Tenerife na kanárských ostrovech v roce 1887 a zemřel v Paříži v roce 1966.

Kapitola 3

Druhá světová válka

Když byla třetího září 1939 oficiálně vyhlášena II. Světová válka, jedním z prvních následků ve Francii bylo otevření koncentračních táborů, v níž Republikánská armáda po mnoho měsíců trpěla a vedla neslavnou bitvu proti hladu, hmyzu, neštovicím a dyzentérii.

Tisíce a tisíce Španělů byly nasazeny na výrobní frontu, obecně v továrnách, zapojených do válečné ekonomiky jako muničních a leteckých závodech, provozech na výrobu výbušnin nebo souvisejících aktivitách, například výstavbě přehrad a silnic.

Asi 50.000 „rojos“ („rudých“, jak se jim říkalo), bylo zorganizováno vojenským způsobem do pracovních praporů. Další byli po prohlídce jak na trhu otroků naverbováni do Cizinecké legie nebo ženijních oddílů, aby byli použiti jako úderné jednotky na Východní frontě. Kanonefurtu bylo tolik, že náboroví důstojníci odmítli každého, kdo měl být jen podezřelou jizvu nebo dokonce zubní kaz.

Sabate opustil tábor v prosinci 1939 a byl poslán na staveniště továrny na střelný prach v Angouleme.

Válka pro Francouze ve skutečnosti začala až 10. května 1940. Předtím se po déle než osm měsíců oba bojechtivé tábory navzájem pozorovaly a pak se teprve všechno odehrálo najednou. Hurikán oceli a ohně protáhl Francií. Čtrnáctého června německé jednotky XVIII. armády pod vedením generála von Kuchlera vstoupily do Paříže a pouze třicet šest dní poté, co na holandské hranici začala ofenzíva, svastiky zavlály nad Eifellovou věží a Vítězným obloukem.

Když se francouzská fronta zhroutila, Sabate se pokusil uprchnout, ale uvědomil si, že německé tanky se pohybují rychleji, nežli on. Rozhodl se přizpůsobit jak jen to bude možné panující situaci.

Vítězové nejprve ustavili iluzorní „svobodné“ a „okupované“ zóny. Ta druhá se rozprostírala po celém atlantickém pobřeží až ke španělské hranici, kam první německé jednotky dorazily 27. června.

Sabate mezitím přijal práci v továrně, produkující stroje na spalování dřevěného uhlí (náhrada za benzín) a v roce 1941 se narodila jeho první dcera, Paquita.

Zhruba ve stejné době se do hor vydaly první skupiny hnutí odporu, které uprchly z německých pracovních táborů a zakrátko vešly ve známost jako maquisards, maquis nebo franc-tireurs. Ve městech byly zorganizovány sabotážní skupiny, ale většina z nich byla později zlikvidována Němci.

Nevíme přesně, z čeho se v tomto období podzemního boje skládaly Sabateho aktivity, ale je jisté, že byly již od počátku přímo spojeny s hnutím odporu.

Desátého prosince 1942 byly v odvážné sabotážní akci zničeny dva sklady plné výbušnin, náležející k Poudrière Nationale d'Angouleme (státní továrně na střelný prach). Na základě podezření z účasti na explozích bylo zatčeno mnoho Francouzů a jeden z nich měl u sebe skupinovou fotografii, na níž byl také Sabate. Není třeba dodávat, že se jednalo o stejnou továrnu na střelný prach, v níž Sabate pracoval, když v roce 1939 opustil francouzský koncentrační tábor.

Klidné přechodné období znovu skončilo: Sabate, doprovázen ženou a dítětem, se v roce 1943 přestěhoval do Perpignanu – což se neobešlo bez potíží, neboť neměl ani vyhlídky na získání místa, ani platné doklady. Nicméně s velkým štěstím se mu podařilo setkat se starostou Prades, dobrým přítelem a sympatizantem španělských uprchlíků, který mu obstaral potřebné průkazy.

Poté, co vyřešil tento problém, Sabate si uvědomil, že by mohl obnovit svůj boj. Zde byla španělská hranice přímo na dohled. Přisahal si, že naváže na přerušovaný boj – a jak lépe, než tím, že se nejprve zabydlí v oblasti.

Společně s manželkou a dcerou se El Quico přestěhoval do malé vesničky Comes, severně

od Prades, která byla již nějaký čas opuštěná – a jedinými obyvateli byla další španělské rodina. Od samého počátku se ale Sabate i s rodinou ocitl v rozepřích s novými sousedy a po krátkém období stráveném v nesnesitelné atmosféře, se Sabate rozhodl znovu přesunout a pronajal si domek v Eus nedaleko Prades.

Nakoupil instalatérské nářadí a začal provádět menší opravy a domácí práce v malých staveních na úpatí Pyrenejí. Tímto způsobem poznal všechna zákoutí okolní krajiny oblasti Vallespir. Později se nakrátko přidal ke skupině hnutí odporu a prováděl uprchlíky z okupované Francie do Španělska. To mu umožnilo se podrobně seznámit s horami a průsmyky Pyrenejí, které později velmi často používal. Hlavní trasa, kterou používal pro průchod Pyrenejemi a kterou zakrátko znal jak své boty, byla stezka před Gerdanu.

Jednoho dne když se procházel ulicemi Perpignanu, potkal starého přítele z 26. divize, přezdívaného El Roset. Toto náhodné setkání se ukázalo být rozhodující pro Sabateho další život, protože zapůsobilo jako katalyzátor všech jeho myšlenek a ukázalo mu definitivní cíl, na který se zaměřit. Duch, který sjednotil oba soudruhy během bitvy o Almudabar v listopadu 1936, je nyní sjednotil v podzemním boji proti frankistickému režimu.

Kapitola 4

Naděje

V květnu 1945 se konal v Paříži kongres lokálních federací Španělského libertinského hnutí (1). Bylo to nepochybně nejdůležitější shromáždění pracující třídy v historii španělské emigrace.

Zdalo se, že dvě křídla libertinského hnutí – to, které odporovalo a které souhlasilo s participací na republikánské vládě během války – potlačila rozdíly a souhlasila s napřením všech aktivit na boj proti Frankovi. V následujících měsících bylo do země vysláno množství delegátů.

Jako doprovod první delegace nominoval Národní výbor zkušeného aragonského průvodce Antonia C. G., doprovázeného Josem C. a Valerem G.. Tato delegace se skládala ze dvou soudruhů: Angela Martin Pastor (stár 28 let), člena Národního výboru a Lucia G. Francisco Sabate, Emilio C., Jaime Pares Adan (El Abysinio) a El Roset sloužili jako osobní stráž delegace na cestě do hlavního města Katalánska. Úkolem komise bylo sestavit komunikační skupinu, která by zorganizovala užší spojení mezi organizací ve Španělsku a exilovým hnutím pod dohledem Národního výboru v zemi, jehož sekretářem tehdy byl Cesar Broto Villegas. Dorazila do Barcelony bezpečně na počátku října 1945. Sabateho hlavním důvodem pro cestu do Španělska bylo při této příležitosti ustavit základny pro budoucí guerillové operace v zemi.

Poté co dorazil do Barcelony bez jakéhokoli incidentu, Sabate začal ve městě získávat vlastní kontakty. První setkání se odehrálo v horách u San Pedro Martir, těsně u městské hranice Esplugas. Toto místo bylo anarchistickým militantům známo již dlouho a bylo často používáno pro stejné účely během období republikánských represí. Sabate dorazil na dostaveníčko po zuby ozbrojen samopalem, pistolí a dvěma ručními granáty. Informoval shromážděné soudruhy, že byl pověřen úkolem zreorganizovat oblasti Alto a Bajo Llobregat a rovněž že v nejbližší budoucnosti připravuje řadu akcí. Nicméně, pokračoval, nechce kompromitovat jakékoli soudruhy, kteří již měli své spisy na policii nebo byli přímo sledováni.

Místní soudruzi poté, co vyslechli, co jim Sabate chtěl říci, mu poskytli popis infrastruktury organizace v oblasti: veškerá koordináční setkání sestávala výlučně za skupiny delegátů a byly vydávány ilegální místní tištěné edice konfedačních novin – CNT a Solidaridad Obrera. Sabatemu byla rovněž sdělena jména soudruhů, zavražděných v oblasti fašisty a jména těch, kteří byli odpovědní za jejich smrt.

K provedení svých plánů, mezi nimiž vyčnívaly zejména attentados justicieros (odvetné atentáty), Sabate na prvním místě potřeboval peníze, aby zakoupil vozidlo, uschoval nezbytné zbraně a výbušniny, zorganizoval operační základny a zprovoznil efektivní propagační tiskovou a distribuční službu.

Společně s „Habešanem“ a dalším soudruhem tedy provedli množství loupeží v rodném městě Hospitalitet. Jednou z prvních obětí byl Juan Panellas Torras, extrémně bohatý člověk. Další byl Manuel Garriga Pugador, blahobytný obchodník, který vlastnil provozovnu na Calle del Generalissimo Franco. Poté, co tři soudruzi svázali Garrigu i jeho ženu, odnesli dva psací stroje, 30.000 peset a dva batohy plné potravin. Než opustili prostory, Sabate zanechal svým obětem zprávu, která říkala:

„Nejsme zloději, ale bojovníci anarchistického hnutí odporu. To, co jsme si právě vzali, pomůže zatím malou měrou nasytit sirotky a hladovějící děti těch antifašistů, které jsi ty a tobě podobní zastřelili. Jsme lidé, kteří nikdy nebudou žebrot o to, co jim náleží. Pokud to bude v našich silách, stále budeme bojovat za svobodu španělské pracující třídy.“

Co se týče tebe, Garrigo, přestože jsi vrah a zloděj, ušetřili jsme tě, protože my, anarchisté, si ceníme lidského života, což je něco, čemu ty v žádném případě nemůžeš porozumět“.

Příští obětí byl jeden z předních fašistů v Hospitalitet, muž jménem Canary. Sabate a jeho soudruzi se vloupali do jeho domu ve čtyři hodiny ráno a poté, co svázali Canary i jeho ženu, odešli s 25.000 pesety, pytlek fazolí a pytlek brambor. Než odešli, zanechali na místě poznámku v podobném stylu.

Po těchto původních „vyvlastněních“ jméno Sabate vešlo v obecnou známost a začalo být respektováno lidmi v ulicích, v továrnách a na tajných místech setkávání

Kromě sympatií zmíněné činy skupině vynesly počáteční kapitál více než 90.000 peset. Organizaci byl mimo jiné předán jeden z psacích strojů, získaných v Garrigově domě. Ten se nakonec octl v rukou Jose G., člena nedávno dorazivší delegace z Francie, která byla přes Pyreneje převedena veteránem guerillového boje Franciscem Denis, mezi přáteli spíše známým jako El Catala.

Skupina se velice pečlivě zakotvila v prostředí a připravila své plány, protože jejím bezprostředním nepřítelem byl komisař Eduardo Quintela Boveda (2), který vedl vysoce organizovanou, efektivní a bezohlednou zpravodajskou službu a byl schopný i těch nejzrádnějších manévřů.

Netrvalo dlouho a efektivita Sabateho organizace začala přinášet výsledky. Jedním z nejvýznamnějších počátečních úspěchů bylo osvobození skupiny vězňů, zatčených v souvislosti se Sekretářem pro obranu Výboru pro zahraniční vztahy CNT, kterým byl tehdy Ital jménem Antonio Pereira (3). Jednalo se o dva soudruhy, kterým hrozil trest smrti a měli být převezeni do jiného vězení, společně s třetím člověkem, členem Komunistické strany. Skupina připravila plán s pomocí informací, získaných od dalšího soudruha Victoria Gual Vidal (4), které se ukázaly být zcela přesné. Operace se zhostili Sabate, El Roset a El Abisino.

Osvobozovací operace se odehrála 20. října 1945. El Quico a El Roset se přiblížili k dvěma příslušníkům Guardia Civil, eskortujícím vězně. Když se dostali na stejnou úroveň, vytáhli pistole a odzbrojili překvapené četníky. El Abisino je kryl zezadu s připraveným samopalem za volantem zaparkovaného vozu o několik metrů dále. Zdálo se, že vše půjde hladce, bez násilí, ale najednou jeden z četníků, na kterého dohlížel El Roset, vytáhl pistoli a namířil ji na Sabateho. Ten chvíli váhal – což ho mohlo stát život – ale El Roset chladnokrevně zahájil zblízka palbu a četník se zhroutil těžce raněn. Druhý četník uprchl a zanechal vězně jejich osudu. Tento incident poskytl Sabatemu lekcí: nikdy nejednej s četníkem, aniž bys ho předtím odzbrojil. Vězni i jejich osvoboditelé běželi k autu, kde na ně čekal El Abisino. Najednou se ale přiřítla nedaleko se nalézající četnická patrola, která zaslechla palbu a začala na skupinu střílet. El Abisino na ně vypálil několik nábojů ze samopalu, což zchladilo bojový zápal strážců zákona. Obrátili se a utekli. Operace byla naprosto úspěšná, až na to, že třetí vězeň, člen Komunistické strany, odmítl následovat své osvoboditele a dobrovolně se vrátil do vězení (5).

Policie nemusela vynaložit velké úsilí, aby zjistila identitu lupičů z Hospitalitet. Sabate oběti velmi dobře znal a stejně tak ony jeho. Možná právě proto si je vybral jako první cíle. Nikdy nejednal v anonymitě. Jeho normální jednání od té doby sestávalo z přiblížení k oběti nebo obětem a pronesení třech magických slov: „Soy El Quico“ (Jsem El Quico). Většinu lidí to snadno paralyzovalo. Civilisté stejně jako vojáci se ani nepokoušeli postavit na odpor.

Třicátého listopadu 1945 barcelonská policie zahájila rozsáhlou represivní kampaň a zatkla mnoho aktivistů, mezi nimi Jose G., nedávno dorazivšího delegáta z Francie, kterému Sabate daroval psací stroj, získaný z Garrigova domu v Hospitalitet. Tehdy bylo zvykem, že v případě zatčení velkého množství soudruhů každý jednotlivec přiznal vinu za malou část provedených akcí, a tak zredukoval celkovou výši obvinění. Jose G., který se přiznal ke vlastnictví psacího stroje, si nedovedl představit, co tím na sebe přivolává. Byl nemilosrdně zmlácen, ale samozřejmě nemohl policii poskytnout jakékoli vysvětlení ohledně původu psacího stroje, protože o tom vůbec nic nevěděl. Policii by tím ale stejně nic nevysvětlil, protože co se jí týkalo, Sabate, delegace a organizace byli jedna a ta samá věc.

Často byla objevují tvrzení, že aktivity ozbrojených městských guerillových skupin byly z revolučního hlediska kontraproduktivní, protože nevyhnutelně měly katastrofální následky pro politický segment organizace, věnující se propagaci a sociální akci. Takové argumenty nikdy nebyly

pečlivě prozkoumány – a to, co bylo nepochybně katastrofické, nebyly ozbrojené akce, ale nedostatečná struktura podzemních organizací. Jedná se o téma, ocitající se mimo záběr této knihy, ale měli bychom učinit jisté poznámky, protože věc je relevantní i k boji, vedenému dnes, a to nejen ve Španělsku.

Španělské libertinské hnutí nikdy nepřijalo jasnou a konkrétní pozici vzhledem k boji proti Frankovi a ani se nepokusilo oddělit aktivity guerillových a politických křídel v rámci svých řad. Lidé, kteří neměli ani ten nejmenší úmysl účastnit se guerillových operací, se podíleli na jejich plánování, „legální“ politická organizace (ve Francii) kontrolovala sestavování ozbrojených skupin - a zatvrzele ignorovala skutečnost, že v jejích řadách se nacházejí informátoři, šarlatáni a pokrytci všeho druhu; zatímco administrativa se nacházela v rukou politických byrokratů – což bylo šílenství nejhoršího druhu, ignorující dokonce i tak zjevná nebezpečí jako to, že situace může dát povstat (k čemuž došlo) „funkcionářům“, majícím talent k vynalézání toho, čemu říkali „metody akce“ a „aktivity“, nevyhnutelně vedoucí k neakčnosti a neaktivitě.

Tyto chyby, stručně nastíněné výše, hnutí draze zaplatilo krví a životy některých svých nejskvělejších soudruhů. Členové akčních skupin neustále, ale neúspěšně argumentovali, že organizace by měla vpustit dovnitř nový vzduch, napravit tento politováníhodný stav věcí a vytvořit autonomní hnutí odporu, složené přímo z angažovaných skupin, které by neslo vlastní odpovědnost za vlastní akce a vyhnulo se tak mimo jiné následkům represí, pocíťovaných soudruhy, zapojenými do propagace a sociální akce. MLE nicméně nikdy nepřistoupilo na žádný kompromis vzhledem k akčním skupinám – a stalo se pouhým služebníkem exilové legality. V rámci Španělského libertinského hnutí nebylo nikdy nic zcela autorizováno a nic otevřeně zamítnuto – a postavení akčních skupin v organizaci se neustále měnilo. Například lidé, kteří mohli v jednu chvíli náležet k městské guerillové skupině, mohli náhle zaujmout vysoké posty v organizaci – a naopak. Tento problém, patrně nejdůležitější ze všech, nebyl nikdy skutečně řešen navzdory ostudným událostem, které se s ubývajícím věkem opakovaly stále častěji – a přinášely demoralizaci a zmatek.

Poznámky ke Kapitole 4

1) Movimiento Libertario Español – exilová politická struktura CNT-FAI.

Pozn. překl.: MLE již nebylo v žádném slova smyslu anarchistickou organizací a poté, co se oficiálně distancovalo od participace v republikánské vládě v letech 1936-1939, představovalo „politickou stranu bez státní moci“, centrálně řízenou byrokratickými orgány.

2) Quintela, narozen v roce 1891, vstoupil do policejních služeb v roce 1917 a stal se známým „expertem“ na anarchosyndikalismus. Byl jedním ze čtrnácti hlavních policejních šéfů, dosazených do funkcí po Frankově vítězství (viz. *Franco's Prisoner*, Miguel García, vyd. Rupert Hart-Davis, 1972).

3) Pereirovo skutečné jméno bylo Tommaso Ranieri. Narodil se v Neapoli 29. března 1908 a kvůli svým aktivitám v italském anarchistickém hnutí byl v roce 1928 přinucen odejít do emigrace. V roce 1932 se přesunul do Španělska a po vypuknutí občanské války se 19. července 1936 zúčastnil útoku na kasárna Atarazanas společně s Durrutim a Ascasem. Po zbytek války bojoval v řadách Ortizovy kolony a po republikánské porážce v roce 1939 byl zajat v Alicante. Brzy se mu podařilo uprchnout z vězení s pomocí místní organizace, která mu poskytla padělané doklady. Na svobodě obnovil boj a znovu se stal sekretářem Anarchistického obranného výboru. V říjnu 1945 byl náhodou zatčen, ale po intervenci italského velvyslanectví byl po dvanácti měsících propuštěn a deportován do Itálie. Pereira zemřel 16. března 1989 v italském městě Ventimiglia.

4) Victorio Gual byl popraven v Barceloně 4. března 1947 na základě obvinění ze spoluúčasti na útoku proti automobilu, který patřil průmyslníku jménem Fado, známému falangistovi, v Esparraguera v roce 1945. Fado byl odpovědný za popravy mnoha katalánských antifašistů. Když byl vyzván, aby zastavil vozidlo, Fado – který právě vybral z banky peníze na výplatu – ujel vysokou rychlostí. Přestože útočící skupina střílela na auto, nikdo nebyl zabit nebo zraněn.

5) Jeden z osvobozených vězňů se jmenoval Ezequiel Balencil.

Kapitola 5

Zmatek

Frankovo „národní osvobození“ se odehrálo v podobě krvavých orgií, naplněných vražednou zuřivostí, přetrvávající po mnoho měsíců. Od Barcelony k Seville a La Coruňi až k Valencii a Madridu tekla proudem krev španělských antifašistů. Popravčí čety pracovaly nepřetržitě dnem i nocí. Člověka mohlo poslat na smrt jedině ukázání prstem. Po tomto období masového vyvražďování následovalo další, neméně efektivní a svévolné jako první, a to Válečné soudy.

Vítězové pravděpodobně došli k závěru, že v „civilizované“ zemi by měli své zločiny alespoň zakrýt pláštíkem legality. Koneckonců prohlašovali o sobě, že hájí křesťanské hodnoty. Když přestaly masové vraždy, stále pokračovalo zatýkání (1). Často bylo jedním máchnutím zlikvidováno osmdesát nebo sto lidí. Bylo zcela jedno, jestli se obvinění mezi sebou znali nebo nikoli - většina z nich se nikdy neviděla předtím, než se ocitli v soudní síni. Prokurátor přečetl pouze ty nejvýznamnější činy některého ze souzených a rozsudek byl téměř okamžitě vyhlášen - smrt!

Kolik Španělů bylo tímto způsobem povražděno v letech 1939-1942? Přesné číslo nikdy nebude známo, přestože se musí pohybovat v řádu stovek tisíc (2). Pak, unaveni takovým krveprolitím, falangisté změnili taktiku. Začali se snažit přesvědčovat. Vydali se dokonce tak daleko až do Francie, aby mezi emigranty hledali tvárný materiál. Různými metodami, včetně donucování, se snažili naverbovat aktivisty z řad pracujících do tzv. Nacionálně-syndikalistického centra (CNS). Nalezli v sobě dokonce troufalost oslovit muže tak pevného charakteru jako Juana Peiro Bellis (3) a Joseho Villaverde (4), kteří byli oba zavražděni, když odmítli zaprodat své zásady kolaborací s fašisty. Nebylo tedy podivné, že se fašisté o totéž pokoušeli s lidmi menší cti a nižší sebeúcty. V této nové fázi se Frankovi policejní agenti nejen snažili začlenit militantní syndikalisty a lidi ostřílené v sociálních vztazích, do CNS, ale rovněž se je snažili přinutit podřídít se vůli státních úřadů poté, co jim poskytli dojem, že budou užívat naprosté nezávislosti. To se například stalo se zakladateli tzv. Strany práce, čerpající své členy z různých zdrojů včetně CNT a Syndikalistické strany(5), založené Angelem Pestaňou (6) v dubnu 1933.

Kvůli své minulosti, kontaktům a vědomostem o prostředí, v němž byli aktivní tolik let, tito lidé představovali závažnou překážku vývoji revolučního hnutí po republikánské porážce - tím více že se jim podařilo získat kontrolu nad rozhodujícími složkami podzemní organizace v Katalánsku. Předstírali, že pomáhají soudruhům, kteří se octli v obtížích a hráli zrádnou partii, která se ukázala mít katastrofální následky na celé hnutí práce. Jejich služby zahrnovaly propuštění vězňů a zahlazení projednávaných případů. Tímto způsobem se jim podařilo přesvědčit některé důvěřivé lidi v organizaci, že jednájí upřímně a jejich služby jsou cenné, ale ve skutečnosti byli pouze opovrhnutíhodnými nástroji v rukou policejního ředitelství. Zvláště bychom se v této souvislosti měli zmínit o Eliseo Melis Diazovi a Antonioví Seba Amoros, jejichž aktivity byly v tomto ohledu obzvláště zrádné.

Melis býval aktivistou syndikátu textilního a oděvního průmyslu v Barceloně, v letech 1931-1935 aktivní jako předák a často přispíval do konfедераčních novin Solidaridad Obrera. Byl inteligentní a činorodý, ale přestože velmi známý, během občanské války nikdy nedosáhl na žádný důležitý post. Jeho pozdější aktivity nám dovolují předpokládat, že v kontaktu s Hlavní bezpečnostní správou byl již tehdy, v létech, předcházejících výbuchu občanské války. Na konci války Melis zůstal v Barceloně a velice brzy se začal objevovat na veřejnosti společně s Quintelou. Nicméně se mu stále dařilo přesvědčovat některé soudruhy, aktivní v guerille, že zevnitř policejního ředitelství pracuje ve prospěch CNT. Dokonce se mu podařilo stát se sekretářem podzemního Regionálního výboru a když byl přehlasován a odstraněn z funkce, pokračoval v aktivních intervencích v organizaci na základě údajné příslušnosti k fiktivní anarchistické skupině.

Jeho hlavní funkcí bylo získat důvěru soudruhů, aby policie případně mohla tajnou organizaci

snadno rozbít, pokud by cítila, že se jí věci vymykají z rukou. Katalánská policie byla Melisovi ne-
skonale vděčná - a výsledkem jeho práce bylo, že založení efektivního hnutí odporu bylo odsunuto
o mnoho let.

Quintela, který teprve nedávno zemřel, vždy upřednostňoval dohled nad zárodečnou organiza-
cí CNT, kde mohl být podrobně informován o jejích aktivitách a nových členech; a především o
jejich úmyslech. Velitelství tajné politické policie (Brigáda Politico Social - ekvivalent Protiextre-
mistického oddělení) se obávalo pouze vytvoření skupin, jako byla Sabateho, které se nenacházely
pod ničí přímou kontrolou.

„Placení odborářských příspěvků mě ani v nejmenším neznepokojuje“, říkával Quintela.

Další odpornou postavou byl Antonio Seba, přestože ne v takové míře jako Melis. Jeho
hlavní aktivita - přestože už to bylo zcela dostatečné - bylo sloužit jako Melisův pobočník. Něko-
likrát se stal sekretářem nejrůznějších Regionálních výborů v Katalánsku. Během občanské války
byl Seba velitelem 153. smíšené brigády neboli kolony „Půdu a svobodu!“, jak byla známa před mi-
litarizací. Společně s lidmi z 25. divize pomáhal dobýt Belchite a rovněž se zúčastnil bitvy na Segre
v srpnu 1938.

Antonio Seba utrpěl stělné zranění a v únoru 1949 uprchl z Barcelony do Valencie po vyčiš-
ťovací operaci, provedené skupinou Los Manos, kterou vedl Wenceslao Gimenez Orive. Zranění
nebylo vážné, ale pochopil, že jeho éra se chýlí ke konci.

Tato zmatená situace činila život mimořádně složitým zvláště pro hnutí odporu. Zásluhy za
konečné vyřešení problému musí být připsány anarchistické mládeži, která měla v tomto ohledu
obzvláště trpké zkušenosti. Jeden z prvních Regionálních výborů Iberské federace anarchistické
mládeže (FIJL) (7), byl v březnu 1943 kvůli Melisovi kompletně zlikvidován a jeden z jeho členů
jménem Pallarols (8) byl osmého stejného měsíce zastřelen bez jakéhokoli soudního řízení. Palla-
rolls náležel k anarchistické mládeži z La Torrassa.

Jedna z věcí, které tehdy podpořily mladé Katalánce, bylo to, že v roce 1945 se ve Francii
zorganizovala Anarchistická mládež v exilu, která v dubnu uspořádala svůj první kongres v Toulou-
se. Bezprostředně po kongresu se někteří z nejlepších lidí z řad anarchistické mládeže vrátili do
Španělska, aby obnovili boj a mnoho jich bylo následně zabito nebo uvězněno. Abychom uzavřeli
tento oddíl o organizaci Libertinského hnutí v Katalánsku a zmatku, zasetém jistými elementy,
můžeme se zmínit ještě o Angelu Marin, delegátovi Národního výboru z Francie, kterého Sabate
doprovázel do Barcelony. Byl zatčen v říjnu 1945 a s Quintelovým svolením navázal kontakt s
Melisem. Výsledkem tohoto setkání bylo, že v prosinci Marin opustil vězení, aby se věnoval „jiným
záležitostem“. Tvrdilo se, že uprchl. V oběžníku Národního výboru MLE ve Francii, zaslaném
Regionálním výborům v roce 1946, se uvádělo:

„Mnoho dní jsme netrpělivě očekávali návrat delegace, vyslané do Španělska. Když dorazila
do země, obdrželi jsme zprávy, že Frankova policie disponuje informacemi o jejím složení, ale na-
konec se jí se štěstím podařilo vyhnout bezpečnostním složkám a bez obtíží se vrátit. Kromě toho,
že se setkávala se soudruhy a shromažďovala informace, delegace měla za úkol ujistit se o osudu
soudruha Marina a doručit mu dopis od Národního výboru, informující ho, že se má neodkladně
vrátit do Francie. Delegáti byli instruováni, že jakmile se octnou ve Španělsku, měli by zjistit, proč
zde setrval a jestli zamýšlí zůstat permanentně či nikoli - v podstatě proto, abychom rozhodli, co s
ním uděláme. Byli rovněž instruováni poskytnout mu peníze, nezbytné pro cestu do Francie. Tato
delegace se nyní vrátila a informovala nás, že nebylo možno kontaktovat se s Marinem bez zpro-
středkování Melise a Seby. Na základě vědomostí o vztahu těchto dvou s policií by bylo sebevraž-
dou pokračovat. Angel Marin se ve skutečnosti brzy poté 17. března 1946 vrátil do Francie do-
provázen dalším soudruhem Juanem Farre (9). Byl vyloučen z Národního výboru a nikdy již nebyl
v organizaci zvolen do jakékoli funkce. Dalším velice podobným případem byl soudruh Evangelisto
Campos, delegát, vyslaný MLE do Barcelony v dubnu 1945, aby připravil mládežnický kongres,
plánovaný na květen v Paříži. Během policejního zátahu na setkání Regionálního výboru v Barcelo-
ně v březnu 1946 byl zraněn, když se snažil uprchnout. Později se nicméně v policejní vazbě

kontaktoval s Melisem, který zařídil jeho „útěk“.

Poznámky ke Kapitole 5:

1) Zatýkání a okamžitému popravování se říkalo sacas.

2) Daniel Sueiro ve své knize Los verdugos españoles (Španělští kati), Ed. Alfaguara, Madrid 1971, uvádí, že „oficiální legální“ záznamy o vynesených rozsudcích, včetně rozsudků smrti, ratifikovaných španělským Nejvyšším soudem, byly poprvé od svého zaznamenávání v roce 1870 ukončeny v květnu 1936 a obnoveny až v roce 1947

3) Významný anarchosyndikalistický činitel, narozený v Barceloně v roce 1887. Během občanské války se ale stal ministrem průmyslu ve vládě Francisca Larga Caballera. Nařízením Petainovy vlády byl vydán z Francie, kde se snažil najít útočiště a navrácen do Španělska, kde byl 24. července 1941 popraven.

4) Narozen v Santiago de Compostela. Několik dní po vypuknutí fašistického povstání byl zatčen a byla mu nabídnuta vysoká funkce v propagandistické sekci Falangy a její mládežnické sekci JONS výměnou za to, že zůstane naživu. Odmítl nabídku a na počátku září 1936 byl zavražděn na předměstí Cororunna

5) Vůdcem nové Strany práce byl Sanches Requena. Během občanské války byl guvernérem Valencie. Krátce před pádem Madridu během posledních dnů války ho plukovník Segismundo Casado Lopez, vel Národní obranné rady, dosadil jako vrchního policejního komisaře ve Valencii. Důvodem bylo, že „byl přijatelný pro nacionalisty“ - podle Wenceslawa Carillo, který to uvald v El Ultimo Episodio de la Guerra Civil Española (Toulouse 1945). Requena byl po frankistickém vítězství zatčen v Alicante a odsouzen k smrti. Rozsudek byl proměněn a po několika letech byl podmínečně propuštěn. Zemřel ve Valenci v listopadu 1946.

6) Pestaña se narodil v roce 1886 v Santo Tomas de las Ollas v provincii Leon. Několikrát byl zvolen sekretářem Národního výboru CNT a byl jedním z delegátů, kteří v roce 1919 navštívili Rusko, aby rozhodli, zda se konfederální organizace přidá k Rudé internacionále odborových svazů, vytvořené po Ruské revoluci. Později se posunul od anarchismu k Syndikalistické straně, kterou během občanské války zastupoval jako vicekomisař armády. Zemřel v Barceloně v roce 1937. Pestaňovo rozhodnutí vytvořit politickou stranu patrně mělo původ ve zklamání z neúspěchu revolučních hnutí z prosince 1931 a ledna/února 1932. Cítil, že represivní síla státu rapidně vzrůstá a jedinou metodou, jak na něj zaútočit s určitou pravděpodobností úspěchu je zevnitř. To tvrdí Maximiano Garcia Venero ve své knize Historia de los Movimientos Sindicalistas Españoles, vyd. Del Movimiento, Madrid 1961.

7) Anarchistická mládežnická federace FIJL byla vytvořena ve Španělsku v roce 1932.

8)

Tento Pallarolls by neměl být zaměňován za svého jmenovce Estebana Pallarolls, v podzemí známého jako Riera, který byl sekretářem prvního Národního výboru CNT, vytvořeného po Frankově vítězství. Společně s dalším soudruhem jménem Mares byl zastřelen v březnu 1946. Další člen stejného výboru Jose Cervera Bernell obdržel dlouholetý trest vězení a zemřel ve Valencii v březnu 1955, když mu zbývalo jen několik málo měsíců z trestu.

9) Farre se narodil v Barceloně v roce 1916. Po občanské válce uprchl do Francie, kde se během německé okupace přidal k odbojovým skupinám, eskortujícím válečné zajatce a uprchlíky přes Pyreneje. Později se zúčastnil osvobozování Toulouse a následně se stal kurýrem pro organizaci mezi Francií a Španělskem. Jeho tělo bylo nalezeno francouzskou policií v noci z 16. na 17. dubna 1946 v pytli, plovoucím v kanálu Midi. Měl svázané ruce i nohy a kulku v hlavě. V jeho kapsách byly nalezeny dokumenty, naznačující, že byl na cestě do Barcelony.

Kapitola 6

Akce

První úkol, který si Sabate a jeho skupina předsevzali, bylo vyhledat aktivní stoupence a spolupracovníky nejen v Barceloně, ale také okolních vesnicích a po celé délce cesty mezi Barcelonou a francouzskou hranicí. Začali vytvářet základny v horách i ve městě, které by sloužily jako úkryty pro soudruhy a rovněž jako sklady zbraní a zásob.

Nebudeme patrně přehánět, když prohlásíme, že v letech 1945 a 1946 El Quico poznal téměř každý kámen v kašdické vesnici v Katalánsku. V únoru 1946, když se nacházel v Barceloně, obdržel telegram, informující ho, že Leonora před dvěma dny porodila dvojčata. Okamžitě se vydal zpátky do Francie. Navzdory hlubokému sněhu, který místy sahal až po pás, překročil hranici mezi Bañolas a Coustouges a dorazil do Perpignanu, kde jeho žena stále zůstávala na klinice. Jedna z holčiček zemřela o několik dní později, ale druhá přežila a byla pojmenována Alba.

Sabateho rodina se krátce poté přestěhovala do Marquixanes a opustila svůj domov v Eus(mezi Prades a Vinta). Sabate pobyl několik dní v Rosellonské metropoli a pak se s rodinou posunul do nového domova, La Clapère, na březích řeky Tech, asi tři a půl kilometru od Prat-de-Mollo.

Jakmile se usadili v La Clapère, Sabate si pronajal malý casa del campo dále v horách na druhém břehu řeky a doufal, že tak cizím lidem znesnadní přístup. Malá chata byla místním známa jako La Soranguera a zde si El Quico zřídil první operační základnu pro cesty přes hranici. Aby zakryl své ilegální aktivity na základně, pronajal si malý pozemek a dohodl se s pěti soudruhy, že jej začne obdělávat. Sabate pomýšlel na vybudování komuny na tomto místě a připadalo mu humorné, že by se nacházela na dostřel od Španělska, ale všechny pokusy splnit tento sen přišly vniveč. Lidé, s nimiž se spojil, ho podvedli a nakonec byl přinucen se myšlenky zříci.

Organizace využila El Quicovy návštěvy Francie a požádala ho, zdali by se neujal důležitého úkolu přepravit do Katalánska velkou zásilku zbraní. Dvacátého prvního dubna se tedy vydal na cestu se skupinou soudruhů (všichni to byli veteráni, kteří prošli křtem ohněm), mezi nimiž se nacházel Ramon Vila Capdevila. Materiál, skládající se ze samopalů, munice a výbušnin, měl být dopraven na dohodnuté místo na španělském území, do geroneské vesnice Bañolas, kde jej bude střežit soudruh, v něhož měli naprostou důvěru. Pětičlenná skupina se dohodla, že se v Bañolas rozdělí a později setká v Barceloně. Sabate sám odjel následující den v nákladním voze se zbraněmi pečlivě ukrytými v nepromokavém plátně.

Odpolední autobus opustil Bañolas ve dvě hodiny. Byl hezký den a vesnice byla plná turistů, což skupině ulehčilo nenápadnost na zalidněné ulici. Po obědě se tři přátelé vydali do hostince, kde bydleli. Sabate s jedním z nich hovořil a Ramon Vila je následoval v nevelkém odstupu. Jak přicházeli k autobusové zastávce, najednou se před prvními dvěma soudruhy objevili dva četníci a požadovali doklady, které byly ochotně předloženy a poskytnuty k prohlídce.

Je těžké říci, co vzbudilo podezření četníků, možná skutečnost, že doklady byly vystaveny pro osoby z Logroño, zatímco oba kontrolovaní hovořili s katalánským přízvukem. Četníci nařídili, aby je oba soudruzí doprovodili do kasáren. Sabate začal protestovat, zatímco Ramon zůstal zticha a pozoroval situaci.

Okolo se shromáždili místní lidé a zvědavě sledovali hádku. Jeden z četníků, netrpělivější než kolega, nebo možná usilující o rázné skončení rozepře demonstrováním své autority, vytáhl pistoli. Ramon Vila, jehož očím nic neuniklo, viděl, jak se situace vyvinula, vyběhl kupředu a na místě četníka Joseho Godo Garcia zastřelil. Druhý příslušník Guardia Civil, který byl v diskusi ještě důraznější, se sotva stačil vzpamatovat ze smrti svého kolegy, když spatřil, jak jeho směrem míří ústí hlavní třech pistolí. Vyrázil jak raketa naznačeným směrem a výsledná panika na tržišti umožnila všem třem soudruhům snadno uniknout.

Stojí rozhodně za zmínku, že to nebyl Sabate, kdo tehdy vypálil smrtelnou ránu (jak nevyhnutelně začal prohlašovat španělský tisk), ale Ramon Vila. Nejlépe mohl tuto skutečnost dosvědčit četník, který upaloval jak o život, ale nepochybně pro něj představovalo prestižní záležitost připsat smrt svého kolegy notoricky známému Sabatemu, kterého později nepochybně identifikoval podle fotografií.

Ramon Vila a další soudruh se ukryli v horách. Sabate se opatrně vrátil do hostince, protože, byl stále zodpovědný za materiál, nacházející se ve dvou velkých krabicích přímo v Bañolas. Když dorazil na místo, vzal si jeden samopal a potřebnou municí a zbytek schoval do hromady hnoje na zadním dvorku hostince, kde obchodníci a nákupčí nechávali koně a povozy. Po soumraku opustil hostinec a ukryl se v chatě, patřící spolehlivému a důvěryhodnému soudruhuvi.

Bañolas byla pouze malá vesnice, tehdy čítající asi 6.000 obyvatel. Policie a Guardia Civil zuřivě pobíhali mezi vesničany a prováděli osobní i domovní prohlídky, rozmísťovali hlídky a silniční zátarasy. Guardia Civil ale nadevše ostatní chtěla pomstít čest sboru.

Sabatemu se podařilo vyhnout se prohlídce ústupem, během něhož, jak sám později řekl, prožil nejhorší obavy svého života. Žena z domu, kde se skrýval, mu dala nějaké rolnické šaty a kosu a s tímto nástrojem na rameni Sabate prošel kordonem strážníků, kontrolujících cesty z Bañolas. Za ním kráčela žena, nesoucí velký koš na potraviny, v němž byl ukryt samopal. Bylo to poprvé a naposledy, co Sabate krácel neozbrojen.

Mezitím majitel hostince, vystrašený z intenzivní policejní aktivity a snažící se zbavit možného podezření, zašel na stanici a informoval policii o zmizení podezřelé osoby, která u něj přebývala. Nebyl to až tak chytrý nápad, jak si myslel, protože policie, uvědomující si, že hostinského podezření jsou pravděpodobně oprávněná a skutečný ptáček jim uletěl, se rozhodla z něho udělat odstrašující příklad, který potřebovali, aby zachovali svoji „čest“. Podrobili ho nejstrašnějšímu mučení, aby ho donutili k přiznání a zmrzčili ho na celý život. Mezitím nařídili prohlídku hostince a v hromadě hnoje objevili tajné skladiště zbraní.

Sabate v rolnickém převleku pokračoval v cestě do Barcelony, zatímco Ramon se svým přítelem se vrátili do Francie, aby podali zprávu o tom, co se stalo.

Následkem policejního vyšetřování incidentu v Bañolas byl zatčen jeden soudruh z Gerony. Fungoval jako spojka pro akční skupiny, operující v Barceloně, zvláště Sabateho. Nevíme přesně, co vedlo k jeho zatčení, přestože předchozí události v Geroně nám nabízí vysvětlení. Je jisté, že když Sabate v říjnu 1945 doprovázel delegaci MLE, byl v Geroně navázán kontakt s jedním místním obyvatelem. Když se Sabate vracel do Francie, „místní“ mu poskytl množství důležitých dokumentů, které mimo jiné obsahovaly kompletní přehled rozmístění Frankových pohraničních jednotek. Když byly tyto dokumenty prozkoumány ve Francii, zjistilo se, že byly zhotoveny na psacím stroji, který patřil Melisovi.

Nevyžaduje si tedy přehnanou představivost dojít k závěru, že kontakt byl - vědomě či nevědomě - používán tímto barcelonským udavačem. S „místním“ byly přirozeně přerušeny veškeré vztahy. Zůstal nicméně obtížný problém, protože tento člověk nyní věděl o mnoha věcech a neboť žil ve stejném okrese, nemohl se zmýlit v identifikaci svého nástupce. V každém případě bylo zatčení jeho nástupce velkým policejním vítězstvím. Pokusil se o sebevraždu, ale bylo mu v tom zabráněno. Byl podroben extrémním výslechům a policie z něj dostala adresu domu v Barceloně, navštěvovaného Sabateho skupinou - mlékárny na Calle Santa Teresa. Dům začal být bedlivě sledován kvůli identifikaci všech, kteří vcházeli a vycházeli s cílem je v pravou chvíli všechny zlikvidovat jednou provždy.

Sabate, obezřetný jako obvykle, se dostal do Barcelony 2. května poté, co dorazil pěšky z Gerony. Nevěděl, že kontakt z Gerony byl zatčen a jeho prvním cílem bylo vyhledat soudruhy, kteří přijeli do katalánské metropole před ním. Z mnoha důvodů se s nimi nebyl schopen setkat a tak se rozhodl zajít do mlékárny, aby zjistil, kde se nalézají,

Sedmého května se ženě, která vlastnila mlékárnu, podařilo informovat Sabateho, že její obchod je sledován a policie pravděpodobně identifikovala některé ze soudruhů, kteří se tam zastavili,

včetně El Abisinia, který se objevil předešlého dne. Sabate uvažoval o důsledcích toho, že policie věděla o mlékárně. Za účelem zabránění toho, aby jakýkoli soudruh upadl do nastražené pasti, musel zaútočit na mašinerii, připravenou policejním ředitelstvím. Když nenápadně obhlédl sousedství obchodu, spatřil skupinu čtyř dělníků, kteří podle všeho o něčem zuřivě diskutovali. El Quico klidně zamířil přímo k nim. Stále údajně zabráni do své diskuse, čtyři muži se vydali naproti Sabatemu. Když se nalézal jen několik metrů od podezřele vyhlížející skupiny, vytáhl svoji pistoli Mauser a namířil na ně jakoby je chtěl postřílet. Není možné popsat výraz v tvářích těchto mužů, když utíkali pryč jako by jim za patami hořelo. El Quico, který byl vynikajícím střelcem, by je mohl snadno všechny zabít, pokud by si to přál, ale nebyl nakloněn zbytečnému násilí. Jakmile se zdálo, že se octli z jeho dosahu, maskovaní policisté se obrátili a zahájili palbu ze svých pistolí, ale Sabate se nechtěl oplést do přestřelky a urychleně zmizel. Důležité bylo, aby informoval své soudruhy, že mlékárna je smrtící pastí!

Jak věděl, několik členů skupiny již bylo identifikováno, včetně „Habešana“. Ten byl nenápadně sledován a nacházel se v bezprostředním nebezpečí, protože policie znala jeho adresu - bydlíště jeho sestry, která žila na Travesera de Gracia, poblíž nemocnice San Pablo. Nyní po střetu se Sabatem policie usoudila, že do pasti se již nechytí nikdo další a rozhodla se rychle jednat, než bude ztraceno všechno, v co doufala.

Celá rodina, žijící v mlékárně, byla zatčena a pravděpodobně od nich se policie dozvěděla adresu El Roseta a Sabateho. Normálně by tento objev neměl význam, protože Sabate díky obvyklé obezřetnosti do domu už nevkročil ani, aby si odnesl osobní věci. Naneštěstí ale tato stopa vedla nakonec k pádu El Roseta.

Prvním ze skupiny, který padl, byl El Abisinio. Devátého května 1946, když vstupoval do svého domova, ho policie na schodišti smetla uragánem palby. Jaime Pares zemřel, aniž by měl možnost postavit se na odpor (1).

Po vraždě Jaime Parese, „Habešana“, byl další soudruh natolik netrpělivý, že prošel ulicí, v níž se nacházela mlékárna a byl okamžitě odvezen do cel na policejním ředitelství.

El Quico samozřejmě nešel domů, ale zblízka pozoroval svůj dům přímo před nosem Quintelových mužů, kteří na něj připravili léčku, pokud se vrátí. Sabate dostal odvážný nápad střetnout se s policií v otevřeném boji. Zašel za El Rosetem, aby se setkal s kontaktem z MLE, kterým tehdy byl Antonio Lopez(2) a zeptal se ho, jestli se k nim přidá v pokusu vzít dům útokem a dát policii lekci, na kterou do smrti nezapomene. Lopez se zachoval rozumně a vyjádřil nesouhlas. Myslel si, že plán se rovná sebevraždě a je nesmyslný, s čímž nakonec Sabate i El Roset museli souhlasit.

Dvacátého šestého května se Sabate a El Roset rozdělili. Sabate chtěl zajet do Hospitalitet, aby zjistil, jak se vede rodičům. Věděl, že z Valencie měl přijet bratr José. José byl v roce 1938, když byla republikánská zóna rozdělena vedví, velitelem praporu a během konečné katastrofy byl zajat po pádu Alicante. Byl zadržován v koncentračním táboře v Albaterra a věznicí v Cartageně. Nakonec byl „podmínečně“ propuštěn na svobodu a napsal rodině, že by ji chtěl navštívit.

Mezitím se El Roset navzdory nesčetným varováním od Sabateho, že jeho dům je jistě sledován, rozhodl na nějakou dobu odjet domů. Quintelovi muži čekali na jeho příjezd a okamžitě ho zatkli. Sabate věděl, jak je pro něj nebezpečné zajet do Hospitalitet, ale velmi chtěl znovu uvidět svého bratra. Na základě vědomostí a zkušeností s policejními metodami pečlivě přezkoumal okolní terén, než nakonec odpoledne vešel do domu. Tam nikdo nebyl, tak napsal Josému vzkaz, kterému mohl porozumět pouze on a okamžitě zadními dveřmi odešel, aby strávil noc pod hvězdami. Příštího dne za úsvitu se obezřetně rozhlédl kolem, aby se vyhnul setkání s někým, koho znal a povšiml si nějakých podezřelých pohybů poblíž domu. Zahnul hned za první roh, odkud přišel ve snaze vzdálit se jak to bude možné - a vešel rovnou do náruče Policia Armada! (3)

Bylo nemožné vzdálit se aniž by vzbudil podezření, takže sebral odvalu a jako kterýkoli jiný slušný občan prošel kolem zaparkovaných policejních aut a vesele si pohvizdoval. Teprve o mnoho let později zjistil, jak blízko se toho rána octl smrti. Policie měla rozkazy zastřelit ho na místě bez varování a v jednom z vozidel seděli spoutaní El Roset a geronský kontakt, aby ho iden-

tifikovali. Dům jeho rodičů byl důkladně sledován a je možné, že Sabate byl spatřen, jak do něj minulého dne vstoupil. Každopádně, když Sabate procházel okolo osobních aut a autobusů, přečpaných policisty, všechny zbraně mířily na něj a jeho život visel na vlásku. Kontakt i El Roset nicméně statečně tvrdili svým věznilům, že procházející muž není Sabate.

Stejného dne byl Sabateho otec na cestě z práce zastaven Policia Armada a použit jako lidský štít při vstupu do domu. V následujících letech se to stalo zvykem.

José a Francisco, dva bratři, se znovu setkali o několik dní později v horách. El Quico pověděl Josému o svých aktivitách a současných i budoucích plánech. José se musel vrátit do Valencie, aby vyřešil nějaké osobní otázky, ale slíbil bratrovi, že zakrátko se setkají ve Francii a tam prodiskutují plány budoucích akcí. O týden později José dorazil do Francie a cele se oddal boji.

V červnu 1947 se El Quico setkal s přítelem z dětství, Juanem P., na mostě poblíž San Baudilio de Llobregat. Setkání nebylo náhodné - Sabate Juanovi vzkázal, že by s ním rád prodiskutoval nějaké záležitosti. Juan P. se teprve nedávno přestěhoval do malého katalánského města Gava po smrti svého jediného syna. Když El Quico vysvětlil, že naplánoval množství projektů, souvisejících s Gavou a vyžadujících Juanovu pomoc, ten souhlasil, že Sabatemu pomůže s čímkoli potřebným a oba muži se rozešli s tím, že za několik dní se znovu setkají. Juanův dům se nacházel asi 300 metrů od kasáren Guardia Civil v Gava a právě sem Sabate o několik dní později přišel a strávil zde noc a následující den, neděli, se svým přítelem a jeho rodinou. V sobotu v noci nemohli příliš diskutovat, protože Juan, který pracoval v nedaleké textilce, se vrátil ze zaměstnání až po půlnoci a jeho žena pracovala jako nádenice na polích, takže jedinou osobou v domě, když Sabate přijel, byla jejich čtrnáctiletá dcera. Nicméně většinu neděle strávili v intenzivních diskusích. Sabateho plánem bylo izolovat vesnici pomocí odříznutí všech komunikací, zaútočit na kasárna, zmocnit se zbraní a vykrást pobočku banky Vizcaya.

Chtěl se rovněž vypořádat s některými místními fašistickými vůdci, kteří sehráli významnou roli v represích, následujících po „nacionalistickém“ vítězství. Podobný troufalý plán si samozřejmě vyžadoval detailní informace a byl Juanův úkol se k nim dostat společně se skupinou místních soudruhů. Projekt nicméně nikdy nebyl realizován, protože v červenci byl zlikvidován Eliseo Melis Diaz, pravá ruka komisaře Quintely a následná represe Sabateho a jeho skupinu přinutila vrátit se do bezpečí ve Francii. Policie rovněž začala podezřívat Juana P., který byl na svobodě podmíněčně propuštěný, což ho přimělo uprchnout i s rodinou do Francie. Plán Gava byl tedy pro tentokrát odložen stranou.

Na těchto stránkách jsme již popsali podstatu aktivit Elisea Melis Diaz. Myšlenka zlikvidovat tohoto informátora byla mnohokrát diskutována a schválena všemi podzemními organizacemi. V dubnu 1945 do Španělska odcestovali tři soudruzi, aby provedli popravu, ale nebyli toho schopni, protože policie obdržela varovné informace. Manuel Pareja, další soudruh z akčních skupin, rovněž odjel do Španělska pouze s tímto jediným cílem, ale nesplnil jej kvůli intervenci Angela Marin (delegáta MLE, který „uprchl“ z policejní vazby s Melisovou pomocí).

Předtím byl v říjnu 1945 zatčen Národní výbor CNT, vedený Cesarem Broto a další výbor, jehož sekretářem byl Lorenzo Iñigo, byl rovněž pozatýkán na začátku dubna 1946. Sekretář nového Národního výboru CNT navštívil při dvou příležitostech Pareju a trval na tom, že Melisova co nejrychlejší likvidace je nanejvýš důležitá.

V březnu 1947 bylo v Barceloně vytvořeno španělské Libertinské hnutí odporu (MLR) s úmyslem oddělit veškeré organizační a propagační aktivity od guerillových akcí. Myšlenka zněla, že MLR bude ozbrojeným křídlem Španělského libertinského hnutí a vzešla od soudruhů ze Španělska a nový delegát z Francie s ní vyslovil souhlas. Později hnutí v exilu nicméně vyslovilo nesouhlas s tímto rozhodnutím a odvolalo svého delegáta. Hnutí ve Španělsku se tak rozhodlo jednat z vlastní iniciativy a dostalo se mu podpory mnoha skvělých a zkušených soudruhů, včetně skupiny Manuela Pareja. Tato spolupráce přinesla své plody.

Bylo rozhodnuto, že pouhá Melisova likvidace nepostačuje. Soudruzi byli přesvědčeni, že nejen ve Španělsku, ale i ve Francii existují další naprosto neznámí lidé, odvádějící stejnou práci.

Byl připraven plán s nadějí na odmaskování zrádců uvnitř organizace jednou provždy.

Operaci bylo dáno kódové jméno „Plán H“ a byla rozpracována do nejmenších detailů. V poledne dvanáctého července 1947 Manuel Pareja, Antonio Gil (známější jako Antonio Sancho Agoretta) a další soudruh vešli do kavárny na Plaza Buensuceso, kde Melis hrál biliár, oblečen jen v košili. Pareja přišel nepozorovaně k Melisovi a zaklepal mu na rameno; řekl, aby se nepokoušel stavět na odpor a šel ven. Melis, který již věděl od Angela Marin, jaké má Pareja úmysly, se zachoval statečně. Sebral sako a vyšel z kavárny eskortován třemi muži.

Na ulici mu Pareja řekl, že více než o jeho život se zajímají o veškeré dokumenty a doklady, které má ve svém držení, a proto je s nimi půjde vyzvednout. Melis si uvědomil, že se nachází v situaci, z níž není úniku a ve svém pocitu se utvrdil poté, když vyšel na ulici a spatřil, že kromě třech mužů na něj čekají ještě další tři, Pedro Adrover Font, známý jako El Yayo, Ramon Gonzalez Sanmarti(4) a ještě jeden. Než se vydali na cestu, Antonio Gil chtěl Melise prohledat, ale Pareja trval na tom, že to není nutné. Pareja doufal, že tím Melise přesvědčí, že jeho život bude ušetřen, pokud vydá dokumenty. To mělo tragické následky.

Melis byl přesvědčen, že vyrazil na poslední vycházku v životě, takže nekladl odpor - ale čekal na první příležitost, jak se dostat z této vpravdě hrozné situace. Náhle, když opustili Calle Elisabets (kde na ně čekali Adrover a další) a odbočili do Calle Montalegre, Melis se prudce vytrhl oběma průvodcům a podařilo se mu uprchnout do otevřených domovních dveří vzhůru po schodech. Pareja vyrazil za Melisem, ale jak se na okamžik zastavil ve tmě, Melis - který již stál na schodech - měl dokonalý výhled na jeho siluetu. Vytáhl pistoli a v úzké chodbě vystřelil na Pareju, který se zhroutil těžce zraněn. Nicméně byl duchapřítomný do takové míry, že poté, co padl k zemi, plazil se k Melisovi a pálil po něm ránu za ránou. Melis padl a Gil (5), který vešel do chodby, zrádci zasadil ránu z milosti.

Mezitím se čtyři zbývající muži na ulici strategicky rozmístili tak, aby se připravili na všechno a mohli případně krýt ústup. Gil se brzy objevil se zprávou, že Pareja je těžce zraněn a musí být odvezen. Během několika sekund soudruzi se zbraněmi v rukou unesli projíždějící dodávku s mlékem a nařídili řidiči, aby vypadl z auta. Gonzalez se chopil volantu a další Parejovi pomohli dovnitř. Pak odjeli velkou rychlostí. Pareja neztratil vědomí, ale věděl, že jeho zranění je smrtelné. Prosil soudruhy, ať ho zastřelí a sami se zachrání, ale oni neměli srdce to učinit. Dovezli ho do Úrazové nemocnice, kde ho zanechali u vchodu v hrozné agónii (6).

Když se Quintela dozvěděl, co se stalo, okamžitě vydal rozkazy, že Parejův život musí být za každou cenu zachráněn. Tento vřelý zájem nepramenil z humanitárních pohnutek, ale zoufalé snahy vyslýchat zraněného muže. Vše ale vyšlo naprázdno, protože než měl službukonající chirurg šanci dorazit, Pareja vydechl naposledy.

Melis španělské policii prokázal vynikající služby, ale nakonec zrádci pohrdají všichni. Jeho smrt si zasloužila pouze několik řádek v barcelonských novinách, v nichž se dokonce ani nezmiňovalo jeho jméno:

„V jedné z ulic, napojujících se na Calle Femando (bylo zamlčeno dokonce i skutečné místo, kde k události došlo) dva muži z nákladního auta zastřelili muže, procházejícího na ulici. Ten obdržel mnohočetné zásahy, na jejichž následky později zemřel. Navzdory rychlosti a překvapivosti útoku se mu před smrtí podařilo vypálit na útočníky a jednoho z nich zranit. Přátelé zraněného muže dopravili do Úrazové nemocnice, kde zemřel. Pak uprchli“

Po Melisově smrti MLR vydalo první prohlášení v letáku, který vysvětloval jeho politiku:

„V budoucnu budeme na vládní terorismus odpovídat lidovým terorismem. Na vražedné kulky uniformovaných střelců odpovíme pistolemi a samopaly MLR. Lidé z MLR budou vykonávat rozsudky nad zrádci přesně jako již učinili v případě nechvalně známého Elisio Melise dvanáctého července ve 13:00 v Calle Montalegre v Barceloně“.

Komuniké bylo podepsáno „Revoluční výbor“ a datováno prvního srpna 1947.

Poznámky ke Kapitole 6

1) Narodil se v Barceloně v roce 1910 a již v mládí se přidal ke konfедераčnímu syndikátu. V šestnácti se přidal k tajným obranným skupinám. Během občanské války náležel k logistické jednotce Durrutiho kolony a později byl přeložen do funkce osobního strážce zbrojního sekretáře Katalánska, Eugenia Vallejo Sebastian.

2) Jednatřicetiletý Antonio Lopez byl zatčen v Irun po svém návratu do Španělska po misi ve Francii v červenci 1946 společně se šestadvacetiletým Diegem France Cazorla, známým jako Amador France. Oba byli zastřeleni druhého května 1947 ve věznici Ondarreta. Pro více informací o Lopezovi viz Miguel Garda, Franco's Prisoner (Hard-Davis).

3) Policia Armada, lidově přezdívána Los Grises (Šediváci), byla vytvořena v březnu 1941 jako integrální součást vládních policejních sil. Její úkol byl prostý – udržovat veřejný pořádek a provádět represe. Sbor je organizován vojenským způsobem a disponuje pěšími, jezdeckými a motorizovanými divizemi. Vrchní velení má v rukou generál z řad armády s titulem Generální inspektor, sídlící v Madridu. Každodenní fungování sboru zajišťuje Vrchní ředitelství policie, civilní guvernéri a místní policejní náčelníci. Podle oficiálních statistik v roce 1971 má sbor ve svých řadách 52,28% dělníků, 39% zemědělských dělníků a 8,44% studentů a čítá 100.000 mužů.

4) Narodil se v Granollers v květnu 1920, zemřel v Barceloně v červenci 1948 v přestřelce s policií.

5) Antonio Gil se narodil v Urrea de Jaen (Teruel) v lednu 1921. Zemřel v Toulouse při dopravní nehodě v dubnu 1948.

6) Pareja se narodil ve Velez Rubio (Almeria) v roce 1910. Během války byl komisařem 104. brigády.

Kapitola 7

Problémy ve Francii

Španělské libertinské hnutí v exilu uspořádalo II. kongres lokálních federací v Toulouse ve dnech 20. května až 29. října 1947. Toto setkání navštívilo mnoho aktivistů ze Španělska, včetně Josého Lluis Facerias a Francisca Sabate. Dorazili rovněž představitelé MLR, ale kongresová byrokracie jim upřela status delegátů a znemožnila zúčastnit se divokých diskusí o budoucí roli MLR ve Španělsku.

Kongres jako obvykle skončil výzvami k intenzivnějším aktivitám a dynamičtější propagaci a akčním kampaním ve Španělsku - naprosto nesmyslnými, ale nezbytnými k uspokojení požadavků stále militantnějších řadových členů hnutí. Byrokracie nicméně zašla tak daleko, že odmítla, aby kongres vyslechl nebo prodiskutoval přání a komentáře guerillových skupin.

Znechucen manévrováním byrokracie, Facerias se společně se svou skupinou připravil na odjezd z Francie a návrat do Španělska. Francisco Sabate, Alberto B. a další soudruh připravili půdu, když pro Faceho založili sklad zbraní na základně v Mas Tartas poblíž Osseja ve francouzských Východních Pyrenejích. Tři soudruzi přepravili všechny zbraně a výbušniny do Osseja z hlavního skladu ve Font Romeu.

Facerias sebou vzal zvláštního delegáta Národního výboru CNT (o kterém se budeme zmiňovat jako o C.), ale naneštěstí byli poblíž Latour de Carol byli zatčeni francouzskými pohraničníky ještě než se jim podařilo překročit hranici a převezeni do vězení v Perpignanu. Skupina ale byla po patnácti dnech neočekávaně propuštěna bez jakéhokoli obvinění nebo předvedení před soud a nezlomena, vydala se znovu na cestu, než by ji znemožnily zimní sněhy. Na výpravu se ale lepila smůla.

Skupinu vedl dlouholetý anarchistický militant Mariano P. Naneštěstí když balili přenášený materiál, uvolnila se pojistka ručního granátu a ten vybuchl v Marianově ruce poté, co se odrazil od zamčené okenice, kterou se jej Mariano snažil vyhodit ven. Střepina granátu zasáhla Ramona Ballester Ortovig a zranila ho na koleně. Soudruzi dopravili Mariana k lékaři v poblíž se nacházející vesnici Osseja, kde jeho zranění byla ošetřena a byl převezen do nemocnice v Perpignanu, kde mu muselo být amputováno levé předloktí a palec pravé ruky.

Skupina, skládající se z Faceriase, Ramona Gonzales, Celedonia Garcia Casino a Rafaela Ballester Ortovig nakonec vyrazila do Španělska šestého prosince. Stále je však pronásledovala smůla, protože Rafael se musel vrátit do Francie kvůli infekci ve zraněném kolenu.

V době těchto událostí se Sabateho rodina přestěhovala z La Clapère do další casa del campo poblíž Costouges. Tento dům byl ještě lépe uzpůsoben Sabateho záměrům, protože se nacházel pouhý kilometr od hranice. Aby zajistil Leonore a dětem společnost během své dlouhé nepřítomnosti, vzal sebou jednoho mladého soudruha, aby vykonával těžké práce na domě a staral se o půdu. Zakoupil také mulu, která měla nevyčísitelnou cenu v pomoci se všemi povinnostmi. Sabateho práci sousedé pozorovali vcelku ironicky, přestože zdálky, protože nejbližší dům byl vzdálen asi osm set metrů. Sabate kvůli nákupu semen a dalšího materiálu musel zajet až do Cere-tu, Arles-sur-Tech, St. Laurent a dokonce až tak daleko, jako do Perpignanu - a každého, s kým se setkal, se snažil zapálit pro svůj sen anarchistické komuny v oné krásné krajině. Místní lidé ale znali - nebo si to alespoň mysleli - tenhle kousek země až příliš dobře. Na Sabateho naděje pohlíželi skepticky. Říkali, že na stejném místě se o totéž již pokoušeli jiní - a naprosto zkrachovali.

El Quico byl nicméně nejen zatvrzelý, ale také iniciativní a uměl tvrdě pracovat. Dostal se ke staré pumpě a - vždy doprovázen svoji mulou - vykopal nezbytné vedení a dokonce se mu podařilo do domu zavést vodu. K úžasu všech posměváčků farmář-amatér najednou začal produkovat melouny, jaké ještě na francouzském předhůří Pyrenejí nikdo nespasil.

Nicméně znovu v této době se ve Francii odehrála událost, jejíž následky měly být úzce

provázány s dalším Sabateho životem. V noci ze šestého na sedmého května 1947 skupina maskovaných a ozbrojených mužů dorazila v autě do továrny Rhone Poulence v Peage de Roussillon (Lyon) s úmyslem zmocnit se peněz na výplaty. Odřízali telefonní dráty a spoutali dva hlídače, jména Poncet a Hennebaud. Třetí hlídač, Maurice Monnot, který byl zrovna na obchůzce, zahájil palbu ve snaze zastavit lupiče a byl v nastalé přestřelce zabit.

Nezamýšlená smrt hlídače přinutila lupiče, aby okamžitě opustili továrnu a pokusili se uprchnout v autě, v němž přijeli. Útěk byl proveden v takovém zmatku a panice, že za sebou zanechali množství stop.

Lupiči vyměnili poznávací značky na autě a z nějakého důvodu je nevrátili zpátky, když prchali v původním autě - a nechali je ležet na zemi. V náhlém spěchu na ně zapomněli.

Policie identifikovala majitele automobilu číslo 7263FS8. Ten byl registrován v Haute Garonne jako vlastnictví Španěla Carlose Vidal Pasanau, bytem v Toulouse, který si automobil zakoupil v listopadu 1947 v jedné garáži v Toulonu. Vidal se nacházel ve Španělsku a nemohl být francouzskou policií vyslechnut.

V noci na patnáctého května 1948 na Route Nationale 115 poblíž vesnice La Cabanasse v okrese Ceret v Pyrenejích (pouze několik mil od španělské hranice), francouzští celníci prováděli namátkové kontroly. Když požadovali doklady po pasažérovi taxíku, který zastavili, ten najednou udělal nečekaný útočný pohyb, když jim předával průkaz a utekl do noci. Pohraničníci vypálili několik výstřelů, ale nikoho nezasáhli. Dokumenty, které muž zanechal na zemi, zněly na jméno Francisco Sabate Llopert. Uvnitř taxi byla nalezena automatická pistole.

O několik hodin později pohraničníci vpadli do Mas Casenove Loubette, Sabateho domova. Prohledali prostory v přítomnosti Leonory a našli dvě americké malé vysílačky a přijímače. Ty zkonfiskovali jako kontraband, což se uspokojivě vyřešilo po roční diskusi mezi Sabatem a celním úřadem. Nicméně 21. května, několik málo dní po první návštěvě, dorazil policejní komisař Dupouy, aby provedl pečlivější prohlídku a našel pytel, obsahující svazek dvaadvaceti balení výbušného materiálu, pět ručních granátů, tři kovové trubky naplněné výbušninou, čtrnáct osvětlovacích náložů (I), dvě bomby označené jako „nebezpečné“ a nakonec dvě krabičky, obsahující patnáct roznětek.

Poté, co uprchl z taxi, jak jsme popsali výše, Sabate zdárně překročil řeku Tech a ukryl se na několik dní v domě svého přítele, který žil nedaleko. Nemusel jít daleko, protože zakrátko měl převést skupinu devíti lidí do Španělska (a jít s nimi), včetně svého bratra Josého, Ramona Vila Capdevila a Francisca Martinera Marqueza. Sabate byl nakonec obviněn v nepřítomnosti, protože se nacházel ve Španělsku, z nezákonného držení zbraní a výbušnin, nalezených v Mas Casenove Loubette. Případ byl projednáván v jeho nepřítomnosti trestním tribunálem v Ceret 23. listopadu 1948 a El Quico byl odsouzen k pokutě 50.000 franků a třem letům vězení.

Dvanáctého ledna 1949 bylo ve Španělsku z vězení propuštěno množství anarchistů, zatčených v květnu minulého roku. Mezi nimi byl Francisco Ballester Ortovig. Během svého uvěznění Ortovig připravil soupis všech zadržovaných z řad CNT, s adresami rodin a jmény právníků, kteří je hájili. Smyslem bylo efektivně zorganizovat materiální pomoc vězňům a jejich rodinám a poskytnout jim právní asistenci. Během přípravy projektu se pomocí prostředníka dostal do kontaktu se Sabatem, kterého osobně znal velmi dobře.

Myšlenku zorganizovat pomoc vězňům Sabate přijal s velkým nadšením, protože to byl jeden z problémů, které ho neustále trápily. Požádal bratra Josého, který tehdy byl v Barceloně, aby společně s Ballesterem připravili realistický scénář akcí. Když se tak stalo, José a Ballester zašli za sympatizujícím právníkem, aby se ujal pomoci vězňům. Sabateho skupina zařídila uhrazení veškerých výdajů, souvisejících s tímto projektem, bez jakékoli pomoci ze strany MLE.

Jako obvykle to byla otázka peněz. Aktivistické skupiny se znovu musely vrhnout na banky pro vynucené příspěvky, protože neměly jiný zdroj příjmů a z tohoto důvodu loupeže hrály v hnutí odporu důležitou roli.

Zde přikládáme přehled některých významnějších aktů expropriace, které se odehrály v

tomto období našeho příběhu:

28. ledna - textilní továrna Jose Sanglas v Avia, Barcelona, získáno 65.000 peset.

18. února - pobočka Banco Central de Barcelona, získáno 77.000 peset.

23. února - Sociedad Anonimo Ferrero, Barcelona. Ředitel firmy Jose Ferrero byl zastřelen, když se pokoušel zabránit loupeži.

Jose a Francisco, společně s José Perezem Pedrero, zvaným Tragapanes kvůli tomu, že měl neustále hlad a dalším soudruhům naplánovali „operaci na pomoc politickým vězňům“ proti jedné bance poblíž Barcelony, v městě Gava, kterou Sabate znal velmi dobře - úspěšně ji vyloupil již v roce 1935! Přestože tento pokus selhal, ilustruje důvod, proč Sabate přežil tak mnoho let neustálé akce. Nebylo to pouze kvůli statečnosti a charakteru a jisté dávce štěstí, ale také kvůli neustálé extrémní obezřetnosti. Choval se troufale, ale nikoli sebevražedně.

Této bance se podařilo zmařit jakékoli další pokusy o vyloupení po dvacátém lednu 1949, protože kvůli velkému počtu bankovních loupeží byla všem bankám v Katalánsku přidělena dvojice ozbrojených policistů, kteří drželi stráž u dveří. Sabate se již jednou snažil banku přepadnout, ale protože dospěl k názoru, že pro skupinu pouze dvou mužů, kteří se mohou spolehnout jen na sebe, se jedná o příliš vysoké riziko, akci odvolal. Důvody pro selhání nového pokusu byly různorodé. Jose a Tragapanes několik hodin před začátkem akce ukradli pro tyto účely automobil. Jose, který věděl, jak pečlivý je jeho bratr ohledně načasování, zvláště v případě jako byl tento - nechal majitele auta běžet, přestože věděl, že muž půjde rovnou na policii. Zbývalo stále dost času na úspěšné provedení akce.

Tentokrát, kvůli okolnostem, nacházejícím se zcela mimo jeho kontrolu, El Quico a jeho přítel dorazili do Gavy taxíkem mnohem později, než očekávali. Když se Francisco dozvěděl, kdy byl majitel ukradeného auta nechán jít, rozhodl se odložit loupež na další den. To byl bezesporu mimořádně šťastný nápad! Jak se všichni čtyři vraceli do Barcelony, auto se porouchalo po ujetí pouhých několika set metrů. Pokud by se to stalo po loupeži, možná ještě ve chvíli, když by je někdo sledoval, pořádně by se zapotili.

Ballester nicméně nevěděl, že od té doby, co opustil vězení, je neustále sledován. Policie doufala, že sledování umožní vypátrat adresu, na které se zdržuje Sabate a pozatýkat nejen jeho skupinu, ale rovněž další akční skupiny. Policejní plán selhal kvůli již zmíněné Sabateho opatrnosti a zkušenostem, které získal z podzemního boje. Nikdo například nenavštěvoval Sabateho dům nebo jakékoli jiné místo, než se velice pečlivě přesvědčil, že místo není sledováno policejními složkami.

Ballester si tak okamžitě povšiml policistů a uvědomil nebezpečí, kterému je vystaven. Svěřil se Franciscovi a Josému Perez Pedrero a společně se rozhodli udělit policii lekci. Ozbrojili se po zuby a vyrazili k domu v Sans, kde na ně byla připravena past. Když se tam nicméně dostali, zjistili, že tři policisté, které Jose předtím spatřil, již zmizeli. Místo nich se tam nacházeli dva dobře oblečení gentlemani, chodící ulicí sem a tam. Byla to návnada? Na tuto otázku měli odpovědět sami. Tragapanes a José se diskrétně ukryli, aby mohli případně zahájit krycí palbu, zatímco Francisco vyšel v ústřety oběma neznámým. Vytáhl na ně samopal Thompson, který neustále nosil pod kabátem a požádal o doklady.

Oba muži mu překvapeně předložili své průkazy. Jeden byl lékárník a druhý něco podobného. Mohli to být normální lidé, ale bylo více nežli pravděpodobné, že se jedná o agenty. Francisco jim řekl, ať okamžitě odejdou ze čtvrti a vyslovil varování, že jestli je spatří ještě jednou, pak nebude plýtvat časem žádostí o doklady.

Zprávy o incidentu se dostaly až k policii, která si uvědomila, že další sledování domu je pouze plýtvání časem. Policisté zašli za právníkem, pracujícím pro Ballestera, s úmyslem získat od něj informace, vedoucí ke skupině, ale ten jim nemohl říci vůbec nic. Jedinou osobou, s níž byl v kontaktu, byl Ballester.

Policie, která se nyní obávala, že by jí ze spárů mohl uniknout i Ballester, nařídila jeho

okamžité zatčení. Zatkla ho Brigada Politico Social a převezla do svých cel na velitelství na Via Layetana v Barceloně. Pro Ballestera bylo obtížné popřít, že věděl o Sabateho skupině, protože policie měla k dispozici kompletní záznam o jeho pohybech od chvíle, kdy opustil vězení Modelo. Chtěli po něm přirozeně místo a datum příštího setkání skupiny. Ballester byl ve slepé uličce. Po mučení přiznal, že příští schůzka se koná 26. února ve foyer Cine America na Avenida del Marques de Duero, č.121 v 6:45 večer, nebo v případě jakýchkoli drobných obtíží v čísle 91 na stejné ulici, což bylo Cine Condal. Ballester (2) nicméně použil lest, přestože mohla mít tragické následky. Řekl policii, že se skupinou se kontaktuje prostřednictvím Francisca Martinez (Paco) muže, který již policii byl znám. Policisté si mysleli, že půjde pouze o zatčení Martinez, takže se sice připravili na akci, ale ani zdaleka jako v případě, kdyby věděli, že půjde o bratry Sabatovy.

Nejsilnější policejní stráž byla rozmístěna okolo Cine America, které Ballester udal jako první místo setkání, pod přímým velením samotného šéfa Brigády, Pedra Polo Borreguero (3), muže notoricky známého pro perzekuci anarchistických aktivistů. Ten byl dříve důvěrníkem Miguela Badia(4), šéfa katalánské policie, který za spolupráce republikánské vlády obnovil policejní teror, prováděný Severianem Martinez Anido a generálem Miguelem Ariegui y Bayones.

Brigáda speciálních služeb byla vytvořena v září 1946, aby posílila Brigada Politico Social a Polo, který byl tehdy zástupcem velitele BPS, byl dosazen na místo jejího velitele. Polo tak dosáhl na stejnou hodnost jako Eduarde Quintela, šéf Sociální brigády. Oběma brigádám velel policejní komisař Manuel Chinchilla (5).

Situace se oné noci vyvíjela tak, že Sabateho skupina se rozhodla odjet do Martorell a aby neztráceli čas, vyrazili všichni muži společně na setkání s Ballesterem, netuše o jeho zatčení. Před dohodnutým časem schůzky byl do foyer Cine Condal umístěn policista Oswaldo Blanco Gregorio, zatímco inspektor Jesus Marinez Torrecilla a další policista (Alvaro Varela Guillen) byli umístěni na roh ulice a do nedaleké garáže.

Sabateho skupina přicházela k místu setkání v čele s oběma bratry a další dva soudruzi je následovali z bezpečné vzdálenosti. José, vždy pozorný a obezřetný, již zdálky rozeznal Oswalda Blanco - byl to jeden z policistů, kteří hlídali jeho domovskou adresu v Sans. Jose varoval Francisca před nebezpečím a společně vypracovali plán akce. Mezi soudruhy a samotným kinem se nacházel novinový stánek, který mohl posloužit jako krytí. Každý měl vyskočit z jedné strany stánku, přemoci a odzbrojit policisty a zanechat jim „pozdrav“ pro Pola.

Jose byl ale o chvíli rychlejší, než jeho bratr a Oswaldo ho okamžitě poznal, vytáhl pistoli a hodlal věc vyřešit tímto způsobem. V tu samou chvíli vyšel z druhé strany Francisco s již připravenou pistolí a jakmile spatřil, v jakém nebezpečí se ocitl jeho bratr, z bezprostřední blízkosti zahájil palbu a zasáhl Oswalda do hlavy.

Jakmile se začaly odehrávat tyto věci, kino se okamžitě vyprázdnilo. Není možné popsat nastalou paniku, která se ještě zhoršila, když další policista v civilu uviděl, jak jeho kolega padá mrtev a okolo stojí bratři Sabatovi s pistolemi v rukou. Přeběhl přes ulici, schoval se za hromadou stavebního materiálu z nedalekého výkopu a začal divoce pálit na všechno, co se hnulo. Mohl klidně zranit mnoho nevinných obětí, ale naštěstí jeho střely šly mimo jakýkoli cíl. Přestože byl ve výkopu dobře kryt, nakonec ho umlčel zásah do stehna z Josého pistole. Bratři vzali Oswaldovi pistoli a doklady a uprchli vprostřed ječícího davu ještě než mohly dorazit policejní posily.

Později, když se skupina znovu setkala, jeden ze dvou dalších soudruhů, který žil poblíž a zmizel během střelení, řekl, že když začal střet, uvědomil si, že zapomněl pistoli... a běžel domů, aby si ji vzal! Další utekl za nedaleký vršek.

Poznámky ke Kapitole 7

1) Tyto bomby se nazývaly petardos, a představovaly vysoce výbušnou směs, nalisovanou do geometrického tvaru. Měly otvor pro vložení detonátoru.

2) Ballester, narozený v Barceloně dvanáctého září 1920, byl vášnivým esperantistou. Později se mu podařilo vrátit se do Francie, kde zemřel v roce 1957 při srážce expresu Paříž/Nimes.

3) Polo, narozený v srpnu 1897, se přidal k policii v roce 1921. Během občanské války sloužil v republikánské zóně jako úředník Generalitat. Jose Peirats ve své knize *La CNT en la Revolucion Española* (Toulouse 1952) uvádí, že Polo pracoval pro Frankovu špionážní službu, aktivní ve Francii. Polo náhle zemřel v prosinci 1972 v Barceloně. Z policejní služby odešel do důchodu asi před deseti lety a byl čestným vrchním komisařem pro Barcelonu. Až do smrti dále zastával funkci šéfa informačního oddělení civilní správy.

4) Miguel Badia byl zabit společně se svým bratrem, hlavním organizátorem fašistických eskader smrti v barcelonské Calle Muntaner 28. dubna 1936.

5) Tato nová policejní organizace byla inspirována podobnou službou, vytvořenou generálem Miguelem Arlegui, generálním inspektorem veřejného pořádku, v Barceloně roku 1920 společně s jeho blízkým kolegou civilním guvernérem Katalánska, Severianem Martínez Anido. Tato organizace byla rovněž nazvána Brigáda speciálních služeb a byla vedena policejním inspektorem Antoniem Espejo Aguilar. Nejvýznačnějším rozdílem mezi těmito dvěma epochami bylo to, že inspektor Espejo ve své nové funkci dlouho nevydržel. Devatenáctého ledna 1921 byl zabit na rohu Calle Regonir v jižní části města.

Kapitola 8

Teror v Barceloně

Na konci února 1949 se Jose a Francisco Sabate dostali do kontaktu s další akční skupinou - Los Maños. Organizátorem této skupiny, operující většinou v Barceloně, byl Wenceslao Gimenez Orive. Stojí za to zaznamenat okolnosti, za nichž se setkali.

Skupina Los Maños se rozhodla jednou provždy zbavit barcelonského policejního komisaře Eduarda Quintela. Neustále ho sledovala, pečlivě zaznamenávala všechny jeho pohyby a čekala na nejpříhodnější okamžik k úderu. Sabateho skupina, která nevěděla, co mají v úmyslu Los Maños, se rozhodla ke stejné věci. Quintela v čase oběda na cestě domů z policejního ředitelství obvykle projížděl Calle de Marina - a stejně tak večer - a právě v této ulici se potkali Sabate a Los Maños. Poté, co se pozdravili a prohodili několik slov, zjistili, že obě skupiny mají stejné úmysly. Na společném setkání, uspořádaném krátce poté, srovnali své poznámky a dospěli k závěru, že jejich informace spolu souhlasí. Každý den, s nemnoha výjimkami, Quintela opouštěl policejní ředitelství na Via Layetana, aby se vrátil do svého domova na Calle La Vina, rozkládající se na předměstí Guinardo a okolo 13:45 až 14:10 projížděl Calle Marina. Tuto každodenní cestu vykonával v šedivě zbarveném automobilu, nesoucím oficiální znak úřadu. Obě skupiny se rozhodly neztrácet další čas diskusemi a dohodly čas a místo pro atentát - mezi Calle Mallorca a Provenza 2. března 1949.

Brzy ráno dne, stanoveného pro atentát, Los Maños vyrazili sehnat automobil (a přijeli ve Fiatu, náležejícímu jistému gentlemanovi z Lorcy, který toho dne přijel do Barcelony uzavřít nějaké obchodní dohody). Za volant si sedl Simon Gracia Fleringan a vystrašený majitel se musel vejít dozadu vedle Wenceslava. Všichni tři vyjeli na setkání se Sabatem, který mezitím unesl nákladní auto, na předem určeném místě. Muž, majitel Fiatu, byl ohleduplně, ale pevně svázán, umlčen roubíkem a přemístěn do nákladního vozu společně s bratry Sabatovými, zatímco další soudruh řídil. Jose Lopez Penedo ze Sabateho skupiny se posadil vedle Wencesla do Fiatu a obě auta pokračovala na místo setkání.

Ve 13:45 zaparkovali nákladní auto v Calle de Marina, asi sto metrů od kostela Svaté rodiny. Jeden muž se posadil za volant a druhý v modrém overalu prohlížel motor, jakoby měl poruchu na chladiči. Mechanik, který se podle všeho zabýval pouze motorem, ve skutečnosti koutkem oka pozorně sledoval mladého muže v hnědém klobouku, procházejícího po chodníku asi padesát metrů dál v ulici. Muž za volantem byl Jose a druhý v overalu, El Quico.

Asi dvacet metrů dále v ulici v zaparkovaném Fiatu seděli další tři soudruzi - Simon za volantem, Jose Lopez Penedo a Wences vzadu se svými Sten-guny, skrytými před náhodným pozorovatelem, ale připravenými okamžitě zahájit palbu.

Ve 13:55 si muž, procházející se po chodníku, ostentativně sejmul klobouk. Tak netrpělivě očekávaný šedivý vůz se přibližoval k soudruhům v Calle de Marina. El Quico z otevřeného motorového prostoru vytáhl svůj samopal, přešel do půli cesty, rozkročil se, aby získal rovnováhu a zahájil palbu na přibližující se vozidlo. To, provrtané kulkami ze samopalu, se skřípěním brzd zastavilo a vyskočili z něj dva muži v marném pokusu o útěk. Fiat vyjel a jeho posádka zahájila palbu na přecházející muže. Sabate se samopalem, připraveným k palbě, se rozběhl k rozstřílenému autu, aby ověřil identitu obětí. Uvnitř ale nebyl Quintela! V Sabateho tváři se zračilo zoufalství - pečlivě připravený atentát selhal.

V autě namísto Quintely a jeho obvyklého osobního strážce byli dva barcelonští falangističtí vůdci, cestující na sedadlech vzadu - Manuel Pinol Ballester, sekretář lokální Univerzitní mládežnické fronty a Jose Tella Bavoy, sportovní šéf stejné organizace. Pinol a řidič, Antonio Norte, byli na místě zabiti, ale třetí muž byl pouze lehce zraněn a bylo mu umožněno, aby si útekem zachránil život.

Oběti zachránily Quintelovi život a pouze on může odpovědět na mnoho otázek, vyvstávajících

cích v souvislosti s nezdařeným atentátem. Identické vozidlo projíždělo stejnou ulicí ve stejnou dobu každý den uvnitř s Quintelou. Proč komisař změnil svou rutinu - byla to náhoda nebo osobní bezpečnostní opatření? Věděl o tom, že posílá muže na jistou smrt? Odpověď na tuto záhadu má jedině Quintela. Možná jednoho dne ji poskytne ve své poslední zpovědi (1).

Falangistický tisk se přizpůsobil policejní iniciativě zmiňovat se o zabitých mužích jako „nevinných mrtvých“. Jistě se jednalo o nepravé oběti, ale měli bychom si pamatovat, že pocházeli z řad hierarchie, která v žádném případě neobstojí, pokud bychom ji popsali jako „nevinnou“!

Pokus o atentát na Quintelu v Calle de Marina ze strany anarchistického hnutí odporu měl dalekosáhlé následky na život v Barceloně. Nejen v metropoli, ale po celé provincii policie vyhlásila otevřenou válku organizované pracující třídě. Nejen že docházelo k domovním prohlídkám, ale strážci veřejného pořádku rozháněli jakékoli skupiny lidí, zdržujících se na ulici až tak, že se stalo nemožné jít večer za nějakou zábavou. Po osmé hodině večerní byli jedinými lidmi na ulici hlídky Policia Armada. Brigada Politico Social se cítila bezmocná zajistit pořádek ve městě a obrátila se na Kriminální brigádu, zmobilizovala Guardia Urbana a požádala v Madridu o posily z Direktoriátu státní bezpečnosti. Během tohoto období policejní hlídky najaly flotilu padesáti taxíků uvnitř s policisty, které neustále hlásily „volný“. Kdokoli, kdo si zastavil taxík, byl zavezen na policejní ředitelství kvůli kontrole dokladů. Ve skutečnosti se jednalo o větší zásah proti hnutí odporu než se zdálo - taxi bylo jeho obvyklým dopravním prostředkem.

Ve městě panovalo takové napětí, že mnohokrát došlo k hrozným incidentům. Policie byla tak nervózní, že často zastřelila pokojné občany, kteří si sahalí do vnitřních kapes, aby předložili doklady. Autobusy byly na ulici zastavovány hlídkami pěti policistů, kteří agresivně kontrolovali cestující s pistolemi v rukou.

Akční skupiny se ani nepokoušely de-eskalovat napjatou situaci - ve skutečnosti činily pravý opak. Wenceslao Gimenez společně se Simonem Garcia za bílého dne v centru Barcelony unesli soukromé vozidlo a z něj samopalem skosili dva hlídkující policisty. Zde je oficiální policejní komuniké, vydané pro tisk:

V půl jedenácté dopoledne soukromé vozidlo projíždělo po Calle Provenza ve směru na Paseo de General Mola a zastavilo před Banco de Vizcaya, nacházející se na rohu výše zmíněných ulic. Z pasažérského sedadla vozu byly vypáleny výstřely na dva příslušníky Policia Armada, konající službu před bankou. Tento zbabělý útok byl policisty úspěšně odražen, ale pachatelům vražedného útoku se podařilo uprchnout. Policejní důstojník Manuel Rodriguez Carballeda byl během útoku těžce raněn a musel být dopraven do Hospital Militar del Generalissimo, kde byl úspěšně operován. Jeho kolega nebyl vážněji zraněn a po několika hodinách byl propuštěn do domácího ošetřování. Během útoku byla rovněž zraněna kolemjdoucí žena, Concepcion Fermens Queralt.

V tiskové zprávě samozřejmě nebylo zmíněno, že zraněná žena byla ve skutečnosti zasažena policisty, kteří odvraceli „zbabělý útok“. Barcelonský policejní komisař dále v této době obdržel anonymní upozornění, že bude popraven a policejní ředitelství vyhozeno do vzduchu. Úřady hrozbu vzaly velice vážně, posílily ostrahu budovy - a dokonce umístily permanentní stráž do kanálů, probíhajících nedaleko pod Via Layetana (2).

Kromě toho se k policejnímu ředitelství nesmělo na vzdálenost padesáti metrů přiblížit žádné vozidlo a policisté měli rozkazy bez varování střílet na podezřele vyhlížející vozidla. V některých částech města nastaly rozsáhlé dopravní zácpy, když policisté náhodně zastavovali a prohledávali auta a chodce. Nakonec, aby policie zabránila vyhození budovy ředitelství do vzduchu, nacpala její sklepy všemi zatčenými antifašisty, které mohla sehnat. Během tohoto období neustálého poplachu, které trvalo několik týdnů, komisař trávil veškerý čas na Jefatura a ani jednou se neobjevil doma. Mnoho vyšších důstojníků následovalo jeho příklad a když se přeci jenom odvážili vyjít na ulici, objímali se a loučili, jako by se již nikdy neměli setkat - přinejmenším na tomto světě. Bylo to období totální paniky.

Ve dvě hodiny v noci 9. března 1949 před domem číslo 40 na Calle Sanjurjo zastavily dva taxíky. Vystoupili z nich čtyři důstojníci speciální brigády z Hospitalitet de Llobregat, mezi nimi policista třetí třídy Antonio Juarez společně se čtyřmi dalšími příslušníky Policia Armada a poté, co prohodili několik slov s nočním strážníkem, který přivolal policii, rozmístili se do pozic, jakoby měli zaútočit na pevnost. Dva příslušníci Policia Armada a strážník kryli dveře domu a druzí dva zadní vchod. Čtyři policisté potichu vstoupili do domu a v prvním poschodí zakleпали na dveře.

Byt náležel železničáři Angelu Hernandez Rodriguez, který byl na noční směně. Noční doba a počet přítomných policistů - to vše nasvědčovalo, že se nejedná o obvyklou prohlídku, ale zvláštní operaci za specifickým účelem. Policie nějakým způsobem objevila, že zde přebývají členové hnutí odporu. Ke dveřím přišla železničářova manželka, Manuela Valerie Ramos.

„Kdo je tam?“

„Telegram.“

Otevřela dveře a spatřila ústí hlavně pistole. Hlas promluvil šeptem:

„Policie! Kdo přespává v domě?“

„Dva muži“, odpověděla se strachem v hlase.

„Kde?“

Ukázala na první pokoj v chodbě a čtyři policisté vstoupili do bytu, pistole připravené ke střelbě.

Přestože rozhovor probíhal šeptem, zaklepaní na dveře probudilo Jose Sabateho, který spal v pokoji, označeném policii. Dveře byly pootevřené, takže Jose byl svědkem celé scény. Když viděl, jak se policisté přibližují, zahájil palbu škvírou ve dveřích. Antonio Juarez, jdoucí v čele, padl k zemi mrtev s kulkou v hlavě. Další tři policisté zpanikařili, obrátili se a utekli dolů na schodiště. El Quicúv bratr a Jose Lopez Penedo, který spal v sousedním pokoji, toho využili a přeběhli do kuchyně, která ovládala vchod do bytu. Převrhli kuchyňský stůl, aby ho použili jako barikádu a připravili se na to, že svoje životy nedají lehce i se zbytkem munice, který měli k dispozici.

Policie jim neposkytla šanci se vzdát a zahájila zpod schodů palbu. Jose Sabate byl zraněn kulkou, která projela hrudníkem a vyšla na zádech pod pravým ramenem. Oba soudruzi si uvědomili, že jejich pozice se nedá bránit. Museli opustit dům ještě před příjezdem policejních posil, o čemž věděli, že nebude dlouho trvat. Jen v ponožkách vyskočili z okna do ulice pod nimi. Oba policisté, rozmístění vzadu, se o pár kroků přesunuli, kdy uslyšeli první výstřely, ale ne tak, aby neviděli dva stíny, jak se snaží uniknout ulicí. Okamžitě volali na poplach a pustili se za nimi. Jose Penedo se zhroutil v přívalu palby za samopalů - utrpěl průstřel plic. Přestože byl Jose Sabate sám zraněn, pokoušel se pomoci svému zasaženému soudruhovi, ale Lopezovo zranění bylo vážné a nemohl vstát dokonce ani s pomocí.

„Běž Pepe... zachraň se... já jsem skončil!“

Jose Sabate, který nemohl pomoci svému soudruhovi, unikl vprostřed uragánu kulek. Lopez byl v bezvědomí převezen na stanici Červeného kříže v Coll Blanc na Calle del Progrese společně s jedním policejním řidičem, který byl v křížové palbě lehce zraněn.

Lopez byl okamžitě operován a posléze převezen do vojenské nemocnice, kde podstoupil další chirurgický zákrok a stále ve vážném stavu převezen na policejní ředitelství na výslech. Zde se mu dostalo satisfakce, když se dozvěděl, že Jose Sabatemu se podařilo uprchnout.

Nemůžeme říci, proč se vlastně policie rozhodla vpadnout do domu v Torrase. Jose a Francisco Sabate, společně s Penedem, příštího dne odjížděli do Francie. Francisco chtěl strávit noc horách stejně jako Penedo, ale Jose raději přespával v pohodlí postele a Penedo se na poslední chvíli nechal přemluvit. Zdá se tedy, že razie byla vcelku náhodná - nikdo, kromě samotných soudruhů a manželského páru, v jehož bytě přespávali, nevěděl, že se nachází v domě.

Jose Sabate znal oblast jako své boty a přestože vážně zraněn, podařilo se mu setrást pronásledovatele. S velkým štěstím se dostal velmi daleko od místa přestřelky, až k dřevařské továrně. Tam narazil na dvojici nočních hlídačů, klábosících s vrátným. Ohrožoval je pistolí, nyní již bez

nábojů a přinutil je vydat mu sako a kalhoty. Náhlé zjevení téměř nahého muže, zbroceného krví a mávajícího pistolí tři muže téměř porazilo. Bez odporu mu vydali požadované šaty, což jim později mimochodem způsobilo mnohé obtíže, když byli konfrontováni Brigado Politico Social.

Jose roztrhal svoji košili a s pomocí jednoho z hlídačů zhotovil provizorní obvaz, aby zastavil krvácení. Pak namířil k Rio Llobregat a s vypětím všech sil se mu podařilo přeplavat řeku. Nakonec našel útočiště v domě jednoho soudruha asi patnáct kilometrů od místa přestřelky, kde věděl, že nalezne bezpečný úkryt.

Když Jose bojoval o život, Francisco po něm všude freneticky pátral a ignoroval nebezpečí, které hrozilo jemu samotnému. El Quico bratra přímo zbožňoval, nejen pro velkou statečnost, ale rovněž jako člověka velkých intelektuálních schopností, což Francisco obdivoval. Oba muži si vždy dokonale rozuměli a jejich ideje byly téměř identické - nejen co se týče politiky, ale rovněž akce. Po osmačtyřiceti hodinách zoufalství El Quico nakonec našel místo, kde se jeho bratr skrýval.

Dům Manuely Valerie Ramos v Torrase byl pečlivě prohledán a sama dobrá žena podrobena velice intenzivnímu výslechu. Policie v domě objevila seznam anarchistických vězňů a jejich rodin, připravený Franciscem Ballester Ortovig během pobytu ve vězení Modelo a později předaný Jose Sabatemu.

Josého útěk a smrt policisty vyvolala neskutečnou zuřivost vysokých důstojníků z Via Layetana. Museli vykazovat výsledky a ospravedlnit svoji přetrvávající existenci. Při bližším zkoumání seznamu, nalezeného v domě, objevili, že jeden z vězňů byl nedávno podmínečně propuštěn. Se svoji mentalitou vrahů se rozhodli pomstít se na tomto soudruhovi na smrt policisty. Na úsvitu 11. března 1949 uniformovaní vrazi zaklepalí na dveře domu č. 4 v Calle de la Torre v barcelonském obvodu San Gervasio. Když identifikovali muže, který otevřel dveře, jako toho, který byl nedávno propuštěn z vězení, zblízka ho zastřelili před očima ženy a dětí. Zavražděný muž, Miguel Barba Moncayo(4) byl starým aktivistou, známým ve hnutí odporu pod pseudonymem Reyes. Byl dobře známou a populární osobností na barcelonském předměstí Gracia, přestože ve skutečnosti žil v San Gervasio. Co se týče Manuely Valerie, ta byla přinucena prohlásit, že muži se k ní dostali prostřednictvím souseda z nedaleké oblasti Hospitalitet de Llobregat, předměstí, sousedícího s Torrasou. Policie na této adrese provedla razii a objevila velké množství zbraní, munice a balíčků s protifrankistickou propagací.

...

Josého zranění vyžadovalo okamžitý zásah schopného chirurga. Francisco ho ošetřil pomocí svého polního balíčku, ale to nestačilo, takže zašel na kliniku, aby našel lékaře, který mu byl doporučen. Službukonající sestře řekl jméno muže, s nímž chce mluvit a že se jedná o neodkladně naléhavou věc.

„Obávám se, že nemáte dohodnutou schůzku, nevidím vaše jméno“, zněla odpověď.

„Vím, že to tak je - ale v tomto případě je to jedno“, trval na svém Francisco.

„Řekněte mu, že mě posílá doktor X (vyslovil jméno dalšího lékaře, kterého znal) a že je velice důležité, abych se s ním setkal“.

Sabate byl okamžitě vpuštěn dál.

„Co chcete?“

„Jeden z odbojářů byl těžce zraněn policií. Sbalte si co potřebujete a pojd'te se mnou“, řekl El Quico rozhodně.

„Nenamítám nic proti tomu, abych s vámi šel“, odpověděl lékař, „ale musím podotknout, že jste poněkud netrpělivý a to by mohlo mít fatální následky. Jistě, jsem chirurg, ale specializuji se na operace kýly a slepého střeva. Pro jiné věci jsem víceméně nepoužitelný“.

Sabate byl jeho odpovědí překvapen, ale doktorova upřímnost ho přesvědčila.

„Dobře tedy, zapomeňte, že jsem za vámi byl. To bude nejlepší pro všechny - včetně vás. Omlouvám se za potíže, které jsem vám způsobil“.

Francisco si vzpomněl, že Pedro Adrover Font (El Yayo - „děda“) znal antifašistického lékaře, humanitárního pracovníka do morku kostí, který nikdy neodmítl poskytnout své služby

někomu v nouzi. Po bezvýsledném pátrání po El Yayovi se El Quico nakonec k lékařově adrese dostal u dalšího soudruha.

Lékař znovu propůjčil své služby věci španělských antifašistů. Doprovodil Sabateho k bratrově úkrytu a úspěšně ho ošetřil. Diagnóza byla správná - kulka prošla tělem, aniž by narušila nějaký životně důležitý orgán. Pokud nenastanou komplikace našťastí se zdálo, že v ráně není infekce, Jose bude rychle v pořádku. Poté, co obvázal rány, lékař se vrátil do Barcelony.

Přestože nyní byl vyřešen nejnaléhavější problém, stále zůstávaly otevřené otázky bezpečnosti a toho, že místo, kde se Jose nyní skrýval, nemohlo být používáno delší dobu. El Quico se rozhodl přemístit svého bratra do nové skrýše, kde by se mohl v klidu a pokoji zotavit. El Quico oslovil jednoho rolníka, s nímž se přátelil a požádal ho o poskytnutí jeho povozu.

„Musím jej mít. Vezmi si jakoukoli částku, na jakou si jej ceníš. Pokud o něj přijdu, můžeš si koupit nový a pokud se někdo bude dotazovat na jeho zmizení, můžeš říci, že byl odcizen“. S těmito slovy dal rolníkovi 40.000 peset.

S Josem, pohodlně uloženým na dně vozu, se Francisco vydal do San Boy, kde zanechal povoz i koně. Převlékl se tak, aby vyhlížel, jako čerstvě propuštěný z místního ústavu pro chomyslné - vyhnul se tak případným komentářům ohledně hrozného vzhledu svého bratra - a najal taxi na cestu do Martorell. Zde se Francisco cítil v bezpečí, ničeho se neobával a mohl obdržet vše, co potřeboval, ale...

Bratři měli stěží možnost zabydlet se v novém úkrytu, když naprostou náhodu zjistili, že policie střeží sousední dům v Martorellu a doufá, že se v něm bratři Sabatovi dříve či později objeví. Oba muži si uvědomili, že se okolo nich stahuje ohromná síť a zdálo se, že byla přijata všechna opatření, aby jejich dopadení a likvidace bylo jistou věcí.

Dům, do kterého policie nakonec vtrhla, obývala rodina se dvěma dětmi. Jedním bylo desetileté děvče a druhým kojeneček, který neustále plakal. Policisté byli přirozeně krajně nervózní z úkolu, který jim byl přidělen a neustálý dětský křik jim nepřidával na klidu. Nakonec jednomu policistovi došla trpělivost a řekl matce:

„Už toho mám dost! Zavři hubu tomu malému parchantovi!“

„To se snadno řekne, ale hůře udělá“, odpověděla matka. „Je čas na jídlo a v mém domě není ani kapka mléka, takže mě nechte pro nějaké zajít nebo alespoň dovolte, aby šla má dcera“

Policie nehodlala dovolit, aby kdokoli opustil dům, protože věděla, že zpráva o jejich přítomnosti by se roznesla rychlostí stepního požáru a past by sklapla naprázdno. Nicméně už nemohli vydržet neustálý křik hladového dítěte, tak matce umožnili, aby poslala dceru pro mléko v doprovodu policisty v civilu. Toho ale pojal stud nad svou rolí, nebo se snažil vyhnout podezření, kdyby po ulici doprovázel malé dítě a nechal děvče, ať do mlékárny zajde samo a zůstal před domem.

„Hádejte co se děje... náš dům je plný policajtů!“

Tato věta stačila. Okamžitě se rozšířila po vesnici a během krátké doby dolehla i k Franciscovým uším. Nový vývoj mu dělal starosti. Zdálo se, že někdo policii udal adresu onoho domu a mohlo se stát, že policie se nakonec na základě dalších stop objeví před jejich úkrytem. Jose ztratil mnoho krve a stále byl velmi slabý. Co dělat? Francisco musel obezřetně připravit způsob, jak se okamžitě vyhnout hrozícímu nebezpečí. Postavit se frontálnímu útoku nepřicházelo v úvahu.

Sabate shromáždil veškeré kompromitující materiály z domu a dal je do jednoho pytle. Převlečen za rolníka opustil dům s pytlíkem přes rameno a zamířil do Barcelony. Tam se potkal s několika soudruhy a společně vypracovali plán akce. Rozhodli se, že nejlepší strategií je poštvat jednu část represivních složek proti druhé, využít nastalého zmatku a umožnit Josého útěk. V Martorellu bydlel jeden starý aktivista, který se přizpůsobil novému režimu jako vikář z Bray a stal se význačnou místní postavou. Byl jedním z lidí, kteří si to nechtějí s nikým rozházet. Jeden ze soudruhů ho navštívil a během rozhovoru se zmínil, že „nějaký“ dům je plný policistů.

„Kvůli čemu tady tak mohou být?“, zeptal se soudruh z Barcelony.

„To je neuvěřitelné, že o tom nic nevím. Doběhnu do kasáren, abych zjistil co o tom vědí“,

odpověděl starý muž.

V kasárnách se příslušníci Guardia Civil rozzuřili kvůli takovému vpádu do svého teritoria. Uráželo to jejich status. Troufalost skupiny cizích policistů, kteří přijeli do vesnice a zahájili operaci, jako by byli u sebe doma.

Bývalý anarchista - nyní falangista, nafoukaný zvláštní důležitosti a doprovázený dvěma četníky, dorazil do domu, obsazeného barcelonskými policisty. Celá záležitost byla překrásně zrežírovaná. Následovala bouřlivá scéna, v níž se mávalo pravomocemi, diskutovalo o teritoriálních limitech a vzájemně obviňovalo ze zneužívání pravomocí a uzurpování privilegií. Zatímco v domě zuřila hádka, El Quico s pomocí Francisca Martinez (Paco) a Santiaga Amir Gruanas (El Sheriff) a dalšího soudruha, dopravil Josého z nedalekého úkrytu do čekajícího automobilu a spěšně ho přesunuli do Abrery. Tam se Jose postupně zotavil dostatečně na to, aby se mohl vrátit společně s Catala, svým průvodcem a ještě jedním místním anarchistou z Manresy zpátky do Francie. Do Toulouse dorazil na konci dubna a určitý čas vykonával funkci sekretáře Regionálního výboru svého rodného obvodu v Llobregatu.

Jakmile skupina bezpečně převedla Josého Sabateho přes hranice, vrátila se do Barcelony s výjimkou soudruha, jehož jméno není nutné zmiňovat, Tento mladý muž se vrátil do Manresy poté, co se s El Quicem dohodl na příštím setkání v Calle Tallers poblíž Plaza de la Universidad. V den sjednaného setkání El Quico uplatnil obvyklé opatření nejprve projet poblíž dohodnutého místa – a spatřil velký počet policistů. Zdálo se nepochybné, že soudruh byl zatčen a Polovi a Quintelovi zabijáci věděli o chystaném setkání.

Mladý muž (5) byl ve skutečnosti zatčen na schodišti metropolitní železniční stanice na Plaza Catalonia ihned po příjezdu do Barcelony. Policie byla neúnavná ve snaze dopadnout Sabateho.

V květnu 1949 překročila hranice směrem na Barcelonu další akční skupina. Všichni její členové byli zkušení guerilloví bojovníci: Jose Lluís Facerias (Face), Guillermo Ganuza Navarro, J. Martí a Juan Serrano, bývalý boxer, známý jako El Chofer. Odjezd skupiny z francouzského území nešel pozornosti dobře organizované rozvědné sítě frankistických úřadů. Na skupinu byla nastražena past poblíž San Lorenzo Savall na samém okraji Barcelony, na hlavní silnici do San Feliu de Codinas. Ganuza a Juan Serrano první přešli silnici, protože fungovali jako předsunutá hlídka, přičemž ostatní je následovali v určité vzdálenosti. Jakmile se odkryli, srazila je k zemi smršť kulek ze zbraní Guardia Civil. Ganuza byl na místě zabit a Serrano zraněn do nohy. Facerias a Martí, kryjící se v příkopě, zahájili palbu na četníky a kryti výbuchem granátu, který Facerias hodil směrem k útočníkům, se jim podařilo odtáhnout Serrana do bezpečí a uprchnout. Ganuzovo mrtvé tělo zůstalo ležet na cestě do San Feliu de Codinas (7). Zbývající tři soudruzi se bez dalších incidentů dostali do Barcelony, kde navázali spojení s dalšími akčními skupinami - Sabateho, Pedra Adrover, Francisca Martinez a dalšími.

V této době bylo v OSN diskutováno postavení Španělska a skupina jihoamerických zemí - Bolívie, Peru, Brazílie a Kolumbie - navrhla se souhlasem Politické komise, aby byla anulována dohoda z prosince 1946, nařizující, že žádná země nesmí akreditovat představitele do Madridu. Samotná dohoda byla opravdu zcela nicotná. Všemi zeměmi, kterým jen trochu překážela, byla porušována již od okamžiku podpisu. Dokonce Argentina, která nikdy předtím neměla v Madridu velvyslance, okamžitě navázala diplomatické vztahy ve Španělsku ihned poté, co Valné shromáždění OSN vydalo rozhodnutí proti takovému kroku. Když bylo v roce 1947 znovu zamítnuto doporučení obnovit vztahy, další země následovaly a nominovaly ambasadorů pro Frankovo Španělsko a dokonce i když „Spojenci“ neměli v zemi žádné oficiální představitele, disponovali obchodními delegacemi, což bylo prakticky jedno a totéž.

Nicméně se ukázalo, že exilová organizace vzala rezoluci OSN vážně a lidé z MLR se rozhodli zorganizovat sérii protestních akcí, které - jak doufali - dojdou jistého ohlasu v zahraničí a jistě nebudou tak neefektivní samy o sobě jako dohadování na půdě OSN. Někteří soudruzi dospěli k závěru, že nejlepší, co mohou udělat, aby vzbudili maximální senzaci, bylo dobře umístit bomby do

například bolivijského, peruánského a brazilského konzulátu. Za tím účelem se rozdělili do dvou skupin: Facerias, Adrover a třetí soudruh měli nastražit bombu na generálním konzulátu Bolívie na Calle Gerona č. 148 a El Quico, Paco a další soudruh se postarají o peruánský konzulát na Calle Montaner č. 273 a brazilský konzulát na Ramblas de Catalonia č. 88. Pumové útoky se odehrály 15. května. Na brazilském konzulátu došlo k selhání, protože po přepadení a odzbrojení stráže někomu náhodou vystřelila pistole, což spustilo alarm. Když se to stalo, byla téměř půlnoc a Sabate pustil z hlavy nastavení časovače, který by jim poskytl čas na útěk a rozhodl se jej nahradit roznětkou s krátkou dobou hoření, která by bombu odpálila jen za několik málo vteřin, než mohla dorazit policejní pomoc a bomba zneškodněna. Puma nicméně neexplodovala, protože prchající Sabate ve spěchu nestačil roznětku správně iniciovat a brazilský konzul Noveras Portes byl příštího rána ušetřen ošklivého šoku.

Další dvě pumy nicméně explodovaly bez problémů. Bomba z bolivijského konzulátu byla umístěna u hlavního vchodu a pumu z peruánského konzulátu se Sabatemu podařilo pomocí rybářského prutu umístit na balkón. Obě vybuchly najednou v ranních hodinách. Oba představitelé vlád, přátelských k Frankovi - Jose Maria Puigcerver (Bolívie) a Octavio Cabrero de San Miguel (Peru), pouze utrpěli šok, když byli brzy ráno probuzeni. Budovy utrpěly již poněkud více, ale nebyly úplně zničeny. Cíle však bylo dosaženo. Anarchisté chtěli explozivní demonstraci a to se jim jistě podařilo.

Třicátého května do Barcelony přijel sám generál generálů generalissimo Franco, ale opatření, jaká přijaly bezpečnostní složky, si ani neumíme představit. Dostat se do jeho blízkosti nebylo možné. Pedro Adrover (El Yayo) rozhodnutý, že caudillo by alespoň měl uslyšet explozi, se pokusil umístit bombu do Banco Español de Credito na Plaza de Catalonia, ale byl zahlédnut policejní hlídkou a musel uprchnout v ruce s odjištěnou bombou, která mohla explodovat každou chvíli! Nakonec ji zanechal pod lavičkou v zahradách na Plaza a brzy ráno celé sousedství probudilo zahřmění ohromné exploze.

Třetího dubna další z jeho bomb explodovala v rajském dvoře barcelonské katedrály, vyvolala neskutečnou paniku, ale nikdo nebyl zraněn.

Tyto aktivity, které mimochodem Komunistická strana odsoudila jako „fašistické provokace“, způsobily pád barcelonského policejního komisaře Manuela Chinchilla, jehož nahradil Jose Albert Rodriguez. Mezitím, když městské guerilly bojovaly v Barceloně, anarchistické hnutí ztratilo jednoho ze svých nejoddanějších bojovníků, Francisca Denis, známého jako Catala. Dvacátého devátého května 1949 naposledy překročil francouzsko-španělskou hranici. Byl zatčen poblíž Gironelly na cestě do Manresy, když vykonával úkol od organizace, ale podařilo se mu spolknout kyanidovou kapsli, kterou u sebe nosil pro takový případ a 3. června 1949 zemřel. Toto datum bylo dnem smutku pro všechny skupiny hnutí odporu (8).

Na začátku června 1949 se Francisco Sabate vrátil do Francie, aby strávil několik dní s rodinou v chatě Mas Casenove Loubette poblíž francouzsko-španělských hranic.

Jak jsme ale již viděli, El Quico byl v nepřítomnosti odsouzen k pobytu za mřížemi a francouzské úřady neměly v žádném případě v úmyslu na věc zapomenout. V sobotu 4. července k chatě v plné síle dorazilo četnictvo. Když jim Leonora otvírala dveře. Sabate prchal přes sklepní cestu, do které vedly jedny schody uvnitř domu. Sklep rovněž sloužil jako spižárna. Když se Leonora hádala s četníky v obývacím pokoji, Sabate utekl padacími dveřmi, vedoucími do předsíně, kde pouze před několika vteřinami stáli četníci a vyklouzl do polí. Nicméně se nejednalo o žádnou náhodnou prohlídku. Četníci věděli, že El Quico se nachází v domě, takže učinili všechna nezbytná opatření, aby zmařili jeho útěk. Dům byl obklíčen a jak Sabate prchal přes pole, četníci vypálili do vzduchu několik varovných výstřelů a pak na něj pustili psy. Ti Sabateho zakrátko strhli na zem a zakousli se mu do nohou. El Quico se před francouzským soudem urputně hájil. Stání se odehrálo 28. července a skončilo rozsudkem dvou měsíců vězení, ale odvolací soud v Montpellier zvýšil trest na šest měsíců a pět let zákazu pobytu v oblasti. El Quico byl následně převezen do vězení v Montpellier, kde, jak uvidíme, měl strávit celý rok. Následkem verdiktu musela Sabateho rodina opustit Mas

Casenove Loubette a Leonora a děti se přestěhovali do Toulouse (9).

Zločin nezákonného držení zbraní a výbušnin byl Sabateho první prohřešek na francouzském území a výsledku procesu se dostalo velké publicity ve španělském tisku.

Jak došlo k tomu, že ve vězení strávil tak dlouhou dobu? Již dříve jsme se zmínili o loupeži, provedené neznámými muži v továrně Rhone Poulenc v Peage de Roussillon v květnu 1948. Sabate byl obviněn ze spoluúčasti na této loupeži a španělské úřady se činily, aby mu co nejvíce zkomplikovaly život.

Majitel automobilu, použitého v nezdařené loupeži v Lyonu, Carlos Vidal, byl zatčen v Barceloně. Během výslechu na španělské policii učinil prohlášení, že auto, registrované na jeho jméno, ve skutečnosti patřilo Franciscovi Sabate a třetího května ho Sabate požádal, aby řídil auto do Perpignan, což učinil, ale když byl později požádán, aby řídil do Lyonu, tak odmítl. Právě toto prohlášení prodloužilo Sabateho pobyt ve montpeliérském vězení. Francouzská policie mezitím zjistila, že El Quico devatenáctého dubna 1948, necelý měsíc před útokem, poslal telegram z poštovního úřadu v Saint-Fonts, což naznačovalo, že tehdy se přinejmenším nacházel někde v oblasti. Mezi předměty, nalezenými na místě činu se našly také tři baret, které byly zaslány do policejní laboratoře na expertízu. Policejní chemici tvrdili, že vlasy, nalezené v látce, se téměř shodovaly se Sabateho a se vši pravděpodobností baret nosil právě on.

Obchodník s automobily v Toulonu, který prodal inkriminované vozidlo, formálně identifikoval Sabateho jako muže, doprovázejícího Vidala v době prodeje. Rovněž prohlásil, že to byl El Quico, kdo zaplatil zálohu. Nicméně 26. července 1950 byl případ odložen pro nedostatek důkazů. Sabate doufal, že po tomto kroku po něm francouzská policie již nebude nic požadovat, ale nebylo tomu tak. Případ loupeže z Rhone Poulenc ho sledoval až do smrti a můžeme tvrdit, že patrně představoval i přímou příčinu jeho pádu.

Poznámky ke kapitole 8

1) Toma Gil Llamas, člen Brigada de Investigacion Criminal (CID) po sedm let od roku 1946 do 1953, ve své knize *La Ley Contra el Crimen* (Imprenta Pulcra, Barcelona 1956) píše, že „auto, převážející nešťastné falangisty, bylo identické s tím, které používal komisař a výsledný zmatek vedl k jejich smrti“.

2) Policie měla dobré důvody brát podobná varování vážně. Signálem k revolučnímu povstání v Barceloně 8. ledna 1933 mělo být vyhození do vzduchu totožné budovy policejního ředitelství na Via Layetana a budov civilní vlády na Plaza del Palacio. Anarchistické skupiny umístily do kanálů, vedoucích pod budovami, obrovské nálože dynamitu. Bomba pod vládní budovou neexplodovala, ale bomba pod policejním ředitelstvím ano. Jediným důvodem, proč neroztrhala budovu na kousky bylo to, že byla připravena narychlo a její samotná velikost neumožňovala, aby byla umístěna poblíž základů, kde by její síla mohla mít největší následky. Viz knihu Ricarda Sanz *El Sindicalismo y la Política - Los Solidarios y Nosotros*, vydanou autorem, Golfech 82, Francie 1966.

3) Jose Lopez Penedo z Paredes de Ciudad v Orense, se narodil třináctého července 1915. Šestnáctého listopadu 1949 byl předveden před Válečnou radu, kde obdržel rozsudek smrti, provedený v Barceloně 4. ledna 1950. Byl popraven společně s Carlosem Vidal Pasanau, který byl odsouzen za podíl na atentát v Calle de Marina.

Mám k dispozici znění rádek posledního dopisu, který napsal své ženě - pouhých několik hodin předtím, než byl postaven před popravčí četu:

...

Nejdražší ženo,

poslední hodiny života, které mi ještě zbývají, věnuji myšlenkám na Tebe a naše skvělé dcery. Dnešek se stane svědkem kulminace obav, které musely být zjevné ve všech mých dopisech.

Je pro mě bolestné zbořit všechny iluze, které sis později vytvořila - o tom, že se vrátím a budu žít šťastně s Tebou a dětmi.

Opakuji, co jsem řekl v prvních dopisech – snaž se držet mých rodičů a zbytku rodiny.

Předej zvláště srdečné pozdravy svému bratrovi a jeho rodině, také synovcům a jejich matce. Obejmi prosím za mne moji matku a Tobě a našim drazé milovaným dětem posílám poslední objetí, které mé srdce může vyslat

Líbám Tě nastokrát a loučím se s Tebou navždy,

Pepe.

...

4) Barbovi bylo padesát let. Po Frankově vítězství byl odsouzen k smrti, ale později mu byl trest proměněn a po sedmi letech ve vězení nakonec vyšel na svobodu. V srpnu 1947 byl znovu uvězněn společně s některými mladšími soudruhy. Když byl zavražděn policií, právě se vrátil domů z vězení

5) Byl odsouzen k smrti 16. prosince 1949, ale později byl rozsudek proměněn na třicet let vězení. Mnoho soudruhů z akčních skupin, včetně Francisca Sabate, mělo podezření, že se jedná o muže, který později jako „Jose Francisco“ napsal knihu, odsuzující své bývalé soudruhy, Habla mi Conciencia, ALAS, Barcelona 1956.

6) Serrano byl 5. listopadu 1949 zavražděn na ulici v Barceloně.

7) Ganuza po konci občanské války zůstal ve Španělsku. Několikrát byl uvězněn a nakonec propuštěn v srpnu 1948, kdy se přidal k Faceriasovi a společně přešli do Francie.

8) Narozen v Leonu, Catala byl za občanské války komisařem 2. praporu 121. smíšené brigády. Byl vynikajícím horským vůdcem, který se od roku 1943 neustále podílel na misích mezi Francií a Španělskem.

9) Chatu jsem navštívil v červenci 1972 a našel ji v rozvalinách. Pečlivě obdělávaná pole a samotný dům jsou zarostlé plevely. Po odjezdu Sabateho rodiny zůstala prázdná (autorova poznámka).

Kapitola 9

Likvidace

V srpnu se Anarchistická obranná komise v exilu společně s militanty akčních skupin rozhodla zreorganizovat infrastrukturu skupin, nalézajících se ve Španělsku. Důvodem bylo to, že mnoho skupin, jako například Julia Rodriguez Femandez (El Cubano) a Joseho Sabate Llopart, bylo příliš početných, než aby mohlo dodržovat patřičné bezpečnostní zásady. Obě skupiny se rozdělily na dvě další. Po dokončení všech příprav akční skupiny zahájily masivní infiltraci do Katalánska a zvláště Barcelony.

Frankistické zpravodajské služby věděly o této infiltraci, očekávaly nejhorší a zpanikařily. Zahájily vyhlazovací represe proti všem známým anarchosyndikalistickým aktivistům v Katalánsku - proti skupinám, kterým v minulosti umožňovaly existovat, pokud nezpůsobovaly vládě přílišné obtíže. Naneštěstí to vedlo k téměř úplné likvidaci akčních skupin, operujících v Katalánsku.

Dvacátého šestého srpna se skupina, vedená Josém Lluís Faceriats dostala poblíž francouzské hranice do přestřelky s Guardia Civil. Dva ze soudruhů, Celedonio Garcia Casino(1) a Enrique Martinez Martin(2) byli v nastalé vřavě zabití. Další, Antoni Franquesa byl těžce zraněn kulkou, která mu přerazila levou ruku a prošla levou plící. Život mu zachránil Facerias a další dva soudruzi, kteří nebyli zraněni.

Na počátku září hranici do Španělska překročila skupina velmi známých soudruhů, vedená Ramonem Villa Capdevila. Mezi nimi se nacházel i Manuel Sabate Llopart, nejmladší z bratrů Sabatových. Když vypukla občanská válka, Manuelovi, benjamínkovi Sabateho rodiny, bylo pouze devět let a když dospěla do tragického konce, stále nosil krátké kalhoty. Žil s rodiči a svět ho vůbec nezajímal, s výjimkou starosti o své bratry, jednoho ve vězení a druhého na útěku před policií. Manolo byl bezstarostný mladík, toužící po dobrodružství, který se chtěl učit a procestovat svět. Když mu bylo šestnáct, odešel z domova, aby putoval po Španělsku a jako hobo naskakoval na vlaky s batohem na zádech. Zamiloval si býčí zápasy a dlouhé měsíce trávil v andaluských vesnicích, kde s mladými býčky na lukách trénoval útoky a úhyby. Mnohokrát se vrátil domů ztrhaný a hladový, ale během několika málo dnů zase vyrážel na cesty, aniž by někomu řekl, kam zamířil. Manolo cestoval Španělskem křížem krážem v honbě za vzrušením.

V roce 1946 pocítil přitažlivost života a prestiže staršího bratra Francisca a aniž by se někomu svěřil, odjel do Eus ve Východních Pyrenejích, kde tehdy El Quico a jeho rodina žili. Tam začal na místní družstevní farmě pracovat jako zemědělský dělník. Ani Francisco, ani Jose nechtěli mladšího bratra vzít na riskantní výlety do Španělska a snažili se seč mohli přesvědčit Manola, aby zůstal ve Francii a vyučil se řemeslu. Manolo se nicméně nechtěl ničemu učit, chtěl dobrodružství - a tentokrát nikoli jako toreador, ale guerillový bojovník.

Chopil se příležitosti během Franciscova uvěznění (červen 1949) a Joseho absence ve Španělsku a přesvědčil další soudruhy, aby ho sebou vzali do Španělska. Během prvních dnů září 1949 tak Manuel Sabate, Helios Cihilioli, jeden italský anarchista z Benátek a Ramon Vila Capdevila přešli do Španělska. Capdevila byl jedním z nejzkušenějších průvodců v organizaci a při této příležitosti se měl na okraji Barcelony setkat s městskou guerillovou skupinou Saturnina Culebras Saiz (Primo) a doprovázet ji. Skupina sestávala ze Saturnina, jeho bratra Gregoria, jednoho francouzského soudruha, Manuela, Jose C. G. a Miguela A. A. Doprovázet je ještě Juan Busquets Verges, který se měl přidat ke skupině Jose Sabateho, nyní dobře zakotvené v Barceloně. Devět mužů bezpečně a bez obtíží dorazilo na okraj malého katalánského města Manresa. Byli velice unaveni po dlouhé a strastiplné cestě a rozhodli se unést automobil, aby je dovezl do místa určení. Na hlavní cestě z Rocafort do El Pont de Vilamura připravili léčku. Když se objevilo první auto, tři z nich se rozkročili uprostřed silnice a svými samopaly naznačovali řidiči, aby zastavil. Řidič dělal, jakoby chtěl zastavit, ale když byl několik metrů před nimi, náhle prudce přidal plyn a ujížděl v plné rych-

losti - naštěstí nikoho ze soudruhů nezranil. Ti okamžitě reagovali a zahájili palbu na rychle mizející vozidlo, prostřelili mu obě zadní pneumatiky a způsobili, že zamířilo do příkopu.

Když doběhli k autu, zjistili, že jedna z kulek zranila jednoho z pasažérů - mladou, asi třiačtyřicetiletou služebnou. Řidič byl její zaměstnavatel, továrník z Manresy. Mladá dívka potřebovala okamžitou lékařskou pomoc, takže soudruzi vyzvedli automobil z příkopu a řekli továrníkovi, aby opatrně dojel na nejbližší stanici Červeného kříže - několik kilometrů dál po silnici. Když policie později tento incident oznámila tisku, uvedla, že guerillová skupina zabila mladou ženu. To byl výmysl - mladá dívka se úplně uzdravila a po dvou týdnech byla propuštěna z nemocnice.

Ramon věděl, že za pouhých několik málo hodin se bude celá oblast hemžit četnictvem. Soudruzi spěšně zakopali zbraně, které nebyly zrovna nezbytné, výbušniny a těžší vybavení a urychleně se vzdálili, než dorazí policie. Příštího rána dosáhli okraje Manresy, kde se po celý den skrývali a odpočívali v jedné strži, v bezpečí před zvědavými pohledy a hlídkami Guardia Civil.

K večeru bylo rozhodnuto, že Saturnino Culebras a Juan Busquets se vydají do Barcelony, aby připravili bezpečné domy pro pozdější příjezd celé skupiny. Saturnino a Juan se během cesty dostali do malé vesničky, kde učinili první chybu, která je mohla přijít draho. Zeptali se jednoho vesničana, jakým směrem je vlakové nádraží. Ve vesnici ale žádné nebylo a to ve spojení se vzhledem obou cizinců, způsobilo, že muž vůči nim pojal podezření. Poté, co jim udal špatný směr a oba soudruhy někam přes pole, vesničan běžel, aby informoval místní četnictvo o přítomnosti dvou cizinců. Saturnino a Busquets si brzy uvědomili, že byli oklamáni a začali se vracet, když uviděli, jak se k nim přibližuje nákladní auto plné četníků. Vůz prudce zabrzdil a jak četníci začali vyskakovat, oba soudruzi na ně zahájili palbu z pistolí. Četníci se vrhli k zemi a to společně s padajícím soumrakem poskytlo oběma soudruhům možnost uprchnout do hor, než si pronásledovatelé uvědomí, co se stalo.

Brzy příštího rána Busquets zašel do nedaleké Torrasy, aby nakoupil potraviny a pořídil si boty, protože jeho se již rozpadaly a musel si půjčit Saturninovy. Se zásobami se vrátil do hor, kde oba pojedli rychlou snídani a došli do Torrasy, kde chytili vlak do Barcelony.

Jakmile se octli v metropoli, kontaktovali Joseho Sabate a další soudruhy, kteří je informovali, že pro soudruhy, kteří zůstali v horách, připravili ubytování na bezpečné adrese. Poté, co vyřešili tento problém, Saturnino se vrátil, aby zbytek mužů přivedl do Barcelony. Ti ale z nějakého důvodu zakopali v lese všechny své samopaly, než se vydali do města(4).

Ramon Vila, Helios Cihilioli a Manuel Sabate je doprovodili na okraj města a poté, co se rozloučili namířili si to na Berga - Ramonovo obvyklé operační pole. Naneštěstí dřívější incident s automobilem vyvolal mobilizaci značných policejních a četnických sil, než soudruzi očekávali a všichni tři nakonec skončili v pasti. Helios v nastalé přestřelce okamžitě padl, ale Ramonovi a Manolovi se podařilo uniknout bez škrábnutí. O dva dny později Ramon nechal Manola ukrytého v nedalekém lesíku, zatímco sám šel do místní chaty pro potraviny, ale tentokrát byla kvůli dopadení Ramona a jeho komplice přijata skutečně mimořádná opatření. Na všech místech, kde by anarchisté mohli hledat úkryt, byly rozmístěny hlídky Guardia Civil. Jak se Ramon přibližoval k farmě, povšiml si podezřelých pohybů a obrátil se na útěk - a pronásledovala ho zuřivá palba, která ale minula svůj cíl. Ramonovi se podařilo přežít jen díky tomu, že skočil do hluboké strže, kde si málem zlomil vaz.

Manolo byl nyní osamocen na nepřátelském území. Třásl se chladem, téměř hladověl a nakonec se rozhodl schovat pistoli a vydat na nedalekou cestu, kde byl ale okamžitě zatčen hlídkou Guardia Civil. Byl doveden do místních kasáren, kde byl identifikován jako jeden z „nechvalně proslulých“ bratrů Sabatových.

Manuel Sabate Llopart byl popraven společně se Saturninem Culebras Sanz (zatčeným v říjnu 1949) ve známém Campo de la Bota v Barceloně 24. února 1950. Frankistické úřady se pomstily na Manolovi za všechny problémy a pohanu, kterou jim způsobili jeho bratři Jose a Francisco.

Na začátku října, rovněž poblíž hranice, když odpočívali několik set metrů od hraniční čáry,

Guardia Civil přepadla a zavraždila Cecilia Galdos Garcia (5), proslulého militanta z této horské oblasti a bývalého velitele 126. praporu (CNT - před militarizací známého jako Columna Libertad) a člena tajného Poloostrovního výboru FAI; dále Carlose Cuevas, bojovníka hnutí odporu a Oltru, militanta z Valencie.

V Barceloně represe odstartovalo zatčení mladého anarchisty a člena Talionovy skupiny, Jaime A., v čínské čtvrti (Barrio Chino), když se pokoušel policejnímu informátorovi prodat neobvyklé zlaté hodinky. Inspektor, který prováděl zatčení, poznal, že má co do činění s „teroristou“, když mu mladý muž v odpovědi na žádost o doklady předložil falangistickou členskou průkazku staršího typu, staženého z oběhu před krátkou dobou kvůli objevení velkého množství padělků, pocházejících z Toulouse. Aniž by vzbudil Jaimeho podezření kvůli skutečnému důvodu zatčení, podařilo se mu zatýkaného oklamat, že se jedná o čistě rutinní a formální záležitost, ale pak ho překvapivě přemohl a když spoutaného mladíka prohledával, zjistil, že má u sebe pistoli značky Colt a dva ruční granáty. Jaime byl silnou eskortou převezen na Jefatura de Policia, a tak začal řetěz zatýkání a vražd soudruhů v ulicích, v jejich vlastních domech a na policejních stanicích Katalánska (6).

V Barceloně čtrnáctého října policisté z Brigada Politico Social provedli množství zatčení a našli mladého aragonského anarchistu Luciana Alpuente, známého jako Madruga a když na ulici hovořil s přítelem, bez varování ho zastřelili. O tři dny později, 17. října, policie poblíž řeky Llobregat na cestě k Prat objevila sklad zbraní a umístila okolo něj hlídky. Brzy dorazila akční skupina, aby doplnila zásoby zbraní a munice a musela si prostřílet cestu v zuřivé bitvě s policií. Podařilo se jí uprchnout s pouze jedním utrpěným zraněním, kdy byl soudruh raněn do nohy. Policie nějakým způsobem získávala přesné informace. Dozvěděla se rovněž o tom, že na stejného dne - 17. října - si Jose Sabate na půl osmé večer domluvil setkání s dalšími soudruhy na Calle Trafalgar v Barceloně (7). Byla to dokonalá příležitost skoncovat s jedním z nejvytrvalejších a nejlepších členů hnutí odporu. Za tímto účelem nastražili ohromnou past, pokrývající celou délku ulice až k Areo del Triumfo. Stanovený čas příjezdu minul a policisté si začali myslet, že jejich informace byly falešné. Naneštěstí tomu tak nebylo. V sedm hodin padesát minut se na tramvajové zastávce v Calle Bruch, poblíž Calle Trafalgar, objevil Jose Sabate a okamžitě spatřil policisty a ti jej rovněž identifikovali.

Jose využil momentu překvapení, začal pálit z pistole a běžel dolů po Calle Trafalgar.

Jose znal policejní metody natolik dobře, aby věděl, že z tohoto střetu nevyvázne. Věděl, že se chytí do pečlivě nastražené pasti a proto se snažil postřehnout jakékoli podezřelé pohyby. Na konci ulice v průchodu, vedoucím k pasáži San Benito a Salon Victor Pradera spatřil zde umístěné dva policisty, Miguela Moran Astigarra (8) a Luise Garcia Dagas (9). Jose znovu vystřelil první a Garcia Dagas se zhroutil s kulkou v hlavě. Další policisté v civilu ale zahájili palbu a vážně Joseho zranili. Ten všemu navzdory pokračoval ve střelbě a podařilo se mu zranit další dva policisty. Jejich troufalost se rychle vytratila, když poznali, jak často jeho kulky nacházejí svůj cíl.

Jose který neměl kam ustoupit, proběhl pasáží San Benito a podařilo se mu přejít přes Plaza de San Pedro, kde mu kolemjdoucí pomohl do nedaleké lékárny. Když lékárník spatřil zraněného člověka chtěl ho posadit, ale Jose, kterého nyní opustily všechny síly, upadl v bezvědomí na podlahu. V tomto stavu se jej lékárník neodvážil ošetřit a někdo vyběhl ven informovat policii. V tuto chvíli kolem procházeli dva příslušníci Guardia Civil a poté, co spatřili zraněného muže, přivolali mu sanitku. Jejím řidiči řekli, aby Joseho převezli do městské nemocnice na Calle Sepulveda, ale když ho tam pokládali na nosítka, byl již mrtev (10).

Byl to radostný den pro falangisty a den smutku pro hnutí odporu. Nicméně, tragický seznam vražd se teprve otevřel. 21. října represivní složky zabily na Calle Diagonal Julia Rodriguez Fernandez, zvaného El Cubano (11), jednoho z organizátorů skupiny Talion. Na ulici mu zablokovalo cestu soukromé auto, obsazené policisty a ti ho rozstříleli, než si stačil cokoli uvědomit. Stejného dne profesionální vrazi zapracovali v oblasti Pueblo Seco a pomocí stejné metody zmařili životy dalších dvou anarchistů, Victora Espallargas (12) a Jose Luis Barrao, známého jako Pepe (13). Oba nebyli ozbrojeni.

Smrtící skóre onoho dne ale ještě neskončilo, protože v devět hodin večer byl stejným způsobem zavražděn Francisco Martinez (Paco). Byl zastřelen na rohu Calle Dos de Mayo před stejnou pivnicí „Dam“, kde si hrál jako dítě. Bylo mu dvacet sedm let.

Kromě těchto pouličních vražd bylo provedeno rozsáhlé zatýkání. Pátého listopadu byl během jízdy tramvají zatčen Jose Perez Pedredo (Tragapanes) a stejného dne do rukou policie cestou domů upadl také Pedro Adrover Font (El Yayo). Na stejném místě o něco později policie zastřelila dalšího soudruha, Juana (El Chofer) a později v jeho domě objevila velké množství tolik potřebných zbraní a výbušnin. Policie zatýkáci den zakončila uvězněním Jorgeho Pons Argiles, který byl zatčen společně s dalším soudruhem a také třech barcelonských lékařů, kteří byli obviněni, že při různých příležitostech poskytli pomoc raněným příslušníkům hnutí odporu.

Represe se neomezovaly pouze na Barcelonu. Kromě operací v městských oblastech mělo anarchistické hnutí odporu mnoho skupin působících v horách a lesích Katalánska. Mezi mnoha místy kde obvykle operovaly, byly oblasti Alto a Bajo Llobregat, kde byli nejznámějšími partyzány Ramon Vila Capdevila (Caraquemada) a Marcellino Massana Vencell (Panoho). Dále byl zatčen soudruh Jose Puertas, sedmačtyřicetiletý militant z Granady, který pracoval v dolech ve Figols. Puertas byl zvěsky zbit a mučen v zoufalé snaze dostat z něj informace, ale na všechny otázky statečně odpovídal „Zde operuje pouze jeden člen hnutí odporu... a to jsem já!“.

Jose Puertas sehrál významnou roli v občanské válce. Po porážce republikánské armády nemohl překročit hranice a byl následně uvězněn. Brutální zacházení, kterého se mu dostalo, mu vážně poškodilo plíce. Když byl nakonec podmíněčně propuštěn, vrátil se do rodného města Berga, kde okamžitě kontaktoval soudruhy z horských skupin. Většina bojovníků byli jeho staří přátelé a v zimě 1944 se k nim přidal a sdílel jejich drsný život. Nicméně kvůli zdravotním problémům se hodil spíše pro městské guerillové operace, a tak se vrátil do města, kde poskytoval neocenitelné služby mobilním městským skupinám. Pokud bylo nezbytné, byl schopen vyjít ven v jakémkoli počasí a ujít desítky kilometrů, aby varoval guerilly, že se proti nim chystají akce. Represivní složky nikdy o jeho aktivitách a podnicích vůbec nic nevěděly a byl zatčen jednoduše proto, že na něj existoval starý spis jako na anarchistického aktivistu.

V pondělí 14. listopadu 1949 Guardia Civil převezla spoutaného Puertase společně s dalšími dvěma anarchistickými soudruhy, Josem Bartovilo a Juanem Vilella - kteří byli rovněž mučeni v četnických kasárnách ve městě Brega - na opuštěné místo a tam je chladnokrevně zavraždili.

Po této trojnásobné vraždě Guardia Civil ze Sallentu vpadla do domu Miguela Guito a beze slova ho ve dveřích zastřelila. Jeho jediným zločinem bylo to, že byl strýcem jednoho z nejproslulejších místních partyzánů, Marcelina Massana.

V lednu 1950 policie zlikvidovala skupinu Los Maños. Wenceslao Gimenez Orive byl napaden za zálohy a sražen prudkou palbou. Přestože těžce zraněn, měl ještě sílu a duchapřítomnost, aby spolkl kyanidovou kapsli, ukrytou v plicím peru. Bylo mu dvacet osm let.

Stejného dne byli zatčeni další dva členi této skupiny, Placido Ortiz a Simon Garcia Fleringan. Oba byli odsouzeni k smrti a zastřeleni popravčí četou v Barceloně 24. listopadu 1950.

V této kapitole jsme již na několika místech zmínili jméno Ramon Vila Capdevila a je namístě načrtnout alespoň několik detailů o tomto neúnavném anarchistickém bojovníkovi hnutí odporu, protože v Sabatově příběhu již k tomu nebude příležitost. Jeho vlastní příběh si sám zasluhuje knihu a doufáme, že jednoho dne se někdo pokusí odvést patřičnou práci.

Ramon se narodil druhého dubna 1908 v Peguera poblíž Brega. Výsledkem náhodného zranění, které utrpěl v patnácti letech, se mu přezdívalo Caraquemada (spálená tvář), ale mezi přáteli byl znám jako Jabala (divočák), kvůli tomu, jak upřednostňoval samotu, měl nezávislý charakter a mimořádnou fyzickou sílu. Když byl jednou s matkou v přírodě, spustila se náhle bouřka a oni se běželi schovat pod nedaleký strom. Když udeřil blesk, matka na místě zahynula, ale Ramon byl zasažen pouze vedlejším výbojem, který způsobil zmíněné popáleniny na jeho tváři.

Ramon měl herkulovskou postavu a byl opravdovým horalem, který se nikdy neunaví. Tato fyzická síla občas způsobovala problémy dalším soudruhům z horských guerillových skupin, kteří

nesdíleli jeho schopnost pochodovat dál a dál po celé dny s minimem potravin a vody a tvářit se přitom, jako byste byli na odpolední vycházce v parku.

Ramon se již mládí přidal k anarchosyndikalistické Národní konfederaci práce a zúčastnil se neúspěšného revolučního povstání ve Figols v roce 1932. Výsledkem povstání bylo, že strávil příštích několik let v kobkách vězení v Manrese. Republikánská vláda se k anarchosyndikalistům nechovala přívětivě a když byl propuštěn, musel se stěhovat se z místa na místo kvůli neustálemu obtěžování ze strany tajné policie. Když 18. dubna 1936 se svým bratrancem procházeli ulicemi vesnice Castellon de la Plana, byli zastaveni dvěma policisty. Tito dva strážci „práva a pořádku“ se pokusili uplatnit ley de fuga, ale jednomu z nich se to stalo osudným. Po krátké přestřelce jeden z policistů, Erneste Garcia Bayona, ležel na zemi s kulkou v hlavě a druhou v srdci. Tento muž se zúčastnil neúspěšného vojenského povstání generála Sanjurja v Seville před čtyřmi roky a poté, co byl vládou potrestán čtyřměsíčním postavením mimo službu, byl přeložen na policejní stanici v Castellon. Další policista, Ramon Beas Jimenez, musel být operován, ale jeho zranění nebyla až tak vážná, protože po fašistickém vítězství v roce 1939 se na scéně objevil znovu v hodnosti hlavního superintendanta.

Caraquemadův bratranec Ramon Rives byl v přestřelce zabit a během pitvy se zjistilo, že měl šestnáct průstřelů břicha. Sám Caraquemada uprchl, ukryl se v háji pomerančovníků poblíž kasáren Guardia Civil a pak, když zjistil, že nemá žádnou municí, raději se vzdal četníkům, než aby se nechal zatknout tajnou policií. Z vězení byl propuštěn 18. července 1936 výsledkem otevření všech vězení po porážce fašistického vojenského povstání.

Ramon sehrál aktivní roli v prvních dnech bojů občanské války v Katalánsku, než byla fašistická opozice vyhlazena a později byl spolupracovníky zvolen jako zásobovací delegát Centrální Termica (velká továrna ve Figols-Las-Minas). Později za války dosáhl hodnosti komandanta ve sboru Carabineros.

Po porážce organizované pracující třídy a republikánské armády Ramon uprchl do Francie, kde byl stejně jako tisíce dalších internován v koncentračním táboře Argeles-sur-Mer, ale v roce 1940 se mu podařilo uprchnout a vrátit do Španělska, kde začal organizovat první guerillovou skupinu, která obnovila boj proti frankistickému režimu. Naneštěstí pro něj byl o několik měsíců později, když se vracel po splnění misi do Francie, zatčen německou hlídkou a nějaký čas vězněn v Perpignan. Nacistická válečná mašinérie nicméně zoufale potřebovala pracovní síly a Ramon zakrátko musel začít pracovat pro organizaci TODT v bauxitovém dolu poblíž Herault. V únoru 1944 se přidal k francouzskému hnutí odporu, kde se brzy stal nepostradatelným kvůli svým znalostem výbušnin a sabotážních technik. Po osvobození Francie v roce 1945 se znovu vrátil k boji proti fašismu ve Španělsku. Bylo by nemožné pokusit se vyjmenovat všechny jeho aktivity na Iberijském poloostrově od roku 1945 do roku 1963 (kdy padl), ale posledním aktem sabotáže, za který byl odpovědný, bylo vyhození do vzduchu stožárů elektrického vedení poblíž Rajadell v Manrese (Katalánsku) druhého srpna 1963.

Mnoho let předtím se ho frankistická policie pokusila zaplést do vraždy manželky britského lékaře - paní Bernardy Joseph Pecka, která byla s manželem ve Španělsku na dovolené - poblíž Puerto de Tosas v říjnu 1951. Podle doktorovy výpovědi byl jeho vůz zastaven dvěma muži v overalech, ozbrojenými samopaly, kteří jemu a ženě nařídili, ať vystoupí. Doktor se ale pokusil ujet, muži zahájili palbu, zasáhli zadní okno a zabili jeho ženu. Později si doktor myslel, že na jedné z fotografií, kterou mu předložila policie, poznal Ramona. Událost se odehrála v době, kdy francouzská vláda a policie zahajovala intenzivní pomlouvačnou kampaň proti Španělskému libertinskému hnutí v exilu (jak uvidíme v následující kapitole) a když se Ramon vrátil do Francie, nebyla to zrovna nejvhodnější doba předstoupit před francouzský soud a dokázat svoji nevinu. Ramon nevěřil buržoazní justici a zcela jistě nepředstavovat onen typ, který by se dobrovolně nechal poslat za mříže - byť na jakkoli krátkou chvíli. Po svém příjezdu do Francie se zděsil, když zjistil, že ho španělská policie uvádí jako jednoho z vrahů britské ženy. Po tomto incidentu jak léta šla dál, pracoval čím dál tím více osaměle, ale nikdy ani nepomyslel na to, že odejde z guerillového boje proti španělské-

mu fašismu.

Sedmého srpna 1963 četař Guardia Civil a dva vojáci, patrolující poblíž hradu Balsarenz, nedaleko od Manresy, spatřili, jak se mezi stromy směrem k hradu prodírá nezřetelná postava. Vyzvali ji, aby se zastavila, ale odpovědí byl výstřel z pistole. Muž, který toho večera nakonec zemřel s kulkou v srdci, byl Ramon Vila Capdevila. Tělo bylo převezeno do márnice v Castellnou de Bages, kde bylo formálně identifikováno sestrou Josefou, žijící v nedaleké Breze.

Španělská policie okamžitě začala vydávat vítězná tisková prohlášení, ochotně publikovaná fašistickým tiskem stejným způsobem, jakým krákorál po smrti Joseho Lluís Facerías, Joseho Sabate a dalších:

„El Caraquemada, bandita, byl po dvaceti sedmi letech zločinů a řádění zabit Guardia Civil“.

Poslední z horských guerilleros padl, ale v této době již další soudruzi obnovovali a rozvíjeli boj proti fašismu, nejen ve Španělsku, ale po celém světě. Caraquemada nezemřel nadarmo a noví anarchističtí aktivisté mu dluží mnohé za poskytnutou inspiraci a příklad.

Ve Francii CNT zůstala zticha stejně jako v případě Facerías a dalších. Nejen že nehnula ani prstem, aby světu vysvětlila, kdo byl mrtvý muž a zač bojoval. Španělská diktatura ho zbavila života, ale bylo to Španělské libertinské hnutí, kdo mu vykopal hrob.

Poznámky ke Kapitole 9

1) Celes - jak byl znám mezi přáteli, se narodil v Barceloně 25. prosince 1922.

2) El Quique se narodil v Barceloně 27. dubna 1927.

3) Antonio Franquesa Funoll (El Tons) se narodil ve Vich v roce 1920. Byl zabit v další přestřelce s Guardia Civil devatenáctého dubna 1950. Byl aktivistou Partido Obrero de Unificacion Marxista (POUM), zkušený horský vůdce, který kvůli svým sympatiím pracoval raději s anarchistickými skupinami. POUM, Dělnická strana marxistické jednoty, byla založena v roce 1935 spojením Dělnicko-rolnického bloku a Komunistické levice. Komunistická strana ji popisovala jako trockistickou, ale Trockij se od ní později distancoval. V řadách její kolony za občanské války bojoval George Orwell (viz Hold Katalánsku).

4) Tyto zbraně již nikdy nebyly nalezeny. O několik dní později se Saturnino a Busquet neúspěšně vrátili, aby je vyzvedli. Když byla v říjnu Saturninova skupina pozatýkána, byla beze zbraní.

5) Cecilio Galdos se narodil v Santanderu v prosinci 1902.

6) Viz Franco 's Prisoner od Miguela Garcia.

7) Tři dny předtím, 14. října, Jose Sabate a další soudruh přepadli vozidlo, převážející výplaty jedné stavební společnosti - a získali 734.000 peset.

8) Narodil se v únoru 1906 a do policejních řad vstoupil v listopadu 1934.

9) Narodil se v květnu 1917, přidal se k policii v červenci 1941. Jako veteránský falangista byl republikánským tribunálem odsouzen k smrti. Jeho rozsudek byl proměněn. Po válce se přidal k policii a během několika let prošel mnoha odlišnými odděleními - vládní policií, mobilní brigádou a Brigada Politico Social. Byl nechvalně proslulý nenávisí k politickým vězňům.

10) Jose Sabate měl ve Francii manželku Emilii a zanechal ji tam s malým dítětem.

11) Julio se narodil v Havaně (Kuba) v červenci 1918. Za občanské války byl velitelem 39. smíšené brigády XVI. armádního sboru.

12) Espallargas byl anarchistický veterán z Barcelony, který pracoval s akčními skupinami, ale nikdy ze zásady nenosil zbraň.

13) Barrao byl v době svého zatčení vážně nemocný a trpěl infekcí střev.

14) Jose Perez Pedrero byl postaven před popravčí četu 14. března 1952 v Campo de la Bota v Barceloně společně s Pedrem Adrover Font, Santiagem Amir Gruanas (El Sheriff), Ginesem Urrea Pina a Jorgem Pons Argiles.

Kapitola 10

Komplikace

Měli bychom se zmínit o dalším incidentu, který se odehrál ve Francii a ještě přitížil mnohé komplikace života Francisca Sabate. Večer ve čtvrtek osmnáctého ledna 1951 od Lyonské třídicí pošty na Rue Duguesclin odjížděl poštovní bezpečnostní vůz, obsazený řidičem a dvěma strážci. Náhle mu cestu zatarasilo černé osobní auto a tři muži, ozbrojení samopaly, nařídili řidiči, aby vystoupil. Lupiče ale překvapilo, že ze zadní části nákladního vozu náhle vyšli dva strážci, protože to ve svých plánech zřejmě nepředpokládali a poté, co vteřinu či dvě váhali, dali se na ústup ke svému vozidlu a kryli se palbou ze samopalů. Celý incident trval pouze několik málo sekund a lupiči uprchli bez dalších obtíží.

Oběťmi, které za sebou zanechali na ústupu, byli Arnaud, jeden ze strážců, který byl na místě zabit a Louis Morin, druhý strážce, který byl vážně zraněn a třetího února zemřel. Bylo zraněno dalších devět lidí, kteří byli v té chvíli buď na ulici nebo na poště, přičemž o několik dní později, 26. ledna, na následky zranění zemřela jedna z nich, třiašedesátiletá Augusta Jard. Automobil, použitý k loupeži, byl za několik dní objeven na dně kanálu Jonage, poblíž mostu Croix Luizet.

Dvacátého osmého ledna lyonská policie zorganizovala rozsáhlý zátah na předměstí a nasadila více než 2.000 mužů, včetně oddílů CRS. Operace začala v půl sedmé ráno a trvala dvacet čtyři hodin. Zahrnovala dotazování více než 50.000 lidí v okruhu dvaceti kilometrů od Lyonu a prohledání více než 10.000 domů - vše bezúspěšně. Třicátého ledna ale byl zatčen sedmatřicetiletý Španěl Juan S. a obviněn ze spoluviny na zločinu. Později byla tisku oznámena jména dalších dvou podezřelých - Francisca a Joseho Bailo Mata, starých třicet jedna a dvacet sedm let, oba Španělé.

Francouzský tisk věnoval příběhu „Španělského gangu“ celá vydání a frankistické úřady a tisk, které nikdy nevynechaly podobnou příležitost, následovaly s intenzivní pomlouvácnou kampaní proti anarchistickému hnutí obecně a Španělskému libertinskému hnutí (MLE) zvláště. Tato nenávistná kampaň, která podnítila francouzské úřady, aby zasáhly proti španělskému hnutí v exilu, byla zpočátku úspěšná. Výsledkem bylo obtěžování řady soudruhů a v několika případech zadržení.

Třetího února byl v Toulouse zatčen generální sekretář Španělského libertinského hnutí ve Francii, Jose Peirats Valls a pravicový pařížský deník Le Figaro oznámil následujícího dne, že „Španělský gang“ je zřejmě součástí anarchistické organizace.

Když je odhalen zkorumpovaný nebo nečestný policista, soudce, kněz, důstojník nebo politik (což se stává stále častěji), nikdy není zpochybňována integrita organizace nebo instituce, k níž náleží - přinejmenším sdělovacími prostředky. Například generál, pracující pro cizí mocnost, nikdy neslouží jako příklad, proč je nutné odsoudit celou armádu. Kněz, který zavraždí nebo zneužije malé dítě, je považován za „shnilé jablko“, stejně jako policisté, kteří nastraží výbušniny a obviní osobu, kterou chtějí dostat do vězení. Nikdy se neprohlašuje, že samotné instituce jsou zkorumpované a nečestné!

Nicméně, když dotyčný „zločinec“ je členem organizované pracující třídy, kapitalistický tisk se usilovně snaží obvinít z toho, co padá na hlavu nějakého člověka nebo skupiny, kolektivní organizaci, k níž náleží. To se stalo MLE ve Francii následkem neúspěšné poštovní loupeže v Lyonu. Údajní lupiči byli anarchisté, a to postačovalo k zahájení zlovolné a nenávistné kampaně proti CNT ve Francii. Naštěstí tato kampaň netrvala dlouho, protože anarchističtí emigranti byli nejen početně nejsilnější součástí španělské emigrace, ale obecně řečeno jejich aktivity a chování byly nenapadnutelné. Typickým příkladem šikany vůči CNT bylo zatčení Marcelina Massany (Pancho) v Toulouse šestého února 1951. Španělská vláda požadovala jeho extradici kvůli údajným „zločinům“ ve Španělsku. Slyšení se odehrálo v Garonne následující měsíc, kde francouzský soud žádost zamítl a Pancho byl propuštěn na svobodu.

Několik letmých poznámek o Panchovi. Narodil se v Brega v roce 1919. Na konci občanské války sloužil v hodnosti kapitána a podobně jako tisíce dalších se octl opuštěný v přístavu Alicante, čekající na loď, která by ho převezla do bezpečí ve Francii. Byl zatčen a společně s dalšími převezen do nechvalně proslulého koncentračního tábora v Albatera, který republika postavila pro 800 vězňů, ale který za Franka čítal 18.000 vězňů. Po několika měsících byl převezen do Barcelony, kde si odseděl tři roky ve fašistickém vězení a v roce 1942 byl podmíněčně propuštěn. Krátce poté obdržel povolávací rozkaz do armády a měl být umístěn v Algeciras. Massana neměl v úmyslu sloužit Frankovi a odešel do hor, kde zahájil svoji kariéru jako guerillero.

Stejně jako většina kolegů za účelem získání vědomostí o geografii hor působil nějaký čas jako pašerák mezi Španělskem a Andorrou a později mezi Andorrou a Francií. Poté se již výlučně věnoval boji proti Frankovi. Několik měsíců před vydávacím řízením se mu podařilo uprchnout francouzským pohraničnickům, kteří se ho snažili zatknout během přechodu hranic, výsledkem čehož bylo, že na něj francouzský tisk zahájil hon na čarodějnice. Později se dobrovolně dostavil před soud v Saint Girons, aby odmítl obvinění, která byla proti němu vznesena a byl podmíněčně propuštěn na svobodu. Massanův popis a fotografie byla umístěna na všechny úřední budovy v Manrese a po všech vesnicích v oblasti Alto Lobregat. Za informace, vedoucí k jeho zatčení, byla nabídnuta velká odměna. Je zbytečné dodávat, že odměnu si nikdy nikdo nevyzvedl, ale fotografie, která se objevila na španělském policejním plakátu, si našla cestu do archívů francouzské policie, která se ukázala jako dosti ochotná spolupracovat se svými fašistickými kolegy v rámci Interpolu.

Vrátíme se nyní k incidentu v Lyonu ve vztahu k El Quicovi. Jeden ze zatčených Španělů, Francisco Bailo Mata, na policii vypověděl, že další člověk mu řekl, že do pokusu o loupež v továrně Rhone Poulenc v květnu 1948 byl zapojen muž jménem Sabate a policie tedy znovu obrátila svou pozornost na Sabateho.

Druhého února se El Quico nacházel v Dijonu, oblasti, kde měl oficiálně přikázaný pobyt. Byl znovu zatčen a převezen na policejní stanici v Rue Vauban, kde byl podroben intenzívním výslechům. Tentokrát policie jednala bez jakéhokoli příkazu k zatčení a bez toho, aby svoji oběť předvedla před soudce. Sabate byl v Lyonu zadržován několik dní bez možnosti kontaktovat právníka. Během „výslechů“ Sabate podepsal něco, o čem se tvrdilo, že je přiznání ve smyslu že právě on přestříhl telefonní dráty během nezdařené loupeže v Rhone Poulenc. Můžeme si představit o jaké „výslechy“ se jednalo, když muž Sabateho kalibru se pokusil spáchat sebevraždu skokem z okna policejního ředitelství (I). Jeho jediná zranění ale byly řezné rány na krku a zádech od rozbitého okna.

Sabate byl zadržován francouzskou policií po čtyři dny, než se objevil před vyšetřovacím soudcem v Lyonu, Le Guetem, který nařídil preventivní vazbu a obvinil ho mimo jiné ze „zločinného spolčování“. Na základě této nové informace prokurátor z departmentu Vienne požádal soudce 23. února o opětovné otevření případu proti Sabatemu a dalším na základě obvinění z úkladné vraždy a pokusu o násilnou loupež. Obhájci ale napsali odvolacímu tribunálu v Lyonu a informovali, že v případě došlo k početným porušením soudcovského kodexu - příliš mnohočetným, než abychom je zde zmiňovali, ale včetně toho, že:

„Je nepochybně prokázáno, že nejen O., P. a Sabate informovali vyšetřujícího soudce ve Vienne, že jejich údajné přiznání jsou pouze podpisy, které byly vynuceny násilím, ale rovněž - což nemůže být ignorováno - že, již předtím předseda senátu v Grenoblu v dalším případě, týkajícím se Pedra M., P. a Francisca poskytl podobné informace, týkající se chování lyonské policie, zvláště oddělení na Rue Vauban, na počátku února 1951.“

„Rovněž musí být zdůrazněno“, pokračovali právníci, „že jeden z obhájců obviněných, Pierre Levy, který navštívil Sabateho ve vězení St. Paul de Lyons desátého února 1951, mohl na obviněném zřetelně vidět známky násilí, kterého se mu dostalo z rukou policie a informoval o tom předsedu kolegia advokátů, který okamžitě zprávu předal lyonskému prokurátorovi“.

Právníci dokument uzavřeli tím, že „... tedy 'přiznání', získaná třetího a pátého února 1951 od Sabateho vyšetřujícím soudcem, nemohou být považována za autentická ani právoplatná, protože metody, jejichž pomocí byla získána, jasně nasvědčují, že tak došlo pomocí násilí“.

Třináctého listopadu 1952 vyšetřující soudce z Lyonu nařídil Sabateho propuštění. Nicméně ani toto rozhodnutí se neukázalo jako konečné, jak uvidíme později v našem příběhu.

...

Na počátku roku 1951 se ve Španělsku poněkud proměnila struktura hnutí odporu. Tajná práce různých antifašistických organizací po řadu let pomohla vyvolat všeobecný pocit nespokojenosti, který neustále vřel pod povrchem. Pouliční demonstrace se stávaly stále efektivnější.

Obzvláště v Barceloně lidové nálady explodovaly naprosto spontánním způsobem během protestních demonstrací proti společnosti, provozující tramvajovou dopravu. Zahájili je studenti, ale postupně se zapojila celá cestující veřejnost a pracující třída. Pasážéři tramvají se uchýlili k originální taktice, aby vyjádřili svoje znechucení (tramvajová společnost si účtovala mnohem vyšší jízdné, než například v Madridu) - bojkotovali tramvaje. V druhé polovině února incidenty v souvislosti s tímto sporem dospěly na svůj vrchol a po 23. únoru téměř všechny tramvaje ve městě jezdily prázdné. To poskytlo další popud pro ilegální organizace, podílející se na boji proti režimu.

Agitace proti Tramvajové společnosti vedla dvanáctého března k vyhlášení generální stávky v Barceloně. Více než 30.000 dělníků vyšlo do ulic, aby projevilo opozici nejen vůči jízdnému, ale také zvyšujícím se životním nákladům a především katastrofální vládě generála Franka. V průběhu stávky bylo široce distribuováno mnoho cyklostylovaných letáků a jeden (který ve skutečnosti nevěšel z řad anarchistických organizací), říkal:

Para arreglar lo de los tranvias
id a buscar a Facerias
Contra el Requete
Viva Sabate!

Což hrubě přeloženo znamená:

Když tě trápí tramvaje,
Facerias tvůj člověk je
Třeste se fašisté,
Ať žije Sabate!

Barcelonský lid instinktivně věděl, kdo jsou skuteční bojovníci za svobodu.

Stávka se rozšířila do Badelony, Torrasy, Sabadelu a Manresy a 13. března do ulic vyšlo 150.000 dělníků. Vláda soustředila všechny síly na obranu katalánské metropole. Z Madridu bylo vypraveno speciálním vlakem 1.000 příslušníků Policia Armada. Dalších 2.000 přijelo ze Zaragozy a Valencie. Do barcelonského přístavu vplul křížník Mendez Nuñez a torpédoborce Elcano, Gravina a Liniers, nesoucí jednotky námořní pěchoty. Ti posílili pouliční hlídky armády a policie.

Barcelona na sebe vzala podobu dobytého města. Obyčejní chodci byli zastavováni a vyslýcháni a zakrátko se cely katalánských policejních stanic zaplnily zatčenými dělníky. Přestože stávka nemohla trvat delší dobu, přinejmenším demonstrovala režimu, který až do té doby víceméně prosadil vše, že jeho nároky na lidovou podporu jsou naprosto vylhané. Toto znovuobjevení masové akce pracující třídy znamenalo odstranění civilního guvernéra Eduarda Baez Alegria, který byl nahrazen generálem Felipem Acedo Colunga, mužem, který se již vyznamenal svoji nenávisťou a krutou perzekucí pracující třídy v Asturii v období následujícím hornické povstání z října 1934.

Poznámky ke Kapitole 10

1) Ať už je podezřelý, který „vypadne“ z okna policejní stanice, dohnán mučením k sebevraždě, nebo je vyhozen před smrtí nebo až po ní, se liší podle toho, co se hodí policii. Je pozoruhodné, že když v Praze z okna „vypadl“ státník Masaryk, Fleet Street dštila síru a oheň na stoupence Komunistické strany a používala silně ironický termín „defenestrace“, aby popsala výmluvy, tehdy pronášené stalinisty, později opakované Richardem Herdem z Daily Mail, když z okna milánské policejní stanice „vypadl“ anarchistický železničář Pinelli („zemřel poté, co vypadl z okna v Miláně“), nebo ještě úmyslněji falešně Clive Borellem z The Times („byl nalezen mrtev poté, co vypadl z okna obytného domu v Miláně“).

Kapitola 11

Zoufalství

Výsledkem těchto zkušeností s francouzskými úřady bylo, že Sabate žil pouze nadějí na to, že jednoho dne bude zformována organizace, schopná podnikat ve Španělsku podvratné a guerillové akce. Za tímto účelem pracoval déle než šest let, ale organizace v exilu zůstala v této otázce rozpolcená a nerozhodná a neučinila naprosto žádné konkrétní pokusy zaplnit toto organizační vakuum. Byla zcela spokojená s tím, jak se usadila v pasivní byrokratické existenci ve své nové zemi. Pro El Quica ale pohodlný život představoval nesnesitelné trápení. Když dokončil pětileté období nuceného pobytu v oblasti Dijonu, jeho krev přímo vřela. Na jaře 1955 se někteří aktivisté Španělského libertinského hnutí (MLE), vedení El Quicem, rozhodli jednat z vlastní iniciativy a na vlastní odpovědnost, aniž by do svých aktivit zapojili organizaci, ale zároveň si udrželi pevný důraz na anarchistické ideály. Vytvořili „Iberskou federaci anarchosyndikalistů“, jejímž heslem bylo „Kultura a akce“.

Netrvalo dlouho a vyvstaly problémy mezi Sabatem a organizací v exilu. El Quico, který nezamýšlel vyvolat rozkol, po diskusi se sekretariátem inter-kontinentální komise CNT-FAI, přejmenoval organizaci na „Anarchosyndikalistické skupiny“. Dokonce i tehdy se od nich oficiální organizace v exilu stále distancovala a napadala je.

Víme, že Sabate neuvažoval o jakýchkoli jiných akcích než těch, které by se odehrály přímo na bojišti - v samotném Španělsku. Jeho myšlenkou bylo prostřednictvím „Grupos Anarco-Sindicalistas“ vytvořit ve Španělsku organizační a bojovné podmínky pro další akce. „Grupos“ byly původně vytvořeny ze soudruhů, žijících v exilu a později i těch ze Španělska. Jejich smyslem bylo jednat jako těžiště boje proti frankistickému režimu.

Sabateho cíl byl vždy jasně stanoven - jednat! Na mysl mu nikdy nevytanula myšlenka vytvořit si vlastní organizaci, soupeřící se mateřskou základnou. Sabate náležel tělem i duší k CNT a jeho jedinou touhou bylo učinit z ní efektivní nástroj třídního boje - navrátit jí sílu, o kterou nikdy neměla přijít. Navzdory tomu všemu, když se vrátil do Španělska jako delegát Anarchosyndikalistických skupin, neorganizoval nová uskupení jejich jménem, ale namísto toho přijal úkol vytvořit lokální federace CNT. Lidé, které oslovil, přirozeně zcela souhlasili s jeho myšlenkami ohledně akce.

Sabate, který obhajoval pouze plány a projekty, které byl osobně připraven provést, dorazil do Barcelony 29. dubna 1955 ve skupině čtyř soudruhů. Během jeho nepřítomnosti se v Katalánsku věci příliš nezměnily. Guvernér Felipe Acedo Colunga byl chlubitivý šarlatán, muž, intoxikovaný mocí a důležitostí, který uděloval tvrdé tresty dokonce i vlastním pochlebovačům. Věci se nezměnily ani na policejním ředitelství kromě toho, že po čtyřech letech diktátorských aktivit odešel Jose Luis Albert. Byl povýšen do funkce guvernéra Orense a jeho pozici na policejní centrále převzal Fernando Vives Camino, syn generála Vivese z vojenské právní služby, kterému se jako daňovému poradci generála Emilia Moly y Vidal ze Severní armády během občanské války podařilo dostat na ministerstvo financí a následně získat obrovské jmění.

Sabateho skupina sebou přivázela bohatou zásobu zbraní a propagačního materiálu, věnovanou přáteli před odjezdem. Jejich batohy byly většinou plné výtisků čtyřstránkové publikace El Combate, nesoucí podtitul „Orgán Anarchosyndikalistických skupin“. Tyto výtisky představovaly část prvního vydání novin a byly datovány prvního května 1955. Jejich hlavním cílem bylo pozvednout První Máj - historický den boje pracující třídy - zpět na místo, kam právem náleží. V El Combate byl připomínán původ svátku pracující třídy - chicagští mučedníci, historie CNT a participace konfederace na boji za práva pracujících. Noviny byly zakončeny výzvou k lidu, aby byl aktivní na třech polích: v CNT, v přímé akci proti utlačovatelům lidu a v boji za svobodu.

Dva ze čtyř soudruhů zůstali v Tarrase, než je Sabate požádá o pomoc. Je přirozené, že po

tak dlouhé nepřítomnosti bylo klíčově důležité ujistit se, zdali kontakty stále existují a jsou ochotné podílet se na jeho plánech. Skupina investovala téměř všechny prostředky do výbavy pro expedici do Barcelony, nyní už prakticky neměla ani halěr a prvním imperativem tedy bylo rychlé obstarání fondů. El Quico a jeho přítel začali po určitých prvotních obtížích s obnovováním kontaktů ve městě brzy ráno 30. dubna šířit svoji propagaci. Unesli taxík a projeli s ním obvody Sans, Corts, El Born a Areo del Triunfo a Carmelo a všude, kam se dostali, distribuovali El Combate - a nezapomněli ani na Jefatura de Policia, guvernéra a další úřady v Barceloně, kterým poštou dorazilo několik výtisků.

Skupina později nasadila dosti originální metodu distribuce, která již pro ni nepředstavovala takové nebezpečí. Metoda spočívala v umisťování zamaskovaných balíčků letáků na střechy zaparkovaných automobilů, autobusů a tramvají takovým způsobem, že jakmile se vozidlo rozjelo, navlhčené balíčky postupně uschly a letáky se rozletěly do ulic Barcelony. Finanční situace se nicméně rapidně zhoršila. Jednou se Sabate nacházel v takové nouzi, že neměl dokonce ani na to, aby zatelefonoval oběma soudruhům do Tarrasy.

Pokud chtěl Sabate dostat do Barcelony celou skupinu, musel se zmocnit nějakých peněz. El Quico si jako vždy myslel, že nejlepší bude, když operaci podpoří nějaká banka - jeho jediný zdroj příjmů a to, co vždy reprezentovalo symbol kapitalismu a vykořisťování. Nicméně k provedení loupeže byly zapotřebí nějaké prostředky do základu a oba soudruzi neměli už ani těch pár drobných. Třetího května tedy Sabate a jeho přítel zastavili taxík a dojeli na Traversera de Gracia v Barceloně. Tam El Quico řekl řidiči, aby několik minut počkal. Vzal si připravenou nákupní tašku a zašel do obchodu s látkami nedaleko zeleninového trhu. Uvnitř si nechal zavolat vedoucího a ve chvíli, kdy se gentleman objevil, pronesl svoji proslulou větu. „Soy El Quico!“

Když vedoucímu sdělil, s kým má tu čest, vysvětlil důvod nečekané návštěvy. Vedoucí mu bez váhání vydal vše, co měl - nebo vše, co řekl, že měl - celkem 4.000 peset - a Sabate se radostně navrátil do taxíku. První věcí, kterou udělal, bylo, že zaplatil řidiči a pak ho poslal pro oba soudruhy, kteří čekali v Tarasse, aby se k němu mohli připojit ve městě. Všichni čtyři se setkali 6. května, přestože problém s penězi stále existoval. El Quico nicméně disponoval dalším plánem.

Později stejného dne si vzali taxík na Avenida de Jose Antonio Sicilia. Když projížděli okolo Hospital Clinico, řidič pojal určité podezření ohledně pasažérů. Patrně si povšiml, že jsou ozbrojeni. Náhle zastavil u obrubníku a řekl, ať počkají několik minut. O tom, že je má dovést na stanovenou adresu, na Calle Mallorca, ho přesvědčila až namířená pistole. Tam se v čísle 117 na rohu s Calle Muntaner, nacházela pobočka Banco de Vizcaya. Jeden ze skupiny zůstal v taxíku, zaparkovaném poblíž vchodu a hlídal řidiče. Zbylí tři, všichni v košilích s krátkými rukávy, z nichž jeden nesl košík se zeleninou, vešli do banky a minuli dvojici příslušníků Policia Armada, konajících strážní službu u hlavního vchodu. Jakmile se ocitli uvnitř, všichni tři vytáhli z košíku samopaly a všem řekli, aby zůstali zticha. Jeden zůstal v hale a sledoval dva nic netušící policisty venku, zatímco další dával pozor na všechny lidi uvnitř banky a třetí šel s pokladníkem k sejfu. Pokladník, strachující se o život, sám pomohl naplnit přichystaný vak 700.000 pesety z trezoru. Když tuto operaci dokončili, stáhli se ke vchodu a všem přikázali, aby si lehli na zem a dodali, že prvního člověka, který vystrčí nos z banky, bez milosti zastřelí. Tři soudruzi pak s klidem odešli, policistům ještě na odchodu popřáli dobrého dne a odjeli v čekajícím taxíku. Jak se vzdalovali, jeden muž z banky vyběhl a křičel na policisty, ale bylo příliš pozdě, taxi se již ztratilo v provozu. Na křižovatce Calle Jose Antonio a Calle de la Diputacion dva ze soudruhů vystoupili a zastavili si další taxík. Zbylí dva pokračovali až na Avenida del Marques de Duero, kde zastavili před Cine America. Pak zaplatili dvaadvacet peset na taxametu a Sabate se smíchem řidiči předal svazek bankovek jako spropitné. Když řidič dorazil na policejní stanici, aby nahlásil celý incident, ke svému překvapení zjistil, že spropitné dosáhlo výše 7.600 peset!

Po této práci vedoucí obchodu s látkami obdržel poštovní složenkou 4.000 peset, částku, kterou „půjčil“ Sabatemu.

Sabate a jeden soudruh zůstali v Barceloně a další dva se vrátili do Tarrasy, aby se vyhnuli

nevyhnutelnému policejnímu zásahu. Propagace, distribuovaná den před Prvním Májem policii pouze uvedla do pohotovosti. Odvážná loupež na Calle Mallorca již vyvolala všeobecnou mobilizaci barcelonských policejních sil. Policejní šéf Pedro Polo nařídil rozsáhlou razii. Rozkázal okamžitě zatknout všechny známé anarchisty, na které byly vedeny spisy ve snaze zjistit nějaké stopy pomocí toho, co nazval „výslechem“.

Razie ale nepřinesla ani tu nejmenší indicii, která by vedla ke zjištění pobytu Sabateho a jeho třech přátel, ale nakonec vedla 9. května k objevení tiskárny Solidaridad Obrera a zatčení sedmi soudruhů (1), kteří tam v okamžiku zátahu pracovali. Ti ale o aktivitách El Quicovy skupiny nevěděli vůbec nic. Noviny samotné se sice také věnovaly Prvnímu Máji, ale v čísle, které bylo vydáno druhý květnový týden.

El Quico pokračoval v plnění úkolu vytvořit další akční skupiny. Tato práce byla velice nebezpečná, protože policie sledovala všechny známé anarchosyndikalisty a zatýkala je okamžitě, když jejich aktivity posoudila jako ohrožení státní bezpečnosti.

Sabate byl jako člen CNT přinucen hledat podporu mezi členy organizace. Po setkání se sekretářem Regionálního výboru Katalánska si El Quico dohodl další setkání stejného odpoledne, aby detailně prodiskutovali akce, které navrhoval provést a úroveň, v jaké by měli spolupracovat. Setkání se mělo uskutečnit na Calle Wad-Ras, na východním konci města ve tři hodiny odpoledne. Sabate se neústupně odmítal scházet v kavárnách nebo dalších vnitřních prostorách, odkud bylo obtížné uprchnout v případě nastražené pasti. Pět minut před sjednanou dobou El Quico projel ulicí v taxíku, aby zkontroloval místo, protože jako obvykle nikomu zcela nedůvěřoval. Na obou stranách ulice si povšiml podivně velkého počtu lidí, vyhlížejících jako stavební dělníci. Pro tuto denní dobu to bylo neobvyklé a Sabate pojal podezření. Řekl řidiči, ať zastaví krátce od místa setkání a poručil mu, aby čekal. Vyšel směrem ke skupině mužů, kteří mezi sebou o něčem ohnivě diskutovali. Minul muže v kabátě, který podle všeho na někoho čekal, ale náhle ho začal sledovat. Sabate došel na roh Calle de Luchana, kde spatřil nákladní vůz plný policistů. Uvědomil si, že se jedná o pečlivě připravenou past.

Policisté v nákladním voze nicméně nespatriili, jak Sabate přijíždí a mysleli si, že se jedná pouze o někoho, kdo žije v ulici a vyšel ven za svými záležitostmi. Policista v civilu dostal od kolegů signál, aby se vrátil na své místo. Možná se mu to zdálo divné, ale nepochybně si myslel, že kolegové vědí co dělají a bez námitek se vrátil na místo. Sabate ušel ještě několik metrů, pak se obrátil a šel zpátky. Ve tu chvíli spatřil sekretáře, jak jde proti němu a srdečně se s ním pozdravil, aniž by dával najevo nějaké podezření. Jak oba muži přicházeli k taxíku, informoval sekretáře, že jsou úplně obklíčeni policií,

„Nemožné“, řekl sekretář, „museli vás sledovat!“

„Nikdo mě nesledoval“, řekl El Quico. „Teď už ale nemáme čas, abychom o tom hovořili, jděte a neotáčejte se.“ V taxíku Sabate řekl řidiči, aby se rozjel, pak otevřel kufřík, vytáhl samopal Sten-gun, k úžasu řidiče i sekretáře pažbou rozbil zadní sklo, aby byl připraven na jakoukoli eventualitu, protože policejní nákladňák je sledoval. Když dojeli k nemocnici Santa Cruz y San Pablo, Sabate řekl řidičovi, aby zabrzdil. Chtěl svému společníkovi poradit, aby se okamžitě dal na útěk, ale nevyřčená rada by byla stejně nadbytečná, sekretář již měl ruku na dveřích a byl venku z auta, ještě než se Sabate stačil nadechnout. Sabate se neubráníl úsměvu. Sekretář Regionálního výboru naskočil do dalšího nedaleko stojícího taxíku a zmizel. Sabate zůstal se svým Sten-gunem připraveným k palbě a čekal na policejní nákladňák, pomalu se přibližující po ulici. Když dojel na dostřel. Sabate vyskočil na silnici a zahájil palbu, přičemž rozstřílel přední sklo. Jak vozidlo se skřípěním brzd zastavilo, řidič se zhroutil na volant a policisté vyskákali a zalehli. Taxík, který přivezl Sabateho a sekretáře, odjel vysokou rychlostí a řidič za těchto okolností ignoroval jízdné na taxamtru. V této zvláště kritické chvíli El Quico najednou zjistil, že mu došly zásobníky. Vypálil několik ran ze své pistole Colt, aby odradil pronásledovatele a byl pryč než policisté mohli sebrat odvalu vyrazit za mm. Za prvním rohem se skrčil u zdi, dokud neuslyšel přibližující se zvuk běžících mužů. Počkal, až od něj byli vzdáleni jen několik metrů a pak jim vyběhl naproti se samopalem za-

loženým do ramene, jako kdyby je měl v příští vteřině skosit. Policisté se v reakci na toto nečekané zjevení obrátili a upalovali tam, odkud přiběhli, což Sabatemu poskytlo několik minut, aby je úplně setřásl a úspěšně uprchl. Proběhl nedalekou ulicí zastavil projíždějící auto pomocí namířené pistole a sedl si za řidiče, rozkázal mu, ať na prvním rohu zahne doleva, objede blok a zastaví před nemocnicí, kde bylo stanoviště taxíků. Poté, co několikrát vyměnil taxíky, považoval za bezpečné vrátit se domů. Sabate z incidentu vyvodil následující: policie neznala identitu muže, který se měl zúčastnit setkání na Calle Wad-Ras, protože pokud by věděla, že se jedná o něj, přivítání by vypadalo poněkud jinak. Policejní přístup naznačoval, že nového člověka zamýšleli spíše sledovat než zatknout a šlo jim pouze o rozšíření sítě, aby mohli dostat pod svůj dohled celou organizaci s úmyslem zasáhnout jedním úderem všechny existující nebo vytvářející se skupiny hutí odporu. Sabatemu se znovu téměř neuvěřitelným způsobem podařilo obelstít smrt.

Mezi různým harampádím, které Sabate nashromáždil během svého nuceného setrvávání ve Francii se nacházel i jeden podomácku vyrobený minomet. Byl zkonstruován, aby vystřeloval projektily, naplněné propagačními materiály na vzdálenost větší než 200 metrů. Ve vzduchu explodovala náložka a rozptýlila letáky na rozsáhlé ploše. Tato novátorská metoda šíření propagačních materiálů byla odzkoušena během Frankovy návštěvy Barcelony 28. září 1955. Sabate si najal taxík se stahovací střechou a řidičovi vysvětlil, že pracuje pro ministerstvo informací a šíří oficiální propagandu mezi lidmi z Barcelony na podporu Caudilla. Občané byli mimořádně překvapeni, když viděli, jak z oblohy padají tisíce podvrtných letáků, vytištěných na hezkých mnohobarevných papírech a psané v katalánštině i španělštině. Sabate tyto materiály podepsal jako „Anarchistické hnutí – informační komise“. Nepřidal na ně symbol konfederace a ani se nezmiňoval o organizacích Španělského libertinského hnutí. Sabate na boj proti Frankovi nikdy nepohlížel ve světle skupinové nebo organizační politiky. Jeho jediným zájmem bylo vytvořit všeobecné povstalecké ovzduší. Víťezství pro něj nespočívalo v uchopení moci ve jménu politické nálepky nebo tendence, ale zapojení všech lidových sil do boje proti tyranii.

Je naprosto jisté, že Sabate nebyl žádný elitář. Lépe než kdokoli jiný věděl, že režim generála Franka může být svržen pouze masovou lidovou akcí. Nicméně jako zkušený muž, který viděl, jak anarchosyndikalisté během občanské války dělají velké množství chyb, rovněž věděl, že je ještě obtížnější uhájit vítězství, než jej dobýt.

Sabate si uvědomoval, že nejlepší zárukou svobody je silná odborová organizace CNT, bojovná a schopná nejen provést, ale rovněž ubránit revoluci, kterou se nepřítel pokusí zničit již následujícího dne. Nikdy nezapomněl na politiku a pozice Komunistické strany během občanské války, která se na základě Stalinových příkazů soustředila na kontrarevoluční aktivity a totálně zničila revoluční morálku lidu, což nevyhnutelně vedlo k porážce. Sabate by spíše zvolil smrt, než aby se dožil opakování těchto tragických událostí. Právě z tohoto důvodu zasvětil život vytváření skupin, které by tvrdě odporovaly váhavosti tváří v tvář nebezpečí. Proto šířil dvojí odlišnou propagaci - jednu typu všeobecné antifašistické propagace a druhou, například v podobě El Combate, předkládající konkrétní a specifické anarchistické myšlenky.

Druhé číslo El Combate vyšlo v červenci a třetí následovalo v říjnu. Obě byly dvoustránkovým vydáním a publikace se objevila celkem čtyřikrát. Po zničení podzemních novin Solidaridad Obrera (2) Sabate ještě vytiskl speciální nečíslované vydání bez datace, v němž mimo jiné uváděl:

„Toto je varování. Když se zmocnili naší Soli a uvěznilo členy CNT, kteří ji vydávali, tak zatýkali bezbranné lidi. Pokud si přijdou pro nás, najdou nás se zbraněmi v ruce, dokonale připravené bránit se proti organizovanému státnímu násilí za použití obranného násilí organizované pracující třídy“.

Můžeme vidět, že Sabate se zmiňuje o novinách CNT jako o „naší Soli“ a po celý svůj aktivní život považoval vše, co zasahovalo jeho organizaci také jako svou osobní záležitost.

Kromě těchto „publikačních aktivit“ Sabate rovněž nahrál řadu projevů na páskový magne-

tofon a velice často neočekávaně dorazil na veřejná místa, kde se pravděpodobně budou nacházet velké skupiny pracujících - tovární kantýny apod. - a začal přehrávat své pásky. Dělníci na obědě pak slyšeli slova, která byla v tehdejší Španělsku na veřejnosti téměř nepředstavitelná. El Quico se rychle stával legendou po celém Španělsku. V Katalánsku z něj byl vyroben „Veřejný nepřítel číslo jedna“.

Samozřejmě měl také své kritiky a ti se nacházeli, ačkoli to zní neuvěřitelně - i v řadách Španělského libertinského hnutí ve Francii (3). Zde byly Grupos Anarco-Sindicalistas odsuzovány jako samozvané a jeho aktivita tvrdě kritizována. Sabate byl dokonce obviňován z odpovědnosti za policejní zátah na Solidaridad Obrera. Ze všech stran se na něj valila obvinění z nezodpovědnosti, nerozumného chování a pokusu vyvolat rozkol ve hnutí. Jako příklad těchto divokých obvinění budeme citovat z Agendy a Zpráv VII. Mezinárodního kongresu skupin, konaného v červenci 1956. Inter-kontinentální výbor FAI do své zprávy začlenil množství odstavců převzatých ze staršího rozhodnutí, přijatého na plenárním zasedání výboru v roce 1951, uvádějících, jaký druh aktivit by měl být prováděn ve Španělsku. To byla předehra k záštiplnému a zlovolnému útoku na Sabateho a Grupos Anarco-Sindicalistas. Výbor FAI rovněž ve zprávě reprodukoval pasáže z posledního oběžníku, distribuovaného Grupos Anarco-Sindicalistas, po čemž následovaly tyto řádky:

„Všichni soudruzi, aktivní v naší Organizaci, vědí, že vždy měli a stále mají právo svobodně vyjadřovat jakékoli pociťované pochybnosti - což je právo, které se nikdy nikdo nepokusil omezit. Na co ale nikdo nemá v našem hnutí právo, je rozdělovat jej a způsobovat rozkol a vytvářet Organizaci v organizaci. Přesně to učinil Georges Fontenis Francouzské anarchistické federaci (FAF) vytvořením OPB (4). Ve svém důsledku pisatelé zmíněného oběžníku žádají hnutí o totéž.

Všechny skupiny a aktivisté by si měli uvědomit vážnost následků tohoto oběžníku a odpovědnost, kterou na sebe mohou vzít jeho autoři. Měli bychom ještě dodat, že tato 'svěrázná' federace vydala nepříliš rozsáhlou tiskovinu, nazvanou El Combate, orgán Anarchosyndikalistických skupin. Je ověřenou skutečností, že do přípravy prvního čísla těchto novin byl zapojen Fontenisův blízký přítel - obdivovatel člověka, který vyvolal rozkol ve FAF a vytvořil Federation Communiste Libertaire, která postupně úplně přešla na pozice trockistů.

Konečně další tiskovina, používající titul Ruta, se sama stylizuje jako Tiskový orgán Španělské libertinské komunistické federace, sekce Libertinské komunistické Internacionály. Nevěříme, že tento titul má něco společného s El Combate, pokud se ovšem Fontenisova frakce a OPB nepokoušejí klást návnady a nedoufají, že vyvolají rozpory a zmatek tím, že pro své účely využijí aktivit našich nezodpovědných soudruhů.“

Autoři této zlovolné pomluvy se podepsali jako „P.T.& C.“ a byli členy Informačního výboru FAI. El Quico se marně snažil bránit proti těmto nepodloženým obviněním a napsal mnoho dopisů organizacím, aby vysvětlil svou pozici. Nebylo to k ničemu. Aby se řádně obhájil, zřejmě bylo nezbytné, aby opustil práci v podzemním hnutí odporu ve Španělsku a začal hrát sterilní a destruktivní hru na oběžníky a proti-oběžníky. Těžce zasažen, stejně jako velké množství dalších soudruhů ve stejné době, rozhodl se pokračovat v tom, co dělal a spolehnout se pouze na dobrou vůli těch lidí - a takových bylo velmi mnoho - kteří byli ochotni pomoci mu v jeho boji. Anarchosyndikalistické skupiny nakonec přestaly být aktivní v zimě 1956/57 následkem krutých represí. Během tohoto období bylo v různých oblastech Katalánska zatčeno 43 aktivistů CNT a obviněno z ilegálního organizování a především konspirování s Franciscem Sabate proti státní bezpečnosti.

Organizátor a vůdčí duch Grupos ve Francii se stal také obětí represí v této době po objevení velkého skladu zbraní poblíž francouzské hranice. Byl odsouzen v nepřítomnosti 28. května 1957 k jednomu roku vězení, proti čemuž se odvolal. Jeho odvolání bylo vyhověno a dvanáctého listopadu byl zahájen nový proces, v němž byl odsouzen k osmi měsícům a pěti letům omezení pobytu. Propuštěn byl v červenci 1958.

Jose (Lluis) Facerias přebýval ilegálně v Itálii od února 1952, ale během tamějšího pobytu

udržoval úzké kontakty se soudruhy ve Španělsku a Francii. Po výměně dopisů se Sabatem se rozhodl vrátit do Španělska a znovu zahájit ozbrojený boj. Nakonec tedy Facerias a jeden italský soudruh v únoru 1956 překročili francouzsko-italskou hranici, kde na ně podle předem připraveného plánu čekal Sabate s nákladním vozem, kterým je dopravil do úkrytu na území Francie. Dohodli se, že se stanoveného data sejdou poblíž španělské hranice. Předtím, než znovu překročí Pyreneje, se Facerias měl setkat se soudruhy v Paříži, Toulouse a všemožně jinde, aby zjistil, co se děje v organizaci ve Francii, od níž byl tak dlouho odloučen. Místem, na kterém se měli sejít před vstupem do Španělska, byla horská chata La Graboudeille, nacházející se několik málo kilometrů od hranice. Vlastnil ji Francouz jménem Michel Guisset, který zde žil se svou ženou a dětmi. Sabate se s touto rolnickou rodinou seznámil již před více než deseti lety, kdy v oblasti pracoval jako mechanik, kladoucí komunikační kabel pro wolframový důl v Costabonne. Oblast znal jak své boty a představovala skutečně ideální místo pro tajné překročení hranice. Mas Graboudeill byla položena asi sedm kilometrů od termálních lázní La Presto. Mezi Mas a hranicí zbývalo překonat dva kilometry a tam pět set metrů od hranice ležel pouze jeden dům, vlastněný Guissetovým bratrem. Mezi Mas a lázněmi se nacházel rovněž pouze jeden dům, La Barragane, náležící Guissetově sestře. Směrem na sever, východ a západ byla země holá a neobývatelná - s výjimkou několika ovčáků a jejich stáda - ale snadno překročitelná.

Skupina, skládající se ze Sabateho, Faceriase, italského soudruha a Angela M. U. se sešla v La Graboudeille a prodiskutovala své plány. Jak jsme již viděli, Sabate nyní působil nejen mimo organizaci, ale v protikladu vůči jejím rozhodnutím. Tato pozice způsobila, že zahořkl a řídil se zásadou, že jeho nepřátelé by neměli vědět vůbec nic o jeho aktivitách - a to včetně nepřátel z výborů MLE-CNT ve Francii - požádal Faceriase, aby slíbil, že toulouskému výboru neřekne nic o chystané výpravě do Španělska a nebude ani kontaktovat jeho členy. Facerias se nicméně již setkal s členy Interkontinentálního sekretariátu FAI před setkáním se Sabatem v Mas a aby se vyhnul hádkám, neřekl mu o tom. Oba měli na Výbory podobný názor, ale Facerias, který na sebe ještě nepřivolal hněv Výborů v exilu, se k nim choval s mnohem menší zahořklostí a doufal, že jednoho dne bude možné sjednotit všechny organizace pracující třídy, operující ve Španělsku a v zájmu španělského lidu. Jeho názorům se dostávalo určité podpory, byť jen slovní, což ho vedlo ke snaze vést určité koordinační aktivity, k nimž byl velmi dobře uzpůsoben. Snažil se tedy vyhnout radikálnímu rozchodu s jinými sekcemi organizací.

Skupina dorazila do Barcelony bez obtíží, ale netrvalo dlouho a Sabate objevil „nečestnost“ svého přítele. V Barceloně na něj čekal v jedné z mrtvých schránek dopis od přítele z Toulouse. Ten mu detailně popsal Faceho návštěvu v sídle Výboru na Rue Belfort. Když El Quico dočetl, ztratil veškerou důvěru. Sabate byl ve vztazích s lidmi mimořádně důsledný a považoval to za naprostou zradu důvěry, kterou do Faceriase vložil a po divoké diskusi, která se rychle zvrhla v hádku, se oba muži rozloučili - naneštěstí navždy. Oba z nich litovali tohoto hloupého incidentu. Později, když k Sabatemu dolehla zpráva o Faceriasově smrti, plakal, jakoby ztratil dalšího bratra.

Facerias se nyní ocitl osamocen ve Španělsku s italským soudruhem, který ho doprovázel a měl k dispozici pouze zbraně a nějaké peníze, které jim dal Sabate. Po tak dlouhé nepřítomnosti a bez jakýchkoli skutečně bezpečných kontaktů nebylo mnoho, co by se dalo provést. Poté, co se rozešel se Sabatem a při vědomí, že pokud zůstane v Barceloně, bude se s ním setkávat, se s hořkostí rozhodl vrátit se do Itálie, což učinil v březnu. Sabate navzdory všem obviněním a ránám osudu pokračoval v organizování katalánského hnutí odporu. V době, kdy všichni ostatní se vzdali snů o zahraniční intervenci, byl přesvědčen o tom, že povstání proti Frankovi je na obzoru. Objem peněz, které vložil do činnosti výsledkem této víry, byl neskutečný - přímo vyvlastněný z bank. Pokud se jednoho dne někdo pokusí provést audit Sabateho finančních „operací“ v Katalánsku, výsledky budou ohromující!

Tyto fondy nicméně byly všechny použity na guerillovou infrastrukturu a Sabate se jich nedotkl, dokonce ani pro své osobní potřeby, které byly nepočtené. Sabate ani nekouřil ani nepil alkohol a na výdaje domácnosti stejně jako náklady výchovy a vzdělávání dětí, vydělávala Leonor, která

pracovala jako uklízečka. Není zapotřebí zdůrazňovat, že částka, kterou si Leonor vydělala, stále nestačila pro celou rodinu, ale Sabate ani nepomyslel na to, že by si vzal něco z prostředků, získaných z loupeží pro potřebu svoji nebo své rodiny.

Velkorysé plány, které Sabate připravil, nemohly být financovány pouze z těchto aktivit. Později uvidíme jak hrozné represe následovaly v oblastech, kde prováděl své operace, které přivedly stovky soudruhů do frankistických vězení. Jednou z věcí, kterou se Sabate ve Španělsku neustále zabýval, bylo vytvoření efektivní infrastruktury pro městskou guerillu - budování základen, organizování skupin a kontaktů - za účelem zajištění toho, že když konečně přijde den, anarchisté budou v dostatečně dobře zorganizovaném postavení, aby diktatuře zasadili ránu z milosti.

V souvislosti s těmito skupinami je důležité zmínit se o jedné věci. Kromě šíření propagace a všeobecných osvětových kampaní ve svých oblastech nikdy neprováděly jiné přímé akce. Vnější skupiny ani nepodporovaly finančně akční skupiny. Důvodem bylo, že Sabate na základě svých dlouholetých zkušeností věděl, že tato metoda podpory, rozumná za podmínek legality, byla mimořádně kontraproduktivní v případě tajných operací, protože posloužila jedině k tomu, aby policie získala povědomí o struktuře organizace a mohla ji rozbít kdykoli by se cítila ohrožena její existencí. To pak mohlo představovat fatální zásah, zvláště když si představíte objem času a práce, věnované na vybudování organizace hnutí odporu.

Z tohoto důvodu tedy všechny peníze, získané z expropriací, byly věnovány na financování tajných sítí, propagaci, cestovní náklady, zbraně a výbušniny, falešné doklady, pomoc vězňům atd; a ze stejného důvodu Sabate a všichni další aktivisté byli španělským tiskem haněni jako „bandité“. Tehdy stejně jako dnes bylo nejvlastnější součástí vládní politiky zakrývání existence revolučních skupin a aktivit pomocí jejich mediálního prezentování jako zločinecké činnosti. Na druhé straně se ani španělský exilový anarchistický tisk nesnažil ospravedlnit expropriace jako součást revolučního třídního boje a nezbytnost této aktivity na podporu městských guerillových skupin v jejich boji proti terorismu a banditismu Frankovy vlády. V této době ještě revoluční hnutí nemohlo čerpat z prací a myšlenek brazilského revolucionáře Carlose Marighely (5), který v roce 1968 ve své knize *Guerilla Operations and Tactics* uvedl následující definici:

„Expropriace jsou ozbrojené operace a guerillová taktika, uplatněná za účelem financování, podpory a postupu hnutí směrem k revoluci“

Jak jsme již řekli. Sabate financoval aktivity skupin pomocí velkých španělských bank, továren, velkostatkářů a průmyslníků, ale jakkoli velké množství peněz tyto operace přinášely, stále to nebylo dost pro potřeby skupin. Po rozchodu s Faceriasem se El Quico rozhodl šířit propagaci ve prospěch aktivistických skupin v Barceloně a přiléhajících městech a vesnicích.

Dvacátého prvního března 1956 Sabate procházel ulicemi Barcelony, když pomocí šestého smyslu, který si rozvinul během dlouhých let života v nebezpečí, vycítil, že je sledován. Několikrát se zastavil, aby se přesvědčil, ale nezjistil nic podezřelého. Nicméně instinktivně věděl, že nablízku číhá nebezpečí a společně se svým soudruhem, který ho doprovázel, prošli komplikovanou trasu, aby se ujistili, že se nejedná pouze o někoho, kdo náhodou jde stejným směrem. Zahnuli za roh a Sabate řekl soudruhovi, aby pokračoval v chůzi a sám zůstal u zdi. Netrvalo dlouho a věděl, že není pouze příliš paranoidní. Někdo najisto přicházel jeho směrem. Muž, který je sledoval, vyšel zpoza rohu a náhle se střetl s pátravým pohledem dvou tmavohnědých očí a hleděl do ústí samopalů. Sabate požádal o jeho doklady, ale jednalo se o dlouholetého policejního inspektora Jose Gomez de Lazare y Hernaiz (6), který poté, co překonal počáteční překvapení, sáhl po pistoli. El Quico okamžitě vypálil a inspektor padl mrtev na cestě k Montjuicu ve čtvrti Pueblo Seco.

Policie věděla, že Sabate i Facerias se oba nalézají v Barceloně, ale již netušila, že po příjezdu se rozdělili. Následujícího dne noviny přinesly fotografii obou mužů, kteří byli společně obviněni z inspektorovy smrti. Fotografie Faceho byla policejního původu, protože v roce 1946 si již odpykával trest za nezákonné držení zbraní a šíření ilegální propagace. Sabateho fotografie ale pocházela z jiného zdroje. Španělská policie nikdy neměla příležitost si ho vyfotografovat a jediná Sabateho podobenka se nacházela ve Francii. Solidarita mezinárodních policejních sil se s ubíhající-

mi léty neustále zesilovala.

Sabate jako obvykle pocíťoval nedostatek nezbytných fondů pro práci, kterou si předsevzal odvést. Před vstupem do Španělska s Faceriasem naplánovali přepadení pobočky Centrální banky na Calle Fusina. Vzájemný rozchod ho ale přinutil určitým způsobem změnit plány, ale nepustil věc ze zřetele. Provedl ji s neuvěřitelnou odvahou a zručností.

Pobočka se nacházela nedaleko tržiště Bome a 23. května si Sabate a Angel, nesoucí velký nákupní košík, zastavili taxík a požádali řidiče, aby zaparkoval nedaleko banky. Hustě přšelo a příslušníci Policia Armada, kteří normálně patrolovali před bankou, byli uvnitř za otočnými dveřmi a stáli v hlavní hale poblíž pokladny.

Jakmile se El Quico octl uvnitř, vytáhl zpod kabátu samopal Thompson. Jeden z policistů okamžitě sáhl po zbrani, ale Sabate rychle zareagoval a udeřil ho do ruky a přinutil pistoli upustit na podlahu. Pak odzbrojil druhého a vzal si jejich pistole.

Banka byla přeplněna klienty. Sabate všechny lidi - klienty, pokladníky a strážce - seřadil ke zdi. Jeho soudruh Angel mezitím s velkým košíkem obíhal přepážky (ve spěchu přehlédl dosti značnou částku). Pak košík zavřel a stáhl se k čekajícímu taxíku, zatímco El Quico kryl ústup. Poté, co Angelovi poskytl dostatek času, aby se vzdálil, vytáhl něco, co vyhlíželo jako výbušné zařízení s krátkou roznětkou, kterou zapálil a umístil do hlavního vchodu a lidem řekl, aby se drželi co nejdál od dveří, jak bude možné a lehli si na zem, protože bomba za několik vteřin exploduje. Klienti, strážci i úředníci zalehli a Sabate klidně došel k taxíku, jehož řidič čekal, naprosto si nevědom toho, co se mezitím odehrálo. Roznětka dohořela celou svoji délkou, ale s napětím očekávaná exploze nenastala.

Když jí pyrotechnici převezli do nedalekého parku, aby ji rozebrali, našli uvnitř písek a krátký vzkaz „Abyste věděli, že nejsem tak krvežíznivý, jak tvrdíte“, podepsaný „Analfabet“. „Krvinežíznivý“ a „Analfabet“, byly některé z obvyklých epitet, kterými Sabateho častoval oficiální tisk.

Sabate se společně s Angelem M. vrátili do Francie 26. července 1956, ale Angel byl naneštěstí zatčen, když osamoceně přecházel hranici a protože u sebe neměl žádné doklady, byl převezen na policejní stanici Prats-de-Mollo. Mezi jeho věcmi byla objevena pistole Star ráže 9mm a byl obviněn z nezákonného držení zbrani a překročení hranice. Soud nakonec souhlasil s tím, že existují polehčující okolnosti a poslal ho do vězení na dvanáct dní.

Organizace v exilu mezitím nevyřešila ani jeden ze svých vnitřních problémů. Na jedné straně existovaly početné výbory a komise, jako například oficiálně uznávané MLE/CNT nebo tolerované jako FIJL-FAI. Na druhé straně zde bylo mnoho soudruhů, kteří na nejrůznějších shromážděních neúspěšně argumentovali ve prospěch oddělení těchto „legálních“ aktivit - s jejich byrokracií a nekonečnými setkáními, konferencemi a zasedáními výborů - od ilegální, ale konstruktivní práce na hnutí odporu. Apatie většiny exilových členů hnutí však byla taková, že to byla byrokracie, kdo byl pevně v sedle. Pokud by se byrokracie rozhodla zformulovat a uskutečňovat jakoukoli bojovnou politiku, mohla by snadno probudit většinu členů z apatie. Nicméně její zaječí povaha a zlovolné denunciacie, namířené proti všem, kteří odmítali akceptovat její autoritu, sloužily jako výmluva pro nekonečnou apatii většiny. Hnutí upadlo až do tak směšných abstrakcí jako diskusí o postoji organizace v případě propuknutí další světové války, spíše než aby přijalo jakákoli rozhodnutí vzhledem k válce, vyhlášené fašismu v roce 1936.

Sabate se do Barcelony vrátil v listopadu 1956 se dvěma muži - Angelem M. a Amadeem Ramon Valladar, známým spíše jako El Asturiano. Bylo to poprvé, co se Amadeo podílel na guerillové aktivitě v Katalánsku, ale byl již dlouhá léta aktivní v partyzánském boji v rodné Asturii, než se rozhodl přejít do Francie po zdecimování asturijských guerillových skupin v roce 1955. Ve Francii začal toužit po akci a neustále vyjadřoval přání obnovit boj proti frankistickému režimu a kontaktovat Sabateho. Amadeo byl přijat do skupiny a přestože jeho osobní motiv a nezodpovědnost způsobily několik menších incidentů se Sabatem, byl ochoten akceptovat, že peníze, získané skupinou, budou použity na propagaci a organizační aktivity. Kvůli tomu se rozhodl přivřít oči

nad jeho nedostatky.

Na cestu se jako obvykle vydali z Mas Graboudeille. Brzy jim došly peníze a rychle tedy byly získány další. Tentokrát hnutí poskytla peníze stavební firma Cubiertas y Tejados z Barcelony. Ředitelství a finanční účtárna společnosti se nacházely na Calle Lincoln č. 12. Loupež byla naplánována pro tři muže. Sabate kvůli detailům loupeže sám vyšel do města a Angela a El Asturiana zanechal v Tarrase. Jakmile dokončil přípravy, zatelefonoval, aby se k němu přidali v Barceloně, kde se na počátku prosince 1956 znovu setkali. Operace byla naplánována na 22. prosince - nejlepší den pro nejvyšší zásilky s platy, které zahrnovaly i vánoční bonusy.

Loupež byla provedena s pečlivostí nájezdu vojenského komanda. Nejprve dorazili Angel a El Asturino a zkontrolovali, zda nedošlo na poslední chvíli k nějakým náhlým změnám v kancelářské rutině. El Quico dorazil v taxíku ve čtyři hodiny odpoledne, v dohodnutou dobu. Vystoupil ne daleko a šel přímo do kanceláří. Byl překvapen, že ho soudruzi nenásledují, takže se obrátil, aby zjistil, co nastalo za obtíž.

„Co se děje? Na co k čertu čekáte?“

„Uvnitř je příliš mnoho lidí“, řekl Angel.

Kanceláře Cubeirtas y Tejados byly zvláštní v jedné věci. Jednalo se o novostavbu s velkým okny a interiér byl snadno viditelný z ulice. Onoho dne se uvnitř kromě zaměstnanců nacházelo celkem čtyřiaadvacet lidí, kteří z toho či onoho důvodu čekali ve foyer. Za hlavními dveřmi byl rozlehlý vestibul, kde stál pestře oblečný dveřník.

Sabate na poznámku svého přítele reagoval prudce slovy „Dělejte! O to se nestarejte! Jdeme dovnitř!“ Vyrázil jako první a oni ho následovali. Všichni tři muži byli bezvadně oblečení. Od ostatních zákazníků se lišili pouze samopaly Thompson, které měli ukryty pod kabátem. Dveřník se jich zdvořile zeptal, co si přejí.

„Chtěli bychom hovořit se seňorem Guillenem“, řekl Sabate.

„Guillenem?“

„Ano, Guillenem“, odpověděl Sabate a zároveň, jako by to byla nejsamozřejmější věc na světě a klábosil se starým přítelem, položil ruku na dveřníkovu rameno, smál se, jakoby právě řekl nějaký vtip a zašeptal: „Pokud se chceš dožít penze, tak nedělej žádný hluk ani nic neobvyklého. Jen poslechni, co ti řeknu. Soy El Quico! Chápeš? Doprovod' nás do prvního patra, jako bychom byli zákazníci - a jdi před námi.“

„Prosím - mám ženu a děti...“

„Tak na to pamatuj. Jestli uděláš, co jsem ti řekl, pak je uvidíš. Pohni se!“ El Asturiano zůstal u dveřníkovu místa, aniž by mu někdo věnoval sebemenší pozornost. Na levé straně haly začínalo schodiště, vedoucí do prvního poschodí a tři muži po něm vycházeli nahoru, v čele dveřník a ihned za ním Sabate s Angelem. Když došli do patra, octli se v malé místnosti se třemi dveřmi.

„Tiše zaklepejte na dveře po pravé straně“, řekl Sabate dveřníkovi.

Dveře se otevřely, Sabate vtlačil dveřníka do místnosti a následoval okamžitě za ním, svého Thompsona připraveného k palbě a naznačil pěti přítomným zaměstnancům, aby zůstali tam, kde zrovna jsou.

Jeho tón je přesvědčil. Postavil se ke zdi s rozkročenými nohama, aby ztratili rovnováhu a pak se otázali kdo z nich je pokladník. Ozval se jeden muž a ten podle El Quicových pokynů došel k trezoru, zabírajícímu celou jednu stěnu kanceláře. Po otevření dveří byla vidět jen další stěna, celá pokrytá políčkami se složkami dokumentů, ale tato část trezoru se naštěstí otočila a na druhé straně byly peníze. Sabate kryl úředníky svoji zbraní a Angel mezitím svazky bankovek házel do připraveného pytle. Téměř milion peset! Když byl pytel naplněn. Sabate úředníkům vysvětlil důvody loupeže. Řekl jim, že peníze budou použity na pomoc hnutí odporu proti Frankově fašistickému režimu. Když vyprázdnil sejf, nařídil, aby ho nenápadně doprovodili do přízemí, protože ještě než odejdou, navštíví hlavní pancéřovou pokladnu. K tomu, aby se všichni dostali do přízemí, bylo nutné znovu projít vestibulem. Když se dostali do foyer, kde zanechali El Asturiana, ke svému překvapení zjistili, že všechny zaměstnance a zákaznický postavil ke zdi a hlídal je s prstem hrozivě

spočívajícím na spoušti samopalu.

Tento neočekávaný vývoj ukončil plány na návštěvu hlavní pokladny. V jakoukoli chvíli se mohl spustit alarm. Sabate rychle vzal nůž a přeřezal tolik telefonních kabelů, kolik mohl, ale bylo jich příliš mnoho a oni ztráceli čas. Na chodníku před budovou se mezitím shromáždil zastup lidí, kteří se na celé představení dívali skrz výlohy a smáli se. Patrně si mysleli, že sledují natáčení nějakého gangsterského filmu. Sabate shromážděným zaměstnancům a zákazníkům sdělil, že první člověk, který vystrčí hlavu ze dveří, už nebude mít možnost, aby o svém dobrodružství mohl někomu vyprávět. Angel vyběhl první s pytlem plným peněz k čekajícímu taxíku, který přivezl Sabateho. Řidič přirozeně vůbec nevěděl, co se děje uvnitř kanceláří.

„Nastartujte“, nařídil mu Angel.

„Cože?“, odpověděl řidič, já čekám na někoho jiného a vás vůbec neznám.“

Angel, aniž by ztrácel čas vysvětlováním, vytáhl Thompson a řekl „Teď už mě znáte?“

Zbylí dva dorazili téměř okamžitě a taxík odjel. Řidič si vcelku oprávněně postěžoval, že s ním bylo zacházeno poněkud hrubě. Sabate využil příležitosti a zeptal se El Asturiana, co se stalo v přízemí, když oni byli v prvním patře.

„Nějací lidé chtěli odejít - a já jsem musel vytáhnout zbraň, abych jim v tom zabránil!“

Nebyl čas na další diskuse a El Quico zůstal klidný, přestože El Asturianova nervozita mohla způsobit katastrofu. Dostal pokyny, aby nechal beze všechno lidí přicházet i odcházet, tak, aby si nikdo nevšiml, že se něco podivného děje.

Když dorazili na adresu, kterou udali řidiči, rozdělili se. Sabate taxikáři poradil, aby jel rovnou na policii a vyhnul se podezření, že je spolupachatelem loupeže. Později, poté, co několikrát změnili taxíky, se znovu setkali na předem dohodnutém místě.

Dalo se lehce předpokládat, že loupež, tak odvážná jako tato, provedená v tak velké a mocné společnosti za denního světla s tolika uloupenými penězi a uskutečněná pouze třemi muži, vyprovokuje totální policejní zátah - a samozřejmě, policie bude hledat El Quica.

Museli přirozeně zůstat několik dní v úkrytu, než znovu vyjdou do ulic - a tak strávili 23. a 24. prosince. Následujícího dne Sabate řekl přátelům, že vyráží na krátkou cestu do jedné z vesnic v provincii, kde musí vyřídit naléhavou záležitost. Poté, co trval na tom, že přátelé se za žádných okolností nevzdálí z místa, kde jsou, se Sabate v přestrojení za rolníka vydal na cestu a ještě odpoledne vyrazil zpátky. Když se vrátil, Angel M. byl pryč. Nejprve zuřil, ale když ubíhaly hodiny a soudruh se nevracel, rozhodl se vyjít ven a vyhledat ho. Se svou obvyklou obezřetností navštívil několik adres, na které se Angel mohl vydat, ale nikde po něm nebyla ani stopa. Přepadaly ho stále horší obavy a namířil si to k domu jedné vdovy, která se svým synem žila v centru Barcelony na Diagonal.

Jako obvykle namísto aby vstoupil dveřmi, prošel přes zahradu a zaklepal na zadní vchod. Dveře otevřel vdovin syn a když uviděl El Quica, nenápadně mu naznačil, aby utíkal. Sabate, jehož reflexy byly vždy rychlé, okamžitě uskočil na stranu a zaslechl, jak kolem něj zasvištěly kulky. Ve chvílce přeběhl zahradu a zmizel za zdí. Naštěstí pro něj policie obsadila dům, ale čekala v předsíni a předpokládala, že pokud se objeví, zaklepe na vchodové dveře. Jak se ale dozvěděli o domě? Na koho čekali? Zdálo se, že vše ukazuje na to, že Angel byl zatčen. Později bylo tajemství odhaleno. Úzká spolupráce mezinárodních policejních sil, o které jsme se již zmínili, umožnila policii zachytit v korespondenci mezi Francií a Španělskem adresu manželského páru, který bydlel na Traversa de Las Corts. Po loupeži v Cubiertas y Tejados policie ve dvě hodiny v noci 23. prosince přepadla dům. Podroben obvyklým výslechovým metodám, nájemce domu Miguel F. policii přiznal to, co již věděla - že Sabate občas dům používal jako „mrtvou schránku“. Bylo možné, že se Sabate objeví, takže policie zatkla pár a obsadila byt. Kvůli větší bezpečnosti obsadila také dům mužovy nevlastní matky - onen dům na Diagonal, kam Sabate dorazil a odkud se mu podařilo pod palbou uprchnout pouze se štěstím.

Neopatrnost Angela M. spustila oponu další tragédie. Jak Sabate odhadoval, Angel byl opravdu zatčen. Odešel do bytu na Traversa del Garcia a vešel přímo do pasti, připravené skupinou

z Brigada Politico Social. Nyní bylo jisté, že dům, ve starém městě, kde zůstávali El Asturiano a Sabate, již není bezpečný. Stejně tomu bylo i s ostatními domy, známými zatčenému soudruhovi. Sabate měl v Angela velkou důvěru, ale věděl, že dříve či později promluví - výslechové metody byly ve Španělsku za ta dlouhá léta přivedeny k dokonalosti - ale bude to trvat nějakou dobu. Sabate a El Asturiano mezitím musí urychleně zmizet.

Dům opustili téměř okamžitě - v devět hodin večer. Policie dorazila asi o hodinu a půl později s menší armádou. Vpadli do bytu a přestože nenalezli vůbec nic, věděli, že jsou na horké stopě. Na stole byla nedotčená večeře.

První věcí kterou Sabate musel udělat, bylo zajistit důležité materiály, které nashromáždil. Ty se nacházely v dalším bytě, který si pronajal na Calle Bassegoda na barcelonském východním předměstí. Zatelefonoval dalšímu soudruhovi, aby jim pomohl a společně s El Asturianem přijeli taxíkem až k bytu, kde Sabate zanechal oba soudruhy u dveří, zatímco spěchal nahoru sesbírat materiál - zbraně, výbušniny, letáky, magnetofon, náboje do minometu atd. Když urychleně balil věci, zaslechl z ulice varovný výkřik - přijíždí policie. Na základně dlouholetých zkušeností věděl, když se blíží policie, nemá smysl spoléhat se na to, že se někde ukryjete, nebo že jim dojde munice. Buď jste okamžitě uprchli, nebo zemřeli na místě.

Když doběhl k domovním dveřím, byl překvapen, že nespátřil ani známku policejní přítomnosti. Oba přátelé mu vysvětlili, že výkřik vyšel od taxíkáře, který je vysadil a právě ujel. Přirozeně pojal určité podezření ohledně svých pasažérů - možná že je dokonce poznal. Co bylo ještě horší - na zadním sedadle nechali vak, obsahující značný finanční obnos. Řidič nepochybně bude informovat policii, protože nedaleko se nacházela stanice. Nyní již nebyla žádná možnost, jak zachránit těžce získaný materiál.

Dva strážníci, kteří zaslechli řidičův výkřik, procházeli kolem a spatřili tři muže. Jeden z nich se s pistolí v ruce přiblížil, zeptal se, co dělají na ulici a požádal je o doklady. El Quico odpověděl: „Jsem El Quico! Rozumíš? Okamžitě odsud k čertu vypadni! Nerad bych musel zabít takového chudáka, jako jsi ty!“ Druhý strážník přišel, aby zjistil, co se děje, ale mezitím si jeho kolega uvědomil, v jaké se ocitl situaci, vrátil pistolí zpátky do pouzdra a řekl, že všechno je v pořádku. Tři soudruzi pak opustili čtvrt nejrychleji, jak dovedli. Nejprve museli najít nový bezpečný úkryt, protože zanedlouho se po jejich stopě vydá celá barcelonská policie. Kde budou v úplném bezpečí? Angel M. věděl příliš mnoho - příliš mnoho, až to bylo nepříjemné.

Když se dostatečně vzdálili od místa incidentu. Sabate řekl přátelům, aby na něj počkali, zatímco zkontroluje, zda by nemohli zůstat v nedalekém domě. Když se vrátil, ke svému překvapení (ale pouze už jednom z mnoha v tomto dni plném zmatku), zjistil, že oba zmizeli. Chodil sem a tam, čekal až se vrátí a strávil celou hodinu v čirém zoufalství. Skrýval se ve stínech, viděl v dáli hlídku Policia Armada a Guardia Civil, cítil nebezpečí nablízku a znovu se mu podařilo stěžejně uprchnout z jejich spárů. Zastavil si taxi a projel sítí, která se okolo něj stahovala. Když z okénka sledoval kontrolní body, najednou si myslel, že má snad vidění. Hleďme, tamhle je na chodníku El Asturiano a zrovna se chystá přejít ulici. Potkali se naprostou náhodou. Sabate řekl řidiči, ať zastaví a vyrazil pro něj. Podle jeho přítele, když oba čekali na Sabateho návrat, třetí muž odešel pro cigarety a už se nevrátil Brzy poté si povšiml nějakých podezřelých pohybů v oblasti, a tak se rozhodl přesunout. Obával se, že třetí byl zatčen nebo je rovnou šel udat. El Quicovi nezbývalo, než vysvětlení přijmout.

Oba dva, stále v taxíku, zamířili ke staveništi na Mote Carmelo v severní části města, kde dříve ukryli vak se 100.000 pesety a samopalem. Když se tam dostali, zjistili, že vak zmizel. Zdálo se, že Angel M. se zlomil dříve, než očekávali a stále musí hledat nový bezpečný úkryt, kde by počkali, až policejní aktivita sama utichne. Žádná z obvyklých skrýší jim již nenabízela bezpečí. Potřebovali se dostat na místo, které Angel vůbec neznal a nakonec dospěli k zoufalému, ale jedinému možnému závěru. Připozdívalo se a ulice se rychle vyprazdňovaly, takže bylo zjevně nebezpečné pokračovat v chůzi bez rizika, že se střetnou s patrolou, kromě skutečnosti, že po tak hektickém dnu byli skutečně vyčerpaní.

Opustili taxi a zašli do baru, kde stále ještě zůstávalo několik hostů, kteří zabíjeli čas a klábosili. Když se první z nich rozloučil, nenápadně ho sledovali až do domu v Calle de Cartagena v severovýchodní části města. Když muž sahal do kapsy pro klíče, přistoupil k němu Sabate, vrazil mu pistoli mezi lopatky a řekl „Jsem El Quico! Já a můj přítel půjdeme k vám domů. Lituji, ale nemáme jinou možnost“. Muž bydlel se svoji manželkou a dvanáctiletou dcerou. Sabate jim zdvořile vysvětlil, že jim nehodlá způsobit ani tu nejmenší nepříjemnost, ale během doby, po kterou on a jeho přítel zůstanou, nikdo nesmí odejít, přestože se jim nic nestane, když se o to pokusí. Muž nicméně klidně odpověděl, že tento plán není proveditelný. On i jeho žena chodili do práce a pokud budou nepřítomni po delší dobu, je téměř jisté, že se někdo zastaví, aby zjistil, co se děje. Sabate s ním souhlasil a po několikaminutovém uvažování se rozhodl, že pár půjde do práce jako obvykle, ale musí zatelefonovat do školy, že jejich dcera onemocněla. Tento plán skýtal jistá nebezpečí, ale Sabate neměl na vybranou. Všechno nakonec dokonale fungovalo a oba mohli v bytě zůstat déle než osmačtyřicet hodin. To jim poskytlo čas na obnovení sil a přemýšlení o nějakém místě, na které by policie během výslechů a prohlídek nemohla přijít. Sabate a El Asturiano se nakonec rozhodli přesunout do jiného bytu v Barceloně. Nicméně když opouštěli byt na Calle Cartagena, El Quico rodně štědře zaplatil za nucenou pohostinnost.

Sabate již mnohokrát měl namále, ale nikdy tolik, jako nyní. Barcelonská policie neúnavně pracovala dnem a nocí, aby jednou provždy zlikvidovala španělského „Veřejného nepřítele číslo jedna“. Ke všemu ještě na piedestalu Vítězného monumentu na Plaza de la Victoria ráno 30. prosince explodovala nálož. Bomba nezpůsobila pomníku žádnou větší škodu, ale protože se jednalo o silnou výbušninu, rozbila v okolí mnoho oken. Monument byl oblíbeným cílem pro pumy hnutí odporu, protože byl místem početných vzpomínkových slavností na vítězství frankistického režimu. Původně byl ve formě obelisku vztyčen na památku Francisca Pi y Margall, apoštola španělského federalismu a žáka P. J. Proudghona, považovaného mnohými za „otce“ anarchistického hnutí. V roce 1940 fašisté strhli pamětní desku společně s bustou velkého federalisty a proměnili monument na symbol ozbrojeného vítězství tyranie. Policie okamžitě explozi připsala Sabatemu. Stáhli kolem něj svoji síť tak pevně a policejní hierarchie byla natolik přesvědčená, že bude v nejbližších hodinách zatčen, že mnoho z vysokých policejních důstojníků trávalo celé noci na Jefatura v očekávání zprávy, že El Quico byl zatčen nebo zabit.

Sabatemu a El Asturianovi se nicméně podařilo uprchnout ze svírajících se spárů svých nepřátel a zůstali skryti déle než měsíc, aniž by se jakkoli projevovali. Pak, na začátku února 1957 se Sabate rozhodl vrátit do Francie. Mezitím Angelovo zatčení a informace, které z něj policie dostala pomocí mučení, rozpoutaly tvrdé represe po celém Katalánsku. S pomocí speciálních brigád z Madridu, vyslaných na pomoc katalánským kolegům, byly přepadeny domy, které navštěvoval Sabate a jeho kolegové a jejich obyvatelé nebo majitelé, kteří nebyli přímo zapojeni do jeho aktivit byli pozatýkáni a uvězněni. Třicátého prvního prosince 1956 skóre policejních obětí, vytažených ze svých domovů činilo 14 v Tarrase, 3 v Olesa de Monserrat, 3 v Esparraguera, 8 v Ripoll, 6 v Moya a 10 v Barceloně.

Sabate mezitím ztratil veškerou důvěru v El Asturiana. Poznal ho lépe v konfliktních situacích a začal jím pohrdat, protože zjistil co je - muž, nemající pražádné zásady.

Represe a policejní aktivita v oblasti Llobregat byla zvláště intenzivní, a tak se Sabate rozhodl přejít Pyreneje jinou cestou, kterou neprocházel již velmi dlouho - jdoucí přes Santa Coloma de Farnes, mimo jeho obvyklý operační prostor. Uvědomil si, že by bylo nebezpečné vydat se na tak dlouhou výpravu s tolika penězi - stále měl u sebe většinu peněz z loupeže v Cubiertas y Tejados - společně s mužem, kterému nedůvěřoval.

Tehdy v Barceloně žila jedna žena - a na její vlastní žádost ji nazveme fiktivním jménem Maria. Sabate jí bezesbytku důvěřoval a při mnoha příležitostech s ní v minulosti spolupracoval. Právě prodělala vážnou operaci, chtěla se vrátit do Francie a ve skutečnosti se již připravovala, když ji Sabate navštívil. Vysvětlil jí svůj problém, obavy, související s El Asturianem a nezbytnost doprovodu třetí osoby. Maria zdůraznila, že v jejím stavu by spíše představovala břemeno, než pomoc.

Sabate přislíbil, že cesta bude uskutečněna v krátkých etapách, které zvládne a že nebude muset nic nést. Maria, která se Sabatem skutečně chtěla jít, se nechala snadno přesvědčit.

Datum odjezdu bylo stanoveno na šestého února. Setkali se v obvodu San Andreu. Sabate dorazil převlečen za starého katalánského rolníka a dokonce malebně kulhal. Na hlavě měl baret, na sobě dlouhou černou šálu a v ruce košík s ovocem. Pod ovocem se skrýval nabitý samopal a horolezecké náčiní. Když oba vešli do kupé, jedna malá holčička spatřila starého muže a vstala, aby mu uvolnila místo. Sabate jej vděčně přijal. El Asturiano se usadil v jiném kupé a měl zavazadla jako každý jiný výletník. Tímto způsobem dorazili do Granollers, kde čekali dvě hodiny na další vlak, který je dopravil do poslední zastávky - železniční stanice v malé vesnici Hostalrich poblíž Gerony. Vyhnuli se městu a zamířili rovnou do hor, kde se připravili na dlouhou cestu přes hranici - oblékli tlusté kalhoty a těžkou horskou obuv. Když se vydali na cestu, byl večer a za úsvitu se zastavili v lesíku, snědli nějaké obložené chleby a šli spát - a všichni tři se střídali na hlídce. Už to bylo jedenáct let, co Sabate naposledy procházel touto oblastí a myslel si tedy, že cesta bude méně strážena než jakákoli jiná.

Každý večer vyrazili, šli pomalu, aby neunavili Mariu a často se zastavovali, aby si uchovali energii. Během dne odpočívali ukryti v lesích. Tři dny uplynuly tímto způsobem bez jakéhokoli incidentu, kromě skutečnosti, že Sabate byl podle všeho neobvykle napjatý. Pravdou bylo, že se ztratil a neměl ani ponětí, kde se právě nachází. Po několika dnech si to uvědomili všichni, když zjistili, že dorazili na místo, kterým prošli již před třemi dny. El Quico zuřivě klel. Nejen, že ztratili tři drahocenné dny, ale jejich zásoby potravin se rychle tenčily. Nyní již neměli dohromady ani krajíc chleba.

Rozhodli se doplnit zásoby, takže museli opustit hory a přesunout se poblíž cesty. Nakonec v dále spatřili uhlířskou chatu, k níž se opatrně přiblížili. Guardia Civil tyto chaty často používala na přespání a odpočinek. El Asturiano zůstal venku a Sabate a Maria vešli dovnitř. V pološeru spatřili dva spící lidi - mladého muže asi dvacetiletého a dalšího, který vypadal jako jeho děd. Sabate probudil mladého a šeptem se ho zeptal na cestu do jisté vesnice. Chlapec pak vzbudil starého muže, který se ukázal být jeho otcem. Stařec vstal, přirozeně ve špatné náladě a hleděl na cizince. Sabate zopakoval svoji žádost.

„Odejděte odsud“, zavrčel starý muž, „Já nic nevím a nechci nic vědět!“

Sabate nicméně trpělivě zopakoval svoji otázku, tentokrát v katalánštině, čímž si zřejmě získal určitou starcovu důvěru. Otec jim řekl, že všichni uhlíři z této oblasti byli včera upozorněni, že mají povinnost informovat Guardia Civil o pohybu jakýchkoli cizinců v oblasti. Byly jim rovněž připomenuty tvrdé tresty, pokud tak neučiní. Stařec trval na tom, aby co nejdříve odešli a přislíbil, že nikomu nic neřekne, ale pokud budou spatřeni poblíž jeho domu, může mu to způsobit velké nepříjemnosti.

Všichni tři soudruzi odešli, doprovázeni chlapcem, který je měl nasměrovat na správnou cestu. Ten jim vysvětlil, že jeho otec dříve náležel k odborářskému hnutí a byl kvůli tomu zatčen a mučen policií. Po válce strávil dva roky v koncentračním táboře a od té doby se odmítal zapojit do jakékoli politické aktivity. Po krátké chvíli chlapec okamžitě váhal a pak jim řekl, ať počkají, že se ještě vrátí do chaty. Pak byly slyšet hlasité projevy otcovy nevole a chlapcovy prosby a po několika minutách se chlapec vrátil s velkým bochníkem chleba a poskytl jim požadovanou informaci. Byla tak zřetelná, že mohli pokračovat v cestě bez dalších problémů. Tehdy se již nacházeli hluboko v horách a protože terén byl tvrdý a zalesněný, rozhodli se putovat ve dne. Cestou narazili na mnoho dalších uhlířů, s nimiž se pozdravili, ale nepokoušeli se zapříst hovor.

Tohoto večera si El Asturiano postěžoval, že se musí napít vody, protože má velkou žízeň. Výsledkem operace žaludku bylo, že musel neustále pít mnoho vody. Sabate, vždy smířlivý, proto změnil trasu. Sešli do údolí, kde doufali, že najdou nějakou vodu a kde byly viditelné chaty, postavené buď uhlíři nebo dřevorubci. V blízkosti jedné z nich objevili tři demižony, které byly téměř celé zahrabány do země, aby víno zůstalo čerstvé. Pořádně se napili a naplnili si lahve. Sabate zaplatil za víno a pod jeden z demižonů uschoval nějaké peníze.

Znovu se pomalu vydali do hor. Maria byla tak unavena, že když konečně zastavili, okamžitě upadla do spánku. Její přátelé ji ale zakrátko probudili. Nedaleko totiž zaslechli výstřely. Mohl to klidně být pytlák, ale nechtěli pokoušet osud a pokračovali v chůzi jak to jen bylo možné. Sabate věděl, že je nutné se okamžitě vzdát z oblasti - zanechávali na sebou příliš viditelné stopy.

Znovu se objevil problém s vodou. Když přecházeli přes malý most, El Asturiano řekl, že zaslechl vodu a sešel dolů směrem k potůčku, ale tam nebylo nic kromě písku a oblázků. Půda byla stále sušší a písčitéjší a pokrytá trnitými keři a hlozím, kterým se museli klestit cestu holemi. Když nakonec dorazili na otevřenější terén, jejich ruce byly pokryty krvácejícími rankami od trnů a větviček.

Maria, mnohem menší, než její dva společníci, si odnesla politováníhodný šrám na tváři. Před úsvitem nakonec přišli ke krásným zeleným pastvinám s bublajícím potůčkem, plným čerstvé vody. Napili se kolik se do nich vešlo, doplnili lahve a poté, co si ošetřili zranění, pokračovali dál svoji cestou. Když putovali ztratili povědomí o čase a jak postoupili, charakter země se náhle znovu jako mávnutím kouzelného proutku změnil. Náhle všude byly skály a balvany - cesta byla zablokována horskými štíty a nikde ani stéblo trávy. Šli pomalu, aniž by urazili podstatnější vzdálenost a spotřebovali mnoho energie. Jakmile se znovu octli na otevřeném terénu, museli jít v noci a v takovém skalnatém terénu vždy hrozilo nebezpečí vymknutí kotníku nebo ještě horšího zranění. Alespoň ale přešli obtížnou trasu a Sabate se vydal hledat místo, kde by mohli několik hodin odpočívat. Podařilo se mu vyšplhat na příkrý horský svaz, kde našel plošinu, vhodnou ke skrytému odpočinku stranou od pátravých pohledů. Vyčerpání usnuli jak děcka.

Maria se probudila jako první za úsvitu a když se rozhlédla kolem, musela zadržet výkřik hrůzy. Plošina, na které strávili noc, končila prudkým srázem a nedaleko od jeho paty byla jasně viditelná silnice, vedoucí k bráně do velkého statku. Rychle probudila soudruhy, aby jim řekla, kde vlastně jsou a ti se vesele rozesmáli, když zjistili, že strávili noc na jednom z nejnebezpečnějších míst v oblasti.

Rychle sešplhali po svahu a ukryli se v lese. Měli hlad a jejich zásoby byly znovu pryč. Na poli objevili *lactuca sativa* o kterou se podělili Sabate a Maria - El Asturiano se jí odmítl dotknout. Asi v deset hodin ráno narazili na malou chatu, před níž si vesele hráli dva chlapi. Přistoupili k nim a zeptali se, jestli jsou rodiče doma. Děti jim řekly, že otec je ve vězení a matka odešla brzy ráno do vesnice na nákup. Všichni soudruzi se rozhodli počkat na ženu, až se vrátí domů a ukryli se na nedalekém místě, odkud mohli sledovat cestu, vedoucí k domu. Když se žena vrátila. Sabate a Maria vyšli, aby si s ní promluvili, zatímco El Asturiano zůstal ve skrytu. Noviny přinesly úplný popis uprchlíků, ale policie nevěděla o Mariině přítomnosti a vyhlásila pátrání po dvou mužích, nikoli po muži a ženě. Během rozhovoru se ženou se Sabate dozvěděl, že její muž je socialista a byl zatčen Guardia Civil po účasti na levicovém mítinku ve vesnici. Po tři roky již trpěl ve vězení v Geroně. Žena jim prodala nějaká vejčička, králíka, chléb a víno, za což jí El Quico štědře zaplatil - a zanechal za sebou rovněž nějaké peníze jako dar. Žena plakala vděčností.

Znovu se utábořili v horách a když muži stáhli králíka a rozdělávali oheň, Maria využila slunného počasí, vykoukala se v nedalekém potoce a pak upadla do dlouhého spánku. Když se probudila, hostina byla připravena - pečený králík. Později, spokojeni, čekali až padnou večerní stíny a znovu vyrazí na cestu. Půda nyní nebyla příliš kamenitá a šlo se jim dobře, ale zakrátko se obloha zatáhla mraky a začalo pršet. Lilo celou noc a než ráno došli k opuštěnému statku, byli všichni promočeni na kůži. Ve stodole, která patřila k farmě, byla spousta slámy a tak si zde ustlali. Bylo to poprvé, co měli střechu nad hlavou po svém odjezdu z Barcelony.

Sabate a El Asturiano usnuli téměř okamžitě, ale Maria nemohla zavřít oči, protože stodola byla plá krys, které drze přebíhaly přes těla obou spících mužů. Měla příliš velký strach, než aby si byť jen lehla na zem. Když se Sabate probudil, šel obhlédnout nedaleký statek. Byla neděle a jak mohl vidět, jedinými přítomnými byly dvě ženy, jedna z nich velice mladá. Rozhodl se představit jim sebe a přátele jako výletníky. Když Sabate hovořil katalánsky, měl naprosto neodolatelný hlas a snadno přesvědčil ženy, aby jim prodaly několik slepic, nějakou šunku a víno. Zeptal se, jestli si

mohou na statku připravit jídlo a ženy okamžitě souhlasily. Jak s nimi klábosil, El Asturiano a Maria škubali slepice. Když pak škrábali brambory, spatřili na cestě ke statku dva muže. Maria navrhla, aby okamžitě uprchli, ale náhle přišla dívka a sdělila jim, že to jsou otec s bratrem. Sabate vrátil kotlík znovu nad oheň, připravil se, kdyby ho musel náhle vzít sebou v případě rychlého odchodu a čekal. Ženy je představily jako výletníky, kteří si nakoupili zásoby, ale otec jim bez okolků sdělil, aby se okamžitě sbalili a nařídil jim opustit dům. Po krátké hádce mezi otcem a dcerou se muž nakonec podvolil a dovolil jim sníst jídlo, které si pak v klidu připravili. Během jídla se Sabatemu podařilo snadno získat otcovu důvěru. Jakmile nastala přátelská atmosféra, řekl jim víceméně to samé jako uhlíř - že u nich byli četníci a varovali je před strašnými tresty, pokud neoznámí přítomnost jakýchkoli cizinců ve své oblasti. Sabate mu řekl, že on a jeho přátelé jdou do Francie za prací. Znovu Mariina přítomnost zabránila ztotožnění poutníků se dvěma muži, po kterých pátrala Guardia. Po chvíli přesvědčování se Sabatemu podařilo přemluvit otce, aby poslal dceru do vesnice nakoupit nějaké zásoby - chléb, kondenzované mléko, zavařeninu atd.

Nakonec mu Sabate řekl, že potřebují nějaký slušný nocleh a zeptal se, jestli mohou strávit noc ve stájích, s čímž muž nakonec souhlasil. Ve stájích nebyly žádné krysy a všichni tři se klidně prospali.

Brzy ráno se objevila dcera a přinesla kouřící hrnc plný česnečky. Venku lilo jak z konve a Sabate se po jídle otázel, jestli by nemohli počkat, až se vyčesá. Tentokrát se mužova nálada rychle změnila. Řekl jim, ať okamžitě odejdou a prosil, kdyby se cokoli stalo, ať nikomu neříkají, že přebývali v jeho domě. Než odešli, Maria nechala dceři v domě obálku, nadepsanou „Pro R. na kabát“. R. byla dcera a v obálce bylo dost peněz, aby si mohla koupit na každý den v týdnu jeden.

Celý den postupovali v lijáku, ale nálada se viditelně zvedla. Sabate již věděl, kde se nachází a bavil se tím, že jim vyprávěl o horách. El Asturiano nicméně začal zaostávat a jednou ho úplně ztratili z dohledu. Sabate na něj volal, ale odpověď přišla až za dlouho, přestože nebyl daleko.

Když se nakonec ukázal, Sabate řekl, „Hombre! Tys nás ale vyděsil!“

El Asturiano se zle zašklebil - nepochybně cítil, že důvodem k obavám byla skutečnost že u sebe nesl všechny peníze z loupeží.

Uběhly dva dny bez jakýchkoli obtíží, během nichž ušli opravdu hodně, většinou v noci a byli v dobré náladě. Pečlivě dodržovali hlídky - dva spali, zatímco jeden zůstal vzhůru. Terén byl teď mnohem snazší, ve vzduchu se vznášelo jaro a chůze přinášela potěšení. Jak procházeli lesem, sledovali je čilé veverka, občas přes cestu přeskočil divoký králík, v tůních kvákaly žáby a poutníci se čas od času zastavili aby nasbírali nějaké jedlé kaštiny.

Na úsvitu třetího dne nedaleko od místa, kde tábořili, zahlédli statek. Sabate a Maria zašli nakoupit zásoby, zatímco El Asturiano zůstal ukryt jako obvykle. Když se vrátili s vajíčky, chlebem a vínem zjistili, že zmizel i s batohem, samopalem a holí. Tentokrát nebylo pochyb - utekl. Tato zrada dvojnásobně bolestná, protože ji předvídal již v Barceloně, způsobila, že Sabate naprosto ztratil sebekontrolu, což se stávalo opravdu zřídka. Chodil sem a tam jako blázen a nadával sám sobě. Marii se nakonec podařilo uklidnit ho. „Ale, hombre! Přece to neznamená konec světa! Utekl s penězi - tak co? Podívej se na to z té lepší stránky - mohl nás klidně zabít a my jsme zatím stále zde, stále naživu, tak nevyváděj! Může se na nás právě dívat a válet se smíchy“.

Sabate se posadil na balvan a rozhlédl kolem sebe. Jeho oči spočinuly na nedalekém vrchu. Sklonil hlavu a smutně řekl: „Zbývá nám jediná věc - musíme se vrátit do Barcelony“. Vstal a vykročil k vrchu. Maria ho beze slova následovala. Kopec byl hustě pokryt houštím a erica arborea a až na vrcholek se museli prodírat. Navzdory husté vegetaci se ale zdálo, že vrcholek bude holý. Pohybovali se tak rychle jak to bylo možné, jakoby se z toho místa chtěli dostat co nejrychleji a zamířit přímo zpátky do města. Najednou Sabate chytil Mariu za ruku a šeptem jí řekl, aby byla zticha. Nedaleko zaslechli kroky a praskání větviček. Byl to, přesně jak si El Quico myslel, El Asturiano, jdoucí těsně před nimi. Sabate chtěl vyrazit, ale Maria ho chytila.

„Nechod'. Zabije tě. Teď je připraven na cokoli a z místa kde je, tě bude mít přímo na ráně“.

Zastavil se. O čtvrt hodiny později zaslechli zvuk kroků, přicházejících opačným směrem El

Asturiano se šel přesvědčit, jestli skutečně odešli směrem na Barcelonu, ale z vršku nebylo snadné dohlédnout na cestu kvůli hustému křoví.

Sabate byl zlomen žalem. Tiše Marii řekl, že peníze měly být použity pro hnutí odporu, na pomoc uvězněným soudruhům a jejich rodinám. Když si ulehčil od zoufalství, lehl si na trávu tváří dolů a zůstal tak asi hodinu. Nechala ho být a Sabate se nakonec rozhodl, co udělají. Roztáhl mapy a jízdní řády autobusů, několik minut je pečlivě zkoumal a pak řekl Marii. „Musíme se dnes před šestou večer dostat do nejbližší vesnice“.

„Která to je“?

„Santa Coloma de Farnes. Jsem si jistý, že tam toho slizkého hajzla potkáme. Bude se snažit nakoupit zásoby a chytit autobus“.

Vyrazili po cestě, po které podle Sabateho šel El Asturiano. Půda byla písčitá a Sabate kráčel s očima pevně upřenýma na zem.

„Na co se díváš?“, zeptala se Maria.

„Má stejné boty jako já. Chci najít jeho stopy“.

Jak tak šli, Sabateho nálada se změnila. Byl šťastný, velmi šťastný. Stopy horských bot byly viditelné. El Asturiano byl vychytralý, ale ne natolik, aby oklamal Sabateho. Aby nezanechával stopy, uprchlík za sebou táhl větev. Kdo jiný než on by přijímal taková opatření?

Dostali se k místu, kde cesta vedla širokou zatačkou a začínala pěšinka, evidentně používaná výletníky jako zkratka. Zde stopa končila. Sabate poodešel několik metrů po pěšině a vrátil se s větví, čerstvě uříznutou ze stromu. Nebylo pochyb, že jsou na stopě El Asturianovi. Sabate a Maria pokračovali po cestě a brzy dorazili na silnici do Santa Coloma, ale rozhodli se čekat na soumrak, než vstoupí do vesnice. Maria zastávku využila k tomu, aby se z hrubých horských kalhot převlékla do sukně. Když přišel večer, vstoupili do vesnice. Sabate se snažil uvažovat o možnostech, jak se střetnout s nic neočekávaným bývalým přítelem. Vesnice byla vcelku velká, ale byl přesvědčen, že El Asturiano je stále někde zde. Přestože měl náskok několika hodin, nebyl tak hloupý, aby si troufl vstoupit do vesnice za plného denního světla. Se vši pravděpodobností učinil to samé, co oni - počkal na večer. Jak procházeli tržištěm, Sabate náhle spatřil svého štvance. Byl v obchodě na pravé straně ulice. Sabate se musel mít na pozoru, protože nevěděl, jak druhý zareaguje. El Asturiano byl nepochybně schopn klidně ho zastřelit uprostřed vesnice.

Ulice byly téměř liduprázdné, takže El Quico řekl Marii, aby se skryla, když se přesunul poblíž k obchodu. Maria myslela, že každou chvíli omdlí. Třásla se jí kolena. Bývalý guerillero vyšel z obchodu - už neměl batoh, ale vesnickou nákupní tašku - a šel rychle a bezstarostně. Jak procházel dveřmi. Sabate mu zastoupil cestu:

„Bud' zdrav, co se s tebou stalo? Měli jsme o tebe strach?“

Výraz v El Asturianově tváři se nedá popsat. Upustil tašku s jídlem, ale právě v tuto chvíli přiběhl prodavač a volal na něj, že zapomněl láhve s vínem. Nerozhodně se zastavil a podíval se nejprve na ženu a pak na Sabateho. Ten řekl El Asturianovi, aby si vzal své víno. Když se vrátil s lahvemi, které dal Marii, která se mezitím připojila k Sabatemu, bylo zřejmé, že je těžce opilý. Všichni tři se společně vzdálili od obchodu, přičemž Sabate šel poněkud vzadu. Jakmile bezpečně opustili vesnici, El Quico nařídil, aby zastavili a požadoval od El Asturiana vysvětlení. Ten opilecky vysvětloval, že když čekal na Sabateho a Marii, spatřil čtyři četníky. Sebral batoh a utíkal. Několikrát ho vyzvali, aby se zastavil, ale on běžel, dokud se nedostal do vesnice. Řekl, že si poranil nohu a pronesl ještě nějaké stejně idiotské výmluvy. Pak řekl, že stejně věděl, že se nimi setká v Santa Coloma - a staral se pouze o to, aby ukryl peníze a odvedl četníky stranou od farmy, kde se nacházeli jeho přátelé.

Sabate trpělivě poslouchal, aniž by ho přerušoval. „Je tady jedna věc, které nerozumím... my jsme viděli více, než čtyři četníky“

„Ano, ano, bylo jich přinejmenším osm“, nadšeně přikyvoval El Asturiano.

„A peníze – kde jsou?“

„Schoval jsem je poblíž vesnice“.

„Dobrá, tak je pojďme vyzvednout. Pamatuješ si, kam jsi je dal?“

„Samozřejmě. Pojďme!“

Maria nevěřila tomu, že peníze vůbec někde ukryl a nenápadně Sabatemu naznačovala, aby se podíval do nákupní tašky, ale Sabate nevěřil tomu, že El Asturiano byl ještě schopnen podvádět v takové situaci.

Asi tři čtvrtě hodiny procházeli po okraji vesnice, aniž by Sabate na okamžik spustil zrak ze svého společníka. Pokud El Asturiano doufal, že se mu podaří uprchnout, byl by zklamán. Věděl, že nyní nemá pokus o útěk naději na úspěch a konečně řekl Sabatemu, jakoby zmaten: „Proč tady vlastně chodíme kolem dokola? Co hledáme?“

„Místo, kam jsi schoval peníze“, odvětil Sabate chladně.

„Ach tak! Peníze! Mám je u sebe, tady v tašce, samozřejmě. Hombre! Kde si myslel, že vlastně jsou?“

A skutečně tam byly, dobře zabalené do plastového sáčku na ochranu před deštěm. Taška byla skutečně dobře naložena šunkou, klobásami, konzervami sardinek, tuňákem a dokonce čokoládou a sladkostmi.

El Asturiano se zastavil, aby si připálil. Jako vždy ve tmě si svlékl bundu a zaklekl a když zapaloval sirku, tváří se téměř dotýkal země. Sabate si povšiml, že jedinou zbraní, kterou má u sebe, je pistole a zeptal se ho, co se stalo se samopalem. Jeho společník odpověděl, že ho zahodil, aby mohl běžet rychleji. Sabate ho málem udeřil, ale podařilo se mu ovládnout, přestože se třásl zlostí. El Asturiano s cigaretou v ústech pokrčil rameny a poskytl ještě nějaká vysvětlení, každé zmatenější a protikladnější než to předešlé. Sabate a Maria naslouchali v mrazivém tichu.

Jídlo bylo toho večera skvělé - kalmáry, čerstvý chléb, dezert, dokonce šampaňské - El Asturianovi bylo špatně poté, co vypil příliš vína a šampaňské ještě umocňovalo strach, který pociťoval. Nemohl být natolik hloupý, aby si myslel, že se mu podařilo Sabateho podvést. Klidný způsob, jakým Sabate přijal jeho příběh musel být mnohem znepokojivější, než jakýkoli projev hněvu. Než znovu vyrazili, Sabate si vzal Mariu stranou a řekl, ať se drží za El Asturianem, zatímco on půjde první. Pokud udělá sebemenší podezřelý pohyb, okamžitě ho měla udeřit do hlavy těžkou turistickou holí.

Když přecházeli most, El Asturiano se opřel o zábradlí, jakoby se málem zhroutil, ale pravou ruku pod kabátem uchopil pistoli. Když se Sabate obrátil, zjistil, že jeho společníci zůstávají, ale Maria mu dala znamení, aby zůstal tam, kde je, protože jejich údajný přítel, kterému se udělalo nevolno, má ve skutečnosti ruku na pistoli. Sabate nicméně přistoupil k El Asturianovi se samopalem založeným do ramene a prstem na spoušti.

„Co se děje“, zeptal se?

„Je mu špatně“, odpověděla Maria.

„Pojďme tedy najít místo na odpočinek“.

El Asturiano řekl, že se cítí lépe a trval na pokračování v cestě. Maria, která ho pozorně sledovala, si nicméně povšimla, že jak pokračovali, jeho ruka se ani nehnula z podpažního pouzdra.

Za soumraku se zastavili v lese, kde padli na zem a odpočívali. El Asturiano ležel tváří proti svým společníkům. Sabate Marii naznačil, že jeho pistole, přestože přikrytá bundou, míří přímo na ně. Změnili pozice, jakoby hledali pohodlnější místo na spaní a uložili se za El Asturianem, ale ten se později k nim znovu otočil tváří. Takové rozložení ani v nejmenším nevyhovovalo jeho plánům. Toto divadlo se hráli za noc několikrát a Sabate ani na minutu nezamhouřil oči.

Později odpoledne, když Sabate odpočíval u paty stromu, El Asturiano, který zdálo se o něčem přemýšlel, přišel k němu, křečovitě kašlal a uřízl si větev, přičemž zastavil svůj nůž téměř u Sabateho hlavy a současně se na Marii zle zašklebil. Jak ubíhaly hodiny, atmosféra houstla. Sabate byl viditelně unaven, ale neodvažoval se usnout. Maria mu navrhla, aby jí dal svůj samopal a snažil se utrhout několik hodin spánku.

Využil chvíle, kdy El Asturiano poodešel do křoví, patrně, aby si ulevil a Sabate s Marií šepetem vedli rozhovor:

„Chystá se nás zabít“, řekla.

Sabate souhlasil.

„Vůbec se mi to nelíbí, nezastaví se před ničím, aby se zmocnil těch peněz“.

„Co uděláme, neměli bychom se od něj oddělit, než nás zabije?“

„Nevím“, uvažoval Sabate, „něco vymyslím“.

„Pak bys tedy měl přemýšlet rychle“, odpověděla Maria.

Nakonec se těsně před soumrakem Sabate rozhodl, co udělá. Řekl Marii, ať na znamení vezme El Asturianovi pistoli. Nicméně v této napjaté podezřívavé atmosféře uběhly další dva dny, než se naskytla příležitost. Mezitím ho Maria pozorně sledovala a zjistila, kde se nalézají tři nože, skryté v jeho oděvu. Dívka rovněž sledovala Sabateho a čekala na znamení, ale on bez vysvětlení ignoroval její němé prosby.

Za soumraku druhého dne, když skupina připravovala jídlo před zahájením nočního pochodu, El Asturiano udělal chybu, na kterou El Quico čekal. Pozvedl láhev k ústům – oběma rukama. Obvykle používal pouze levou a pravou si nechával volnou. Sabate nečekal na nic dalšího, vyskočil a namířil na něj svou pistolí a řekl mu, ať se ani nehne a dá ruce nad hlavu.

Sabateho náhlý pohyb zaskočil Mariu nepřipravenou - stejně jako El Asturiana – ale reagovala okamžitě a odňala mu pistoli a tři nože, které jim způsobily tolik úzkosti. Hodila zbraně směrem k Sabatemu a pokračovala v prohledávání jeho kapes. El Asturiano zuřivě protestoval a požadoval vysvětlení, proč je s ním nakládáno tímto způsobem. Dostal strach, padl na kolena a znovu a znovu vypravoval svoji pohádku o Guardia Civil. Stále na kolenou prosil Sabateho o život a trapným způsobem se omlouval za to, jak se choval. Byl přesvědčen, že nastala jeho poslední hodinka. Navzdory skutečnosti, že Sabate několik dní nespál, stále měl sílu na menší kázání. Vysvětlil mu, to, co již věděl, že peníze nebyly určeny pro ničí osobní prospěch a mají být použity pouze k boji proti fašismu. Slovy, vycházejícím hluboko z jeho srdce, se Sabate pokoušel vysvětlit El Asturianovi, jak opovržením hodné jeho chování bylo a vyzýval ho, aby se v budoucnosti choval jako muž. Dále řekl, že samopal, který nesl, měl být použit k obraně všech tří a varoval ho, že mu skutečně došla trpělivost a nebude tolerovat jakékoli další triky.

„Zapamatuj si jednu věc“, řekl Sabate. „Měl bych tě zastřelit jako psa, ale já to neudělám. Dokud tě živého a zdravého nedovedu do Francie, budu tvůj život bránit i s nasazením svého života. Pokud nám zbude poslední krajíc, rozdělím se s tebou, ale nezapomeň ani na okamžik, že tě zabiju při prvním podezřelém pohybu. Jestli se budeš chovat řádně, nebudeš mít důvod si na mě stěžovat“.

El Asturiano pokračoval na kolenou ve svých protestech. Sabate, který si sedl na kmen padlého stromu, mu nařídil, ať předá tašku s penězi Marii, které dal také jeho pistolí a nože si nechal. Když se Maria setkala s pohledem El Asturianových očí, otřásla se. Nicméně dokončili cestu, přičemž on kráčet v bezpečné vzdálenosti mezi nimi. Přestože do překročení hranice zbývaly jen dvě etapy, Sabate byl vyčerpán. Oči měl hluboko zapadlé a přestože se již neobával kulky do zad, nikdy si nebyl zcela jist, jestli El Asturiano náhodou neplánuje další zradu. Toho dne nicméně El Asturiano udělal lidské gesto. Sabateho stav byl tak politováníhodný - šel jakoby v transu a klopýtal i přes ty nejmenší překážky - že odhodil svoji hůl do strže a řekl: „Quico, vyspi se prosím - dokonce i když by to mělo být jen několik hodin“.

Sabate mu uvěřil, padl na travnatou stráň a spal čtyři hodiny. Probudil se s čerstvými silami a dobrou náladou. Když přišlo na to rozdělit si jídlo, chvíli váhal a pak podal jeden z nožů El Asturianovi. Poslední noci jejich cesty zbyla už jen polovina plechovky kondenzovaného mléka, kterou nechali Marii. Sabate ukázal na linii, viditelnou z vrcholku a řekl svým společníkům, že to už je hranice. Byla hrozná zima, ale blízkost hranice jim dala křídla. Za chvíli již stáli na francouzském území - všichni tři zapoměli na strastiplnou cestu a vzájemnou zášť - a podávali si ruce a křepčili jak děti. Z Barcelony odešli šestého února a nyní bylo třináctého. V horách strávili téměř dva týdny.

Sabate od této chvíle znal terén jak své boty a s radostí si vzpomínal na různá dobrodružství, která zde prožil - zemědělské družstvo, které se snažil založit, okamžik, kdy ho po horách stíhali psi francouzského četnictva, zatčení...

Jedinou věcí, která jim ten den zbyla k jídlu, byl jen sáček shnilých kaštanů, které Maria objevila na dně batohu. V noci El Asturiano onemocněl. Pomohli mu do nedalekého domu, kde Sabate katalánsky požádal majitele - muže asi padesátiletého - o přístřeší. Bylo mu jich líto, a tak poutníkům řekl, že jsou vítáni. Jeho žena připravila jídlo a lůžka a posadila Mariu vedle plápolajícího ohně. El Quico hostitelům během jídla vysvětlil, že je horský vůdce a převádí bratra a sestru za prací do Francie. Následujícího dne Maria zašla vyzvednout doklady a dokumenty, které zanechali v domě jednoho soudruha na francouzském území, než překročili španělskou hranici.

Ještě jeden poslední detail této dlouhé a nebezpečné epizody potvrdil, že El Asturiano plánoval zradu již v době, kdy Sabate plánoval výpravu a její cíle v Barceloně. Muž, který u sebe uschoval doklady, Marii řekl, že když bývalý guerillero opouštěl Francii, tak svoje doklady zde nezanechal.

Než opustil svého zrádného společníka (8). Sabate mu dal 25.000 peset a 40.000 franků a řekl, že už ho nechce v životě vidět. A tak se stalo.

Poznámky ke Kapitole 11

1) Po dlouhé době, strávené ve vyšetřovací vazbě byli tři z obviněných propuštěni na kauci. Když konečně v dubnu 1960 došlo k soudu, byli odsouzeni v nepřítomnosti, protože mezitím uprchli do Francie. Jedním z těchto tří byl Antonio Miracle Guitart, který, jak později uvidíme, přišel o život společně se Sabatem v jeho poslední bitvě s Guardia Civil.

2) Solidaridad Obrera se znovu objevila o tři měsíce později (40. číslo) a byla datována do prvních dvou srpnových týdnů.

3) Není až tak neuvěřitelné, jak by to mohlo připadat Španělovi, zakotvenému v tradici, kde anarchismus byl integrální součástí dělnického hnutí. V demokratických zemích a zvláště těch, kde existence anarchistického hnutí nebyla vždy synonymem pro hnutí pracující třídy, nikdy nebylo možné vytvořit anarchistické organizace, které vždy zůstaly anarchistickými (anarchistickými skupinami v rámci revolučního boje). Vytvořit něco, co existuje jen podle jména, něco jako politickou stranu, znamená že není možné vyjadřovat ze strachu z represí revoluční myšlenky a organizace musí nezbytně přijmout reformistický program a distancovat se od jakékoli aktivity, což se zdá jako rozumná cena za „legálnost“. Jak ale takové hnutí stárne, postupně se vyprazdňuje a stává naprosto zbytečným, platformou pro „liberály“ nebo „domovem důchodců“ pro staré aktivisty. To se stalo CNT v exilu, ale rovněž ukázalo i na kongresu v Carraře v roce 1968 (kdy překladatelem byl britský delegát) a rovněž v případě dalších stárnoucích hnutí, které se propadly do sociální demokracie a staly se zbytečné, protože na světě panuje dostatek mnohem silnějších sociálně demokratických hnutí – nebo v případě hnutí „Nové levice“, které upadly do liberalismu nebo pacifismu a tedy do pozice, nerozlišitelné od levicových nebo zelených politických stran.

4) Organization Pensée Bataille byla odštěpenecká organizace, vytvořená v rámci Francouzské anarchistické federace, aby jí získala pro politickou aktivitu. Pod vedením Georgese Fontenise se jí podařilo odtrhnout od FAF a vytvořit Libertinskou komunistickou federaci a získat kontrolu nad anarchistickými novinami Le Libertaire. Spolupracovala úzce s další organizací v Itálii - GAAP - Gruppi Anarchici di Azione Proletaria, vedenou Pier Carlo Masinim. Obě organizace se pokládaly za představitelky anarchistického hnutí ve svých zemích, ale přetrvaly jen krátkou dobu.

5) Carlos Marighela se narodil v Salvador de Bahia (Brazílie) v roce 1912. Syn řeckého otce a italské matky, byl komunistou, dokud se nezbouřil proti tomu, co nazval „zburžoazněním komunistických stran v Latinské Americe“. V roce 1968 založil Národní osvobozenou alianci (ALN), která se v první fázi své činnosti věnovala vykrádání bank a shromažďování zbraní pro vybudování infrastruktury, nezbytné pro první guerillové skupiny, operující v Brazílii. Marighela byl zabit v léce, do které ho v listopadu 1969 vlákali dva kněží.

6) Naroděn 28. června 1909, Gomez bojoval v občanské válce na Frankově straně a brzy poté (1941) vstoupil do řad barcelonské policie.

7) Čtyřicet tři lidí, které byli tehdy zatčeni, bylo souzeno 14. července 1958 válečnou radou. V době soudu jich bylo dvacet sedm propuštěno na kauci poté, co byli šest měsíců zadržováni, ale další byli stále ve vazbě. Angel byl odsouzen k třiceti letům vězení.

18) Amadee Ramon Vallador, zvaný El Asturiano, narozen ve Fabero (Leon) 24. května 1920, spáchal sebevraždu v roce 1963 v Perpignanu poté, co byl lékařem informován, že má rakovinu.

Kapitola 12

Smrt

El Quico znovu zesměšnil veškeré zmobilizované policejní síly Katalánska. Nicméně si neuvědomoval, co ho očekává ve Francii po návratu. Represe, odstartovaná v Katalánsku, pokračovala a byla stále násilnější, protože unikl, ale dlouhé prsty španělské policie sahaly dokonce až za Pyreneje. Jak jsme již viděli, Angelova bezstarostnost ho přivedla do cel policejního ředitelství na Via Layetana. Tam byl dnem a nocí vyslýchán důstojníky Regionální brigády divize politicko sociálního vyšetřování, policejními inspektory Césarem Rodrigo Rodriguez (1) a Jesusem Martin Garcia (2). Tito gentlemani ho donutili podepsat úplné přiznání, obsahující detaily o El Quicových aktivitách nejen ve Španělsku, ale rovněž ve Francii. Již se pokusili rozbít značnou část organizace v Katalánsku a nyní se pokoušeli zničit Sabateho přes hranice.

Z výpovědi, kterou dostali z Angela, byla sestavena zpráva a zaslána francouzským úřadům, které okamžitě jednaly. Text žádosti o zatčení byl následující:

„Pro: 'Renseignement Generaux'

Věc: Skladiště zbraní ve Východních Pyrenejích

Zpráva: Podle věrohodného zdroje informací bylo skupinou Španělů v oblasti Preste ve Východních Pyrenejích vytvořeno skladiště zbraní. Nalézá se v bezprostřední blízkosti Mas Graboudeille, pod hnědou kamení u zdi, čtyři nebo pět kilometrů západně od La Preste (mapa č. R.603/13) EM měřítko 1:50.000. Skládá se ze samopalů Thompson a Sten-gun, pistolí Colt a Star, útočných granátů, výbušnin a munice.

Statek obývají dva občané francouzské státní příslušnosti, známí jako Juliette a Michel Guissot.

Je vysoce pravděpodobné, že sklad byl tvořen Franciscem Sabate, známým jako vůdce 'specifických' skupin španělské CNT (apolitické), spíše známým jako jeden z francitireurs této organizace, který obecně pracuje na základě vlastní iniciativy. Přestože je španělskou CNT v exilu odsuzován, jeho akce jsou tolerovány z politických důvodů a rovněž kvůli strachu, který vzbuzuje. Metody jeho pomsty jsou všeobecně známé.

Musíme zdůraznit, že Sabate již byl ve Francii několikrát odsouzen, vypovězen a podroben nucenému pobytu. Stále představuje téma rozsáhlého vyšetřovacího spisu. Používá Mas Graboudeille jako výchozí bod pro ilegální aktivity ve Španělsku. Ke zprávě přikládáme rovněž dvě kresby našeho informátora, naznačující přesnou polohu a plán Mas.“

V poledne devátého ledna 1957 se rozmístilo okolo budovy statku patnáct četníků z Prats-de-Mollo a dalších brigád. Operaci velel četnický poddůstojník Boulbes. Michel Guissot, obyvatel Mas, byl informován o důvodu prohlídky, ale důrazně odmítal existenci jakéhokoli skladiště zbraní. Zapírání nicméně nebylo k ničemu a byl zatčen. Četníci celou oblast podrobně prozkoumali pomocí minohledaček. Ze dvora vybírala nízká zídka a určitou vzdálenost lemovala vozovou cestu. V jednom místě u ní ležela hromada balvanů tři metry široká a když četníci odstranili kameny, našli otvor, zakrytý kamennou deskou, izolující od vlhkosti. Uvnitř se nacházel horizontálně umístěný padesátilitrový barel od benzínu a v něm policie našla:

1 samopal Sten ráže 9mm

1 automatickou pistoli Mosch

1 krabici nábojů ráže 9mm

3 kilogramy smíšené munice

4 zásobníky pro samopal Sten

4 zásobníky pro automatickou pistoli Mosch

3 zásobníky pro automatickou pistoli

Kromě uvedeného tam byla rovněž pouzdra pro skryté nošení a další výbava, vše v perfektním stavu.

Michel Guissot policii řekl, že o existenci skladu zbraní nevěděl, ale byl převezen do Ceretu, kde byl podroben dlouhému výslechu. Byla mu předložena fotografie Angela M. společně s nákresy a plánem Mas, připraveným Angelem a nakonec přiznání, které zacházelo do značných podrobností, co se týče Michela, jeho ženy a rodiny. Nakonec se přiznal k tomu, že o zbraních věděl a byla na něj uvalena vazba.

Byl vydán příkaz k zatčení Francisca Sabate Llopart na základě obvinění z nezákonného držení zbraní a munice. Když se tedy El Quico vrátil do Francie, čekaly jej všechny tyto problémy. Kromě zatykače zde byla také vnitroorganizační diskuse v MLE/CNT v exilu ohledně založení Grupos Anarco-Sindicalistas (3) a jeho vlastní morální a materiální závazky k soudruhům, zatčeným v Katalánsku.

Jeho aktivity z této doby shrnoval bulletin, vydaný na začátku září sympatizujícími aktivisty CNT-FAI v exilu (4).

„Během posledních několika let, ať již se souhlasem členů nebo bez něj, konfедераční organizace, zvláště za exilu, opustila cestu aktivního boje ve Španělsku. Jedna ze skupin soudruhů, kteří bojovali ve Španělsku již po mnoho let v souladu s rozhodnutími organizace v exilu, se rozhodla pokračovat v boji z vlastní iniciativy a na vlastní riziko, a z tohoto důvodu vytvořila Anarchosyndikalistické skupiny.

Trvalo to nějaký čas kvůli problémům, kterým jsme čelili, ale organizace na sebe pomalu vzala určitou podobu a navázala kontakty se soudruhy, kteří chtěli poskytnout nějakou pozitivní pomoc. V Tarrase, která byla vždy široce známá revolučními aktivitami, soudruzi vytvořili malou skupinu, s níž jsme se kontaktovali. Tito soudruzi se nacházeli v úplné izolaci a nikdy neměli naprosto žádné kontakty s exilovou CNT. Požádali nás o pomoc, kterou jsme pohotově poskytli, jakmile jsme toho byli schopni. Pomocí dodaného materiálu byli schopni rozšířit záběr akcí v oblastech okolo Tarassy. Na počátku roku 1957 došlo v oblasti Tarassy k mnoha zatčením. Mezi zatčenými se nacházeli dva muži a jedna žena, soudruzi, kteří se v minulosti prokázali Národnímu výboru v Toulouse jako delegáti ze Španělska. Národní výbor je nejprve odmítl přijmout a když s nimi konečně rozhodl setkat, bylo příliš pozdě a soudruzi se vrátili do svých továren a dílen.

Kvůli naší anarchistické a odborářské aktivitě, propagaci a organizování, policie zatkla čtyřicet tři aktivistů a sympatizantů. Právní pomoc, kterou jsme jim poskytli a dále morální a materiální pomoc, představovala využití všech našich schopností a neustala ani na okamžik. Navzdory všem obtížím a s relativně malým počtem lidí, na které bychom se mohli spolehnout, se nám během tří týdnů podařilo navázat spojení s uvězněnými a připravit jejich jmenný seznam. Tento dokument jsme osobně odevzdali Inter-kontinentálnímu sekretáři, který již byl informován o zatčení těchto soudruhů. Můžeme prokázat, že sedm měsíců poté, co byl dokument předán sekretáři, se vězňům od něj nedostalo sebemenší morální ani materiální pomoci. Právě naopak, můžeme prokázat, že využil této příležitosti, aby zaséval pochyby a vyvolával zmatení mezi aktivisty v exilu ohledně zatčení zmíněných soudruhů.

Prostřednictvím vlastních snah se nám nicméně podařilo po sedmi měsících vazby dostat třicet sedm soudruhů na svobodu na kauci a zorganizovat právníky z Francie a Madridu, jednající v jejich prospěch (5).

Přesto se ale někteří takzvaní soudruzi pokusili pošpinit naše chování v této záležitosti - a nazvali nás zloději, bandity a zločinci naprosto stejným způsobem, jako naši fašističtí nepřátelé. Učinili tak, aby se sami ospravedlnili vůči svému hnutí za svoji zbabělost a nečinnost.

Stále pokračujeme a budeme pokračovat v našem boji uvnitř Španělska. Nečinnost považujeme za smrt revolučního ducha. Zajistíme, aby hlas anarchismu byl slyšet ve všech koutech Španělska a rovněž také v celém Španělsku budeme projevovat solidaritu s perzekvovanými a uvěz-

něnými bratry a sestrami“.

Reprodukovali jsme část tohoto dopisu, protože ukazuje dosti zřetelně vztah mezi El Quicem - ve zvláště pro něj obtížném období - a MLE-CNT v exilu. Sabate byl nicméně čestný muž a než aby se zabýval vlastními naléhavými problémy, činil vše, co bylo v jeho silách, aby pomohl uvězněným soudruhům ve Španělsku. Poslal jim na pomoc 300.000 peset - téměř vše, co zůstalo z vyloupení Cubiertas y Tejados.

Následkem oběžníku, vydaného FAI, byly Grupos Anarco-Sindicalistas rozpuštěny.

El Quico bral jako samozřejmost, že ve Španělsku musí žít jak psanec, ve skutečnosti si nedovedl představit, že by se v zemi octl za jiných okolností, ale měl již menší pochopení pro skutečnost, že se ve Francii octl ve stejném postavení. Na radu advokáta se ale spokojil s odvoláním proti verdiktu, vydanému soudem v Ceret. Pokud by chtěl, mohl prohlásit, že nemá vůbec nic společného se skladem zbraní a ve skutečnosti mohl snadno předložit důkazy v tomto smyslu. Nicméně pocíťoval odpovědnost jako militant přiznat se, že zbraně patřily jemu a byly používány v boji proti španělskému fašismu. Odvolání uspělo a případ byl znovu projednáván, tentokrát v jeho přítomnosti, občanským tribunálem v Ceret dvanáctého listopadu 1957. Senát připustil že existují polehčující okolnosti, ale rovněž měl na paměti, že Sabate již byl šestého února 1949 odsouzen za podobný trestný čin. Byl tedy odsouzen k osmi měsícům vězení a pěti letem nuceného pobytu. Od soudu byl odveden přímo do vězení v Perpignan a o několik dní později převezen do věznic v Montpellier. Frankova vláda využila Sabateho zatčení, aby předložila žádost o jeho vydání ale ta byla francouzskou vládou naštěstí zamítnuta.

Sabate byl propuštěn dvanáctého května 1958, ale jeho svoboda pohybu byla omezena, protože měl podle rozsudku na příštích pět let přikázán pobyt v Dijonu. Z vězení vyšel deprimován netečností soudruhu z Organizace ke svému osudu. Zarmoucen, odjel na vykázané místo pobytu v exilu, do Dijonu.

Jose (Lluis) Facerias se vrátil do Francie z Itálie v únoru 1957. Chtěl znovu obnovit boj ve Španělsku. Byl v kontaktu s různými výbory organizace stejně jako izolovanými soudruhy a diskutoval s nimi o myšlence připravit soudržný akční plán pro Španělsko. Nicméně ve Francii jako obvykle jeho návrhy dolehly pouze k hluchým uším. Nyní mohl alespoň na vlastní oči spatřit co vyvolalo nepřátelství mezi Organizací a Sabatem. Velice toužil, aby se mohl znovu spojit se Sabatem, ale El Quico stále jejich rozchod z roku 1956 považoval za vážný a vyhýbal se jakýmkoli kontaktům s Faceriasem. Byla velká škoda, že oba soudruzi se znovu nesešli, protože ovzduší se mohlo významně pročistit a Facerias by nikdy nešel do Španělska způsobem, jakým to učinil.

Faceriasovi přátelé mu nabídli zaplatit lodní lístek do Argentiny, kde měl dobré přátele a solidní kontakty. Nicméně k tomu nedošlo. Stejně jako Sabateho byl neodolatelně přitahován voláním Španělska.

Facerias při této příležitosti prokázal jistý nedostatek obezřetnosti během přípravy plánů. Obyčejně byl mimořádně opatrným člověkem a nepodstupoval žádné riziko, ale nyní se ukazoval úplně všude, aniž by přijal jakákoli opatření na zakrytí své identity. Společně s italským soudruhem Goliardo Fiaschim a Španělem Luisem A. V. se rozhodli překročit Pyreneje. Nicméně fašistické úřady rovněž věděly o jeho přítomnosti ve Francii a možná i o plánované cestě do Španělska. Když se skupina pokusila vyrazit, přechod hranic se ukázal jako nemožný. Španělské pohraniční hlídky byly příliš početné a oblast, kterou se rozhodli projít, se hemžila patrolami. Všichni tři čekali u hranice celé dva dny, než se naskytla příležitost přejít nepozorovaně čáru, ale i tehdy bylo riziko které podstoupili, příliš veliké.

Ve čtvrtek třicátého srpna měl Facerias schůzku na křižovatce Calle Dr. Urrutia a Pi y Mollist s Paseo de Verdun, téměř před hlavním vchodem do nemocnice San Andres. Facerias dorazil nevědouce, že oba soudruzi byli zatčeni. Nicméně jako obvykle před každým setkáním projel v taxi celou oblast, aby se přesvědčil, že všechno se zdá být normální. Tehdy se ale policie již poučila z předchozích pochybení a v souladu s tím změnila metody. Ze zkušeností věděla, jak

obtížné je překvapit muže jako Sabateho nebo Faceriasa na ulici a připravila tedy „neviditelnou“ operaci.

Žádné auto, žádní policisté v převleku, žádné podezřelé nákladní vozy, zaparkované poblíž - nikde nebylo vidět naprosto nic. Namísto toho byly všechny domy v blízkosti setkání obsazeny policisty, vojáky a Guardia Civil a všechna okna směrem do ulice skrývala ohromné množství automatických zbraní - očekávajících jeho příchod. Ve chvíli, kdy Facerias dorazil a byl identifikován, policie na něj zahájila palbu - a první salva ho zasáhla do kotníku a přerazila mu lýtkovou kost. Těžce zraněn, sáhl po pistoli Walter P38, zbraní, kterou neustále upřednostňoval a čelící tisícům protiventů, protože ani nevěděl, kde se nalézají útočníci, doplazil se k úkrytu, který mu měl poskytnout výkop u nedalekých silničních prací na rohu Paseo de Verdun. Pouhý pud sebezáchovy ho přinutil přehoupnout se přes okraj - a pak padal jako kámen více než šest metrů dolů do výkopu na silnici. Byl to hrozný šok, ale zůstal při vědomí a zrovna vytáhl z kapsy ruční granát, aby sebe i útočníky vyhodil do povětří - nevěděl ani kdo jsou - když ho rozstřílela smršť kulek od policistů, kteří mezitím výkop obklíčili. Zemřel a v ruce třímal odjištěný granát.

Přestože byl nepochybně mrtev a země prosáklá jeho krví, tělo bylo převezeno do Hospital Clinico, kde z něj bylo vyjmuto devět kulek. Mezi jeho osobními věcmi našli peněženku s celým jeho majetkem - 1.000 franků a 500 peset a doklady na jméno Jose Lluís Soler a dále pět zásobníků pro pistoli Walter.

Policejní ředitelství vydalo oficiální komuniké pro tisk, evokující velkou válečnou operaci, které oznámilo, že do policejní akce se zapojilo množství vojáků z barcelonských kasáren, kterým sekundovala Sociální Brigáda (tajná policie), pod přímým velením Juana Estevez a komisaře Pedra Pólo Borreguero, plus oddíl Guardia Civil pod velením generála Juana Luque Arenas (6). Podobně jako mnoho dalších policejních akcí a represí ve Španělsku, Faceriasova smrt byla počata ve Francii. Když byl Sabate dvanáctého listopadu 1957 zatčen, sotva dva měsíce po Faceriasově smrti (7), francouzský policista poté, co se ho ironicky otázel, jestli Facerias nebyl jeho přítel, mu poskytl překvapivě detailní svědectví o jeho vraždě. Řekl mu jak, kdy a s kým překročil hranici - dokonce uvedl přesné místo, kde přešli čáru - Lamanère ve Východních Pyrenejích.

Když Sabate v květnu 1958 opustil vězení, začal pracovat pro firmu Mauvais a Chevassu, obchodující s ústředním topením v Dijonu. Vězení ho těžce zasáhlo, ale svobodné ovzduší brzy oživilo starého ducha. Navzdory zlovolným pomluvám, které na něj mířily ze strany jak fašistického tisku, tak vlastní Organizace, zjistil, že se stále může spolehnout na mnoho přátel, kteří mu zůstali věrní. Pomalu se mu v Paříži, Lyonu, Clermont Ferrand a na dalších místech podařilo obnovit kontakty, ignoroval příkázaný pobyt a procestoval Francii křížem krážem, účastnil se různých setkání a neustále prosazoval své názory na aktivistický boj ve Španělsku.

Nebylo málo lidí, kteří si mysleli, že Sabate je naprosto nepřizpůsobivý nebo elitář. Tyto názory vždy vycházely od lidí, kteří o něm buď nevěděli vůbec nic nebo se za jejich útoky skrývaly vlastní nekalé úmysly. Je pravda, že Sabate byl znovu a znovu nucen jednat z vlastní iniciativy, protože byl neustále konfrontován s demagogy a pokrytci, lidmi, kteří se vyžívali ve vyumělkovaných projevech a moralizování, ale kteří chtěli především vést poklidný život. Znovu a znovu se setkával s těmi, kteří „nechtěli dělat žádné problémy“, kteří cítili, že by se měli podřídit autoritě země „která jim tak štědře poskytla azyl“ a jejichž vlastní pasivita je vedla k šíření pomluv o aktivistech jako byl Sabate, kteří nebyli schopni zůstat neaktivní tváří v tvář tyranii. Bylo to právě z tohoto důvodu, že nebyl elitář, protože poté, co zjistil, že žádné Výbory mu nejsou schopny pomoci, zoufale přejížděl od jednoho soudruha k druhému v naději, že někdo přijde s taktikou boje proti Frankovi, které by on mohl nějak prospět. Jeho věčnou otázkou bylo: „Děláš něco v souvislosti se Španělskem? Mohu ti nějak pomoci?“ Snem Sabateho života bylo přestat být francotireur a podílet se na organizované aktivitě, která by vedla k pádu generála Franka. Mítinky ho nudily až k slzám – chtěl plánovat projekty. Nemohl porozumět názorům, že ještě nenastal pravý čas, když za Pyrenejemi lidé trpěli pod diktaturou. El Quico se setkával se soudruhy, kteří měli ideje podobné jako on a stejné pocity zoufalství a osudovosti, když viděli, jak se chová Organizace v exilu. Takže nakonec došlo k tomu,

že Sabate se znovu bez podpory Organizace připravil na nové kolo aktivit ve Španělsku s pomocí hubených prostředků, které měl k dispozici. Podařilo se mu vytvořit malou skupinu soudruhů. Společně vynalezli a zkonstruovali určité nové nekonvenční zbraně. Experimentovali s těmito aktivitami v krajině okolo Dijonu s uspokojivě úspěšnými výsledky a pouze nešťastná náhoda jim zabránila použít je proti tyranii ve Španělsku.

Když byl ve vězení, onemocněl závažnou chorobou žaludku a na podzim 1958 se jeho zdraví rychle zhoršilo. Byl převezen do regionální nemocnice v Dijonu, kde byl třetího listopadu operován kvůli vážnému žaludečnímu vředu. V minulosti kvůli tomu musel již třikrát navštívit nemocnici, ale vždy na poslední chvíli odešel, aniž by podstoupil operaci a marně doufal, že v nejbližší budoucnosti může být objeven účinný lék. Tentokrát ale svolil s operací, když zjistil, že nemá jinou možnost.

Důvodem, proč se Francisco obával operačního stolu, byla především anestetika - měl strach z toho, že se v bezvědomí octne v rukou lidí, které neznal a kteří mohli s jeho životem učinit cokoli by chtěli, zatímco on by se nebyl schopen bránit. Přestože to nebyla žádná posedlost, měl podezření, že jednoho dne se ho pokusí zabít Frankovi agenti. Bezmocnost během operace by jim k tomu poskytla dokonalou příležitost. El Quico před operací prosil přátele, aby mu slíbili, že pokud bude v bezvědomí, ani na okamžik ho neopustí. Protože se ale přátelé nemohli na tak dlouho uvolnit z práce, rozhodli se kontaktovat Sabateho ženu Leonoru, nacházející se stále v Toulouse, protože si mysleli, že ona bude tou nejlepší osobou, která by se o něj mohla postarat. Leonora dorazila do Lyonu těsně před zahájením operace. Tam mu u jeho lůžka vysvětlila, že poté, co jí zatelefonovali jeho přátelé, zašla na vedení organizace do Rue Belfort v Toulouse, kde jí věnovali 50.000 franků na pokrytí výdajů.

Sabate na tuto informaci reagoval velice prudce. Sebral síly, aby se přesunul do pozice vsedě a vytáhl zpod polštáře obálku obsahující 60.000 franků, částku, kterou mu onoho dne zaměstnavatel předal jako mzdu a podal je Leonoře. „Vezmi si tohle“, řekl. „Až se vrátíš do Toulouse, vrať jim jejich peníze nedotčené. S nimi nechci mít nic společného!“

Operace byla úspěšná a Leonora strávila příštích čtyřiaadvacet hodin u jeho lůžka, aniž by se hnula. Přátelé s ním také trávili veškerý volný čas. Po dvou týdnech ho propustili z nemocnice a protože neměl v Dijonu trvalý pobyt, měl být na rekonvalescenci poslán do domova důchodců. Jeho přátelům se ale tento postup pranic nelíbil, pokládali jej za urážku a Sabate tak odešel do domu jednoho z místních soudruhů. Dva nebo tři dny nato začala rána hnisat, ale Sabate se absolutně odmítl vrátit do nemocnice. Namísto toho ho uzdravila manželka jeho přítele. Díky El Quicově robustní stavbě netrvalo dlouho a úplně se zotavil a během deseti dnů přibral téměř pět kilogramů - přestože ztratil mnohem více. Znovu se mu vrátil jeho duch a optimismus.

Asi v polovině prosince s vděčností poděkoval přátelům za láskyplnou péči a pozornost, kterou mu věnovali, ale nyní se cítil v dokonalé kondici a raději znovu šel svou cestou. Byl neaktivní příliš dlouho. Chtěl znovu obnovit boj proti Frankovi a potřeboval stát na vlastních nohou. Přestěhoval se do nájemního bytu na ulici Fontaine-Saint-Anne č. 2 a začal navštěvovat soudruhy v Paříži a dalších francouzských městech.

Krátce poté, co se přestěhoval do nového bytu, obdržel dopis od Angela M. U., který si odpykával třicet let ve španělském vězení a který mu způsobil tolik problémů. Represe následující po loupeži v Cubiertas y Tejados se odvíjela přímo od Angelova zatčení. Sabate se nicméně postaral o jeho obhajobu a dokud byl ve vězení, pravidelně mu posílal peníze. V dopise si Angel stěžoval, že zatímco on hnije ve španělském kriminále, Sabate si ve Francii „žije jako pán“. Sabate smutně potřásl hlavou nad tímto nespravedlivým obviněním a přátelům řekl: „Alespoň vidíte, proč vůbec nepřichází v úvahu vzdát boj“.

Nedlouho poté uskutečnil finální přípravy na návrat skupiny do Španělska. Předtím než odjel, strávil několik dní se svými dcerami v Toulouse a pak, 28. prosince 1958, zaslal prostřednictvím prefekta departmentu Cote d'Or žádost ministerstvu vnitra, k níž přiložil lékařský posudek a prohlašoval, že by chtěl strávit nějaký čas rekonvalescencí u své rodiny. Jeho naděle byly nicméně

zmařeny poté, co prefekt obdržel následující ministerskou odpověď:

„Chci vás informovat, že považuji za naprosto nepřipustné, aby tomuto cizinci bylo dovoleno přebývat v departementu Haute Garonne a mám k tomu dobré důvody, protože přístup do této oblasti mu byl zapovězen zákazem pobytu, vydaným osmého dubna 1958 v souladu s rozhodnutím montpelierského soudu (z 18. 12. 1957), který ho odsoudil k šesti měsícům vězení a pěti letem zákazu pobytu.

Byl bych vám vděčen, kdybyste zmíněnou osobu informoval o tomto rozhodnutí atd.“

Přátelé mu radili, aby nepřijímal žádná konečná rozhodnutí ohledně navrhované cesty do Španělska před X. kongresem Inter-kontinentálních skupin MLE-CNT, který se měl konat v srpnu 1959 v Toulouse. Setkání bylo zrušeno rozkazem policejní prefektury, ale později se konalo ve Vierzon v departementu Cher ve dnech devátého až třináctého září. Sabate v naději, že z této konference by mohl vzejít nějaký užitečný výstup, se zúčastnil předběžných setkání a byl zvolen delegátem na regionální plénum. Společně s mnoha dalšími militanty sdílel iluzi, že tento kongres přinejmenším znovu nastolí jednotu konfederace (což pevně podporoval) a Španělské libertinské hnutí v exilu (MLE) se znovu bude moci stát efektivní silou (8). Na kongresu ve Vierzon mu byl přiznán pouze status pozorovatele, ale se živým zájmem se účastnil všech diskusí. Postupně hovořil se všemi, kteří se zdáli mít víceméně stejné ideje a návrhy. Dostával ale stále stejné odpovědi: čekej... čekej... čekej. Zůstal až do konce konference, která přinesla znovu stejný výsledek. Hora znovu zplodila myš. „Další ztracený rok“, prohlásil smutně.

Všude byl konfrontován se stejnou apatií. Skutečností ovšem bylo, že tentokrát Sabate nemohl dále čekat, dokonce i kdyby chtěl. Znovu jej začal strašit přízrak loupeže v Rhone Poulenc. Poté co prokurátor dvakrát zahájil trestní stíhání a dvakrát byl přinucen jej zastavit, tentokrát chtěl Sabateho definitivně postavit před soud. Opakované žádosti jeho právníků byly obratem odmítány a nakonec pátého listopadu 1959 lyonský prokurátor předvolal Sabateho před odvolací soud. Slyšení se odehrálo sedmého prosince a jeho výsledek byl tento:

„Podle §617 trestního zákona tento dopis s doručenkou informuje Francisca Sabate Llopart obviněného z pokusu o násilnou loupež a úmyslné vraždy, bytem v Dijonu (Cote d'Or), Rue de la Fontaine 2, Ste-Anne, v domě M. Petita, že trestní tribunál 5. listopadu 1959 odmítl jeho žádost, aby proti němu nebylo zahajováno trestní řízení v souladu s prohlášením učiněným 20. února 1959 před odvolacím soudem v Lyonu. Podepsán: generální prokurátor“.

Sabate byl nyní unaven a z celé soudní frašky se mu dělalo zle. Ani v nejmenším se neměl v úmyslu vrátit do francouzského vězení a mnoho přátel mu radilo, aby emigroval do Jižní Ameriky.

„Odkdy Jižní Amerika sousedí se Španělskem?“, zeptal se.

Období vyčkávání skončilo. Začal vybavovat expedici do Španělska a shromáždil nadšené přátele, kteří ho měli doprovázet. Za sebou zanechal mnoho dalších soudruhů, kteří byli připraveni vyrazit na znamení, jakmile ustaví první základny.

Nicméně tentokrát Sabate podcenil zvyšující se efektivitu španělské tajné služby a mezinárodní policejní kooperace, jdoucí přes hranice. Ve stejnou chvíli se navíc bývalý šéf Brigády speciálních služeb, Pedro Polo Borreguero, který se specializoval na perzekuci anarchosyndikalistů, nacházel ve Francii údajně jako atašé španělského velvyslanectví v Paříži. El Quico byl varován před hrozícím nebezpečím, ale co mohl dělat? Během svých cest a setkání přijal veškerá možná bezpečnostní opatření. Dokonce i když se vracel do Dijonu, vždy na něj někdo čekal na na stanici se vstupenkou na nástupiště, aby nemohlo být prokázáno, že opravdu opustil město. Tentokrát ale opatření, která přijal, nepostačovala, protože nepříznivých okolností bylo příliš mnoho. Frankovi agenti, kteří využívali jeho přikázaného pobytu, sledovali každý pohyb a vyzvídali na něj přímo nebo na základě informací francouzské policie.

Na cestě do Španělska Sabate prvního prosince 1959 zatelefonoval do Paříže: „Pozdravuj všechny. Děkuji za všechno a uvidíme se příště...pokud ale bude nějaké příště!“

Na konci prosince soudruh v Dijonu obdržel korespondenční lístek, odeslaný z Narbonne, napsaný neznámým rukopisem a s neznámým podpisem, uvádějící, že kvůli špatnému počasí Sabate odkládá svou cestu do Španělska až na jaro. Původ tohoto lístku zůstává zahalen tajemstvím. Již pátého ledna 1960 rádiové a televizní zpravodajské šoty oznamovaly smrt Sabateho a čtyř společníků, kteří ho doprovázeli.

El Quico překročil hranici poblíž Coustouges na konci prosince. Doprovázeli ho devětadvacetiletý Antonio Miracle Guitart, sedmadvacetiletý Rogelio Madrigas Torres, devětatřicetiletý Francisco Conesa Alvarez a dvacetiletý Martin Ruiz Montoya (9). Španělská tajná služba věděla od francouzské policie o jeho příchodu a Guardia Civil na hranici připravila přivítání, hodné Sabateho a jeho reputace. Umístili přepadové jednotky, hlídky a patroly po celé horské oblasti. Sledovali křižovatky a hlavní cesty, stejně jako přístupy k městům a vesnicím. Všechny chaj v izolovaných oblastech byly dnem a nocí stráženy skupinkami třech četníků. Tentokrát byli připraveni na všechny eventuality a v sousedících městech Beslau, Beuda a Albana byly ubytovány posily. Byli rovněž varováni rolníci, uhlíři a dřevorubci, že musí okamžitě podat zprávu jednotkám o přítomnosti jakýchkoli cizinců ve své oblasti.

Z mnoha prohlášení, výpovědí a svědectví o finální epizodě Sabateho života jsme se snažili zrekonstruovat jak jen to bylo možné pohyby Franciska a jeho skupiny až do konečné tragédie, která se odehrála o několik dní později.

V půl páté odpoledne stanice Guardia Civil v Lladu podala zprávu, že spatřila pět mužů, oblečených v modrých overalech, horských botách, s batohy na zádech, v oblasti řeky Manol. O několik hodin později dva muži oblečení v modrých overalech navštívili nedaleký statek, kde se představili jako pašeráci a nakoupili množství potravin. Krátce poté byli stejní muži spatřeni v doprovodu dalších tří, jak jdou směrem k řece Muga, jakoby mířili k francouzské hranici. Tyto informace byly kriticky srovnány a zaslány veliteli Guardia Civil, který nařídil okamžité posílení hlídek poblíž těchto míst. Následujícího dne, 31. prosince, horská patrola Guardia Civil poté, co se neúspěšně dotazovala maloročníků a uhlířů v údolí Maya de Moncalt, zaujala pozici na horském hřebenu, poskytujícímu výhled na celé údolí. Asi v osm hodin večer zaznamenali kouř, vycházející ze statku Casot y Falgos, o němž věděli, že je opuštěný. Jeden z četníků šel na průzkum a vstříc mu zahřměla salva ze samopalů. Padl jakoby mrtev a spatřil pět mužů, utíkajících do hor. Jednalo se nepochybně o Sabateho a jeho skupinu. Krajina byla hustě porostlá stromy a keři, takže soudruhům se podařilo bez větších obtíží setrást pronásledovatele, ale neměli ani ponětí o ohromném množství jednotek, nasazených v oblasti, majících za úkol zabránit jim dostat se živí do Barcelony.

Četníci se vrátili do nedaleké vesnice Maya a zatelefonovali na velitelství v Beslau a zakrátko byly všechny dostupné jednotky vyslány na místo přestřelky. Soudruhům se ale podařilo zakrýt stopy a zmizet. Další zpráva o spatření stejné skupiny přišla v poledne, když byl Sabate zahlédnut, jak míří směrem k vesnici Espinaves na jihovýchodě. Tentokrát bylo hlášeno, že postupují opatrně se zbraněmi připravenými k palbě. Muž, zodpovědný za operaci, byl plukovník, velící 24. praporu Guardia Civil a rozhodl se obklíčit oblast, v níž byla skupina naposledy spatřena - Borrasu, Tarabaus, Llado, Cresipa a všechny mosty a možné přechody přes řeku Fluvia.

Poslední informace o poloze skupiny z 31. prosince naznačovala, že stále míří jižním směrem a nachází se již pouze několik kilometrů od řeky Fluvia. Asi v deset hodin večer hlídky poblíž vesnice La Palma podaly zprávu, že zaslechly volání tetřevů. Později bylo objeveno, že soudruzi byli vybaveni tetřevími vábničkami, takže je pravděpodobné, že se jim navzdory silným hlídkám podařilo v noci na 31. prosince přejít řeku.

Příštího dne, 1. ledna, byla oba břehy řeky pečlivě prohledány, aniž by byla zjištěna jakákoli indicie, osvětlující pobyt Sabateho a jeho skupiny, takže byly směrem na Geronu, kam zřejmě mířila, vyslány posily. Zde bychom také měli zdůraznit, že samotná Guardia Civil byla neustále místními rolníky a dělníky úmyslně vysílána na honičky za neexistujícím cílem, což ještě dodalo k obtí-

žím, kterým beztak musela čelit.

V sobotu třetího ledna byla skupina definitivně lokalizována. Guardia držící hlídku na kopci, zvaném Castillo de la Mota poblíž Gerony, ji zahlédla dalekohledem, jak vstupuje do statku Clara mezi Bañolas a Gerona. Na to, že byla neděle ráno, to bylo neobvykle mnoho lidí ve statku, obývaným pouze starším manželským párem Juanem Salas a Balbinou Alonso. Guardia pojala podezření, že je konečně na stopě. O hodinu později byl statek, rozkládající se na úbočí zalesněného kopce, úplně obklíčen přivolanými jednotkami. Prostor před statkem byl plochý a bylo obtížné vejít nebo odejít bez povšimnutí. Jak se četníci obezřetně přibližovali, spatřili, jak před venkovní dveře vyšli tři muži a hovořili mezi sebou. Kapitán svým mužům rozkázal okamžitě na ně zahájit palbu, která na místě zabila jednoho z nich, Francka Conesa Alvarez a Sabateho zranila do nohy a hýždí. El Quicovi a dalšímu soudruhovi se podařilo v bezpečí dostat zpátky do domu. Žena z domu se poté, co zaslechla výstřely, snažila zavřít okenice, ale byla zasažena kulkou do ruky. V této finální bitvě neměl být nikdo ušetřen. Obléhání začalo.

Obležení na odvrácení útoku použili kvůli úspoře munice brokovníci, kterou našli v domě a útočníci, postaveni před takový odpor, se rozhodli počkat na noc, než zahájí zteč domu. Jeden četník, Jesus Gonzalez Otero již byl zraněn do nohy, když se pokoušel přiblížit k farmě. Jeho kolegové se rovněž rozhodli počkat na soumrak, než ho přivlečou zpět, a tak strávil v agónii zbytek dne.

V půl šesté odpoledne dorazil velící důstojník praporu, podplukovník Rodrigo Gayet Gibal, aby se ujal operace a v půl jedenácté nařídil rozdat čerstvou municí, ruční granáty, jídlo a „množství alkoholu“, jak uvádí zpráva, „aby pozvedl bojovou morálku jednotek“.

Bitva pokračovala dokud ještě bylo denní světlo. Čtyři soudruzi na statku netrpělivě čekali až měsíc zakryjí mraky, aby mohli uprchnout ve skrytu temnoty. V jednu hodinu ráno oblohu pokryly těžké mraky a noc se ponořila do tmy. Byla to šťastná náhoda, na kterou čekali – dokonalá příležitost. El Quico během dne připravoval únikovou cestu a kopal otvor v podlaze, vedoucí do stájí, přiléhajících k budově - cestu, která by se vyhýbala volnému prostoru vpředu, ovládanému zbraněmi Guardia Civil. Pod pláštěm tmy dveřmi stáje vyhnali krávu a obléhatelé okamžitě zahájili palbu na pohybující se objekt. Poté, co odvedli stranou palbu četníků, dva soudruzi ze skupiny vyběhli opačným směrem do lesa, ale i zde na ně čekaly četnické zbraně. Neměli se kde skrýt a oba byli srazeni přívalem nenadálé smrti.

Sabate se rovněž snažil uprchnout, ale místo, aby běžel jako jeho soudruzi, vrhl se na zem a rychle se plazil k úkrytu v nedalekých křovinách - ale zjistil, že četníci dostali stejný nápad a nacházeli se pouze několik metrů od něj. Když tam ležel přitisknut k zemi a slova se odvažil dýchat, z opačného směru najednou zaslechl, jak někdo říká „Nestřílej... jsem poručík“. Byl to poručík Guardia Civil, Francisco Fuentes, kterého osud přivedl k setkání tváří v tvář s El Quicem, ačkoli si to nikdy neuvědomil. Sabate ho zblízka střelil do hlavy a okamžitě zabil. Ostatní obléhatelé nemohli říci, odkud a jak vyšel výstřel, takže Sabate okamžitě zareagoval a začal se plazit směrem, odkud dorazil poručík a opakoval jeho slova „Nestřílej... jsem poručík“. Tímto způsobem se mu podařilo proplazit postaveními Guardia Civil.

Příštího dne, čtvrtého ledna, jednotky našly těla svého důstojníka a Sabateho třech soudruhů, ale dvě stále chyběla. Vypálili na dům několik výstřelů, aby zjistili, jestli se v něm někdo stále nachází, ale nepřišla žádná odpověď, takže dva z nich se krytí palbou vydali dovnitř. Bez obtíží se dostali dovnitř a našli manželský pár, ležící vystrašený v jedné ze zadních místností a pokračovali v prohlídce. Pod hlavní budovou se nacházela pekárna a četníci, kteří měli podezření, že se uvnitř někdo ukrývá a nechtěli jí riskovat, dovnitř hodili několik slzotvorných granátů. Přímou z pece vypadla oslepená a napůl zadušená postava, která byla rozstřílena na kusy smrtícím přívalem olova, když se pokoušela dostat ke dveřím. Byl to čtvrtý ze skupiny, Martin Ruiz, ale ať hledali, jak hledali, pátého nikde nenašli. Jen těžko tomu uvěřili, ale nakonec museli přiznat, že El Quico jim uprchl a proklouzl mezi více než stovkou dobře vycvičených a vyzbrojených mužů!

Když o svém selhání podali zprávu do Barcelony, odpovědí byl strohý rozkaz: najděte ho a

neztrácejte ani vteřinu!

Nadšení z vyhlídky na dostižení štvance bylo takové, že dokonce bývalý šéfkomisař Brigada Politico Social z Barcelony, Eduardo Quintela, nyní žijící v důchodu v Galicii a dlouholetý nepřítel anarchistického hnutí, spěšně dorazil na místo, když se doslechl, že jeho starý nepřítel je obležen u Sarria de Ter, osobně se chtěl zúčastnit honu a přivezl sebou svého věrného průvodce – bloodhounda. Quintela chtěl být u toho, až bude zabit muž, který mu během jeho kariéry způsobil tolik ponížení a zesměšnění.

Pronásledovatelé a jejich psi ale brzy ztratili orientaci. Sabate se během dlouhých let v horách poučil, že je dobré nosit sebou balíček pepře, aby zakryl pachovou stopu.

Přestože měl několikahodinový náskok před pronásledovateli, jeho situace byla kritická. Od rolníka a jeho ženy věděli, že je vážně zraněn. Během bitvy byl kulkami Guardia Civil zasažen do krku, hýždí a nohy. Trpěl velkými bolestmi a stálo ho všechny síly pokračovat v útěku. Před rozbřeskem pátého ledna se El Quicovi podařilo dostat na železniční stanici Fornells de la Selva, poté, co přeplaval řeku Ter, asi sedmnáct kilometrů jižně od Gerony. Je neuvěřitelné, že ve svém stavu urazil takovou vzdálenost. V půl sedmé onoho rána z Gerony odjížděl vlak, který dorazil ze směru od Port Boul a zastavoval ve všech stanicích až k Massanetu. Sabate zůstal ukryt na konci nástupiště, dokud se vlak nerozjel a pak vyskočil na lokomotivu s pistolí v ruce. Strojvůdce Pedro Garcia Marcos a topič Joaquin Puig hleděli na něj hleděli s hrůzou v očích. Zaplašil jejich obavy a požádal o něco k jídlu, protože byl hladový. Dali mu obložené chleby, které hltavě snědl a pak jim řekl, ať pokračují v jízdě jako obvykle.

„Nezastavujte vlak. Nezastavujte, dokud nedojedete do Barcelony!“

To je ohromilo. „Do Barcelony?“ Strojvůdce El Quicovi vysvětlil, že to není možné, protože v Massanetu museli vyměnit parní lokomotivu, kterou řídili, za elektrickou. Kromě toho museli respektovat signalizaci po cestě. Sabate dále nenaléhal. Možná již v srdci neočekával, že skutečně může splnit své přání dostat se co nejdříve do Barcelony, své Barcelony.

V Massanetu se vlak zastavil, aby vyměnil lokomotivu a když byl připraven k odjezdu do Barcelony, parní lokomotiva se vrátila na další spoj. Jak projížděla, Sabate přeskočil z jedné na druhou a jedním dechem se rozloučil s jednou posádkou a představil další. Než opustil první, požádal posádku, aby se nikomu nezmiňovala o jeho přítomnosti, ale přesto na další stanici očekával gala přivítání.

Vlak dojel do Fornells de la Selva v osm hodin ráno. Sabate, který sledoval jízdu, nařídil strojvůdci, aby snížil rychlost, když vlak objížděl stanici ve vzdálenosti pouhých několika kilometrů.

Strojvůdce uposlechl a za vteřinu již plnou rychlostí ujížděl bez svého pasažéra.

Z Fornells de la Selva se El Quicovi podařilo ujet dalších asi osmdesát kilometrů směrem na Barcelonu, ale město jeho snů bylo stále velice daleko. Nyní již téměř nemohl chodit, protože jeho noha byla těžce napadena infekcí a mysl zatemněna horečkou. Nicméně se přemohl a dovlekl se až na úbočí Sierra de Montseny, zbývalo pouhých několik málo dalších kilometrů a mohl si odpočinit v krásných lesích, mezi duby a kaštanými mezi jejich křovinami a cedry, javory a borovicemi, kde se často procházel jako malý chlapec. Znal stezky a pěšinky, znal každé zákoutí zelených lesů - tam by mohl uprchnout před celou armádou a nalézal by se v bezpečí. Záchrana byla blízko, ale pro něj příliš daleko. Rychle ztrácel síly a pokud se mu brzy nedostane lékařské pomoci zemře.

Na dohled bylo San Celoni. Sípající, vyčerpaný, bojoval, aby k němu došel. U cesty rolník opravoval svůj vůz a Sabate ho pozdravil a požádal o něco k pití, aby snížil svoji vysokou horečku. Muž mu okamžitě nabídl láhev vína, kterou Sabate vypil jedním douškem. Muž rovněž jel do vesnice a nabídl, že Sabateho svezí. V San Celoni se Sabate zeptal ženy, který vypadala důvěryhodně, kde je lékař. Ukázalo se, že ve vesnici je pouze jeden, ale žena mu dala jeho adresu - v ulici Calle de Jose Antonio. Dodala, že v tuto hodinu není jisté, že nalezne lékaře doma. V tom případě měl zajít za jeho řidičem, který bydlel přes ulici, který mu řekne, kde doktor je a kdy se asi vrátí.

Jak stará paní řekla, lékař nebyl doma. El Quico pak překloupal přes ulici a chtěl zaklepat

na dveře protilehlého domu číslo 26, ale v horečkách si spletl číslo. V domě žil muž jménem Francisco Berrenguer Roca. Když Berrenguer otevřel dveře a spatřil cizince v tak strašném stavu, hrubě řekl, že si spletl dům.

El Quico, spíše již mrtvý, než živý, řekl: „To nevadí. Prosím, nechte mne posadit se u vás“.

Berrenguer řekl ne a hrubě vystrčil zraněného cizince z chodby. Když to udělal, ucítil, že Sabate má pod pláštěm samopal. Zpanikařil, instinktivně chytil samopal a nechtěl Sabateho nechat odejít. Dva muži, strkající se a řvoucí, zápasili a vypadli na ulici na rohu Calle Jose Antonio a Santa Tecla.

Mezitím se zpráva, že Sabate zřejmě dorazil do San Celoni, dorazila ke Guardia Civil a četníci obratem zatelefonovali místní Milici (10), aby dorazila jako posila. Na stanici zjistili, že Sabate, nebo přinejmenším muž odpovídající popisu, procházel směrem k vesnici, takže hlídky Milice byly vyslány pátrat v ulicích San Celoni.

V jedné z patrol se nacházel četař milice, který byl rovněž místním sekretářem falangistické Národní syndikalistické centrály (CNS), jménem Ábel Rocha Sanz a další milicionář Jose Sibina Morul, které doprovázel seržant Guardia Civil jménem Martinez Collado. Tato hlídka procházela nedaleko Calle Jose Antonio, když zaslechli volání o pomoc od muže, s nímž Sabate zoufale zápasil o život. Hlídka se rozdělila, Rocha běžel po jedné straně ulice a seržant a Sibi běželi okolo bloku aby se jim podařilo dostat Sabateho do křížové palby.

Ve snaze dostat se pryč od Berrenguera, Sabate sebral zbytek sil, které mu ještě zbývaly a bolestivě kousl útočníka do ruky a téměř Berrenguerovi ukousl prst. Ábel Rocha vypálil první kulku, ale ta Sabateho minula a zasáhla a těžce zranila Berrenguera. To Sabatemu umožnilo, aby se vysmekl a začal střílet z pistole Colt. Byl vyčerpaný, lapal po dechu a neměl čas uchopit samopal Thompson, který měl stále pod pláštěm. Nicméně pistolí se mu podařilo zasáhnout milicionáře do pravé nohy pod koleno. Zraněný Rocha ale ještě stihl vypálit z automatické pušky a jeho kulka zasáhla Sabateho ve stejné chvíli jako další ze zbraně seržanta Guardia Civil zezadu. Boj skončil. Sabate ležel mrtev. Milicionáři pro jistotu prostříleli jeho tělo, ležící na chodníku.

A tak v půl deváté ráno pátého ledna 1960 skončil paměťihodný život Francisca Sabate Llopert. Zemřel jak si mnoho lidí přeje zemřít a nikdo nemá pro tuto chvíli lepší slova, než Thukydidés:

„Pro mužného ducha je horší ponížení, spojené se zbabělostí, než smrt, když přijde neočekávána, provázena statečnými skutky a nadějí lidu“.

Zemřít v boji byla jediná smrt hodná muže, který se odmítl přizpůsobit zkorumpované době a vzdát se dobyvatelům. Muže, který riskoval vše v pokusu vytrhnout krvavou kapitolu, napsanou Frankem, z knihy španělské historie.

Sabate byl pohřben na starém hřbitově v San Celoni v neposvěceném hrobě. Lékař, který prováděl pitvu, odhalil, že sláva, kterou se pyšnili ti, kteří Sabateho zbavili života, byla předčasná. Milicionářovy a četníkovy kulky zabily již mrtvého muže. Rána v noze byla zachváčena snětí a dokonce i kdyby Sabateho po dosažení San Celoni dopravili rovnou do nemocnice a byla mu poskytnuta veškerá péče, nabízená moderní vědou, bylo by pozdě. Již ho nemohl zachránit nikdo.

Rádio Luxemburg přineslo tragickou zprávu o jeho smrti světu v půl druhé odpoledne pátého ledna. Když zpráva dosáhla Barcelonu, lidé odmítli uvěřit, že je pravdivá. Odmítali ji jako policejní manipulaci. Pro lid jsou někteří lidé nesmrtelní. Katalánští pracující stále říkali „Uvidíte, El Quico se brzy znovu objeví!“

Francisco Sabate, El Quico, se nikdy nevrátí do Barcelony. Již nikdy nespátří nové Španělsko, které povstane, aby mu vzdalo čest jako symbolu těch, kteří bojovali v dosud neskončené bitvě za emancipaci člověka.

Poznámky ke Kapitole 12

1) Narozen dvanáctého dubna 1916, k policii se dal v červenci 1941 jako „policista druhé třídy“, ale díky své ctižádosti rychle služebně postupoval a nyní slouží jako šéfkomisař barcelonské Brigada Política Social.

2) Narozen 27. března 1916, k policii se dal v červenci 1934. Během výslechů byl zapisovatelem.

3) VII. řádná mezinárodní konference FAI se konala v červenci 1956, aby se časově shodovala se VII. Interkontinentálním kongresem MLE-CNT v Toulouse. Maria navštívila setkání FAI, kde byly diskutovány aktivity Grupos Anarco-Sindicalistas, ale jen stěží jí bylo dovoleno otevřít ústa, aby protestovala. Setkání schválilo rezoluci tohoto znění: „Tímto odsuzujeme pozice Grupos Anarco-Sindicalistas v exilu“.

4) Sabate zaslal Organizaci tři dopisy, datované patnáctého srpna, prvního září a osmého září 1957. Přinášíme pouze znění třetího, který shrnoval jeho aktivity a ideje.

5) Jedním z právníků, který pracoval podle Sabateho instrukcí, byl Jean-Baptiste Biaggi, velmi proslulý francouzský advokát.

6) Byl považován za experta na sociální represe a v září 1951 byl jmenován do funkce generálního sekretáře bezpečnosti, kde nahradil podplukovníka Alfonsa Romero de Arcos, který tento post zastával od září 1949.

7) Facerias se narodil v Barceloně 6. ledna 1920. V občanské válce bojoval v koloně Ascaso a během posledních bitev v Katalánsku padl do zajetí. Byl propuštěn v roce 1945, začal se věnovat tajné revoluční aktivitě a mezi jiným zastával post Sekretáře obrany katalánské federace mladých anarchistů.

8) Jednoty Movimiento Libertario Español (MLE) bylo konečně dosaženo na prvním Internacionálním kongresu CNT v exilu v Limoges v srpnu 1960. O tři měsíce později, v listopadu 1960, bylo pod vedením veteránského aktivisty Cipriana Mery znovusjednocení anarchosyndikalistického odborového hnutí veřejně oznámeno na setkání v divadle Alhambra v Paříži.

9) Miracle se narodil dvacátého listopadu 1930 v Brafinu (Tarragona) a žil v Clermont Ferrand, kde pracoval jako stavební dělník.

Torres se narodil pátého listopadu 1930 v Hospitalitet de Lobregat (Barcelona) a žil v Dijonu, kde pracoval v jako zedník. Dezertoval ze španělské armády a do Francie odešel v roce 1956.

Alvarez se narodil v Barceloně 21. prosince 1921 a odešel do Francie v roce 1950, kde pracoval jako řidič.

Montoya se narodil v Provins (Seine & Marne) 13. dubna 1939. Byl to Francouz, narozený španělským rodičům a žil v Lyonu.

10) Tato Milice (Somaten) byla ozbrojenou občanskou milicí, specifickou pro Katalánsko. Byla reorganizována během diktatury Prima de Rivery (1923-1930) generálem Severianem Martinez Anidem jako rezervní síla pro případ nepokojů.

Epilog

Po několik dní po jeho smrti mezinárodní tisk věnoval velký prostor Franciscovi Sabate. Zřídka se smrti anarchisty dostalo takového širokého pokrytí. Proč byla tak zajímavá? Patrně kvůli spektakulárnímu útěku skrz kordon Guardia Civil. Ale jeho čtyři soudruzi – Miracle, Madrigal, Conesa a Martin Ruiz - zemřeli v anonymitě.

Světové deníky nejprve přinášely titulky fašistického původu „Smrt bandity“, ale později pochopily, že na Sabateho se zcela nevztahoval výraz „bandita“ a začaly měnit svůj přístup a uvádět nové, ale stále chybné informace. Objevila se například idiotská tvrzení, že Sabate se vrátil do Španělska pouze proto, aby pomstil smrt svých bratrů.

Španělské libertinské hnutí v exilu (MLE) mělo příležitost a prostředky, aby napravilo tyto lži a chyby tisku. Ale organizace raději strčila hlavu do písku. Nejneprominutelnější hrůznosti přicházely od těchto samozvaných anarchistů. Například týdeník CNT přinesl sedmnáctého ledna 1960 v článku svého editora Jose Peiratse tato slova:

„Nepřeji si soudit Sabateho nebo se o něm vyslovovat tak tvrdě, jako ti, kteří si mnohokrát stěžovali na skutečnost, že jeho aktivita poškozovala CNT, proti jejímž rozhodnutím se bouřil - a dokonce - což by nikdy nemělo vycházet od někoho, kdo se na ní podílí - pokusil se ji nahradit. Nechci z něj ani dělat hrdinu, nového Empecinada, dalšího Durrutiho. Ale soudy ve Španělsku nebo kdekoli jinde by neměly vynášet rozsudky nad někým, kdo tak dalece překročil veškeré normy obyčejného života a jednání.

Nemohu v jeho posedlosti, v jeho nerozumném a nevysvětlitelném odhodlání jít do Španělska navzdory jakémukoli možnému individuálnímu nebo kolektivnímu zájmu nalézt nic jiného, než něco, čím byl v mnoha očích naprosto pohlcen - a jistě i v mých: zoufalství jeho duše, odhodlání pomstít své zavražděné bratry, ideál, který proměnil v takovou posedlost, která učinila jakékoli další úvahy druhořadé“.

Urážky kapitalistického tisku se ukazují jako nicotné. Toto prohlášení je neomluvitelné.

Smrt jeho bratrů Sabateho hluboce zasáhla, ale bolest, kterou pocíťoval, nezaujímal místo motivů jeho boje. Nehledal pomstu, která nikdy nevstoupila do jeho úvah, ale sociální spravedlnost. Prohlásit něco opačného znamená nejen úmyslně pomlouvat tohoto člověka, ale rovněž úmyslně klamat, když takové prohlášení pochází od lidí, kteří ho znali. Francisco Sabate - jak jsme se snažili ukázat na těchto stránkách - se oddal boji dlouho předtím, než jeho bratři zahynuli. Pokračoval tak, jak začal - s nadějí na povstání španělského lidu a následné zničení Frankova režimu.

V jednom vydání novin organizace Solidaridad Obrera (pařížské vydání, 21. ledna 1960), jeden článek dosáhl až na vrchol pokrytectví. Vydání přineslo Sabateho fotografii, ale žádný článek ani zmínku o jeho boji. Namísto toho se omezilo na odmítnutí věty, kterou mezinárodní tisk uvedl jako Sabateho poslední slova „Viva la muerte!“ (1)

Článek končil těžkou urážkou Sabateho památky, obsaženou v mírumilovné zásadě: „Anarchisté bojují za životy všech a v extrémních případech o vlastní život přicházejí. Nikdy ale nespáchají takové faux-pax, aby vykřikli 'Ať žije smrt!' jako nějaký totalitní generál“.

Vrchol nestoudnosti nicméně přišel v článku, přineseném anarchosyndikalistickými novinami CNT, vydanými sedmého února 1960. Článek byl podepsán přítelem Miracla, jednoho z mladých mužů, kteří zemřeli se Sabatem a psalo se v něm:

„Stále ještě existuje mnoho mladých mužů, mnoho neznámých lidí, z nichž se také mohla stát potrava pro děla - mladých mužů, kteří jsou právě kvůli svému mládí a idealismu snadno manipulovatelní ze strany zločinců“.

Objevila se pouze jedna uspokojivá a alespoň poněkud objektivní zpráva, vysílaná španělskou redakcí Radia Bělehrad čtrnáctého ledna 1960:

„Draží posluchači: náš korespondent Rade Nikolic krátce promluví o Franciscovi Sabate, katalánském revolucionáři, zavražděném minulý týden frankistickou policií...

Francisco Sabate, známý jako El Quico, militant CNT a jeden z nejskvělejších obránců republikánské a demokratické věci španělského lidu...

Není čas na to, abychom diskutovali různé metody boje, ani oslavovali nebo odsuzovali tu nebo jinou formu revolučního boje. Co je důležité, je to, že nepřátelé lidu nesmí poskvřnit památku revolucionáře, který se podle vlastních slov cítil zahanben být naživu, když jeho bratři a většina jeho soudruhů byla zavražděna...“

Pořad končil slovy: „Právě jste slyšeli našeho reportéra Rade Nikolice krátce promluvit o životě katalánského revolucionáře Francisca Sabate“.

O několik dní později záhřebský deník Vjesnik u Sridjedu (20. ledna 1960), vydal ilustrovaný článek o Sabatem, nazvaný „El Quico bojoval dvacet čtyři let. Smrt legendárního bojovníka proti Frankově tyranii“.

Méně bezohledné noviny z řad buržoazních médií začaly zakrátko pohlížet na Sabateho s určitým respektem. Přes clonu lži a pomluv začaly rozeznávat siluetu partyzána a projevovat sympatie skutečnému Sabatemu, muži anarchistického hnutí odporu, „veřejnému nepříteli číslo jedna“ fašistického státu.

Nejlepší epitaf ale byl sestaven již osm let před Sabateho smrtí. Toto napsal Felipe Alaiz de Pablo (2) v čísle 368 Solidaridad Obrera, vydaném v Paříži patnáctého března 1952:

„Správně nebo špatně, dychtiví po slávě a historickém uznání nebo také ne, patrně spíše sentimentálně než chladně se přiklánějící k totálnímu nihilismu, pravděpodobně pohrdaví ke stádní a pasivní mase, které se obětují, aniž by od ní očekávali pomoc, spíše oddaní anonymitě než vyvolávání zbožné úcty - protože náboženství jsou založena na spektakulární oběti jednoho - pouze jednoho - kvůli pohodlí a pasivitě zbytku - aktivisté, stojící tváří v tvář nebezpečí, věnují své životy naší věci a svými životy také platí. Ti vytrvalí končí v rukou teroristického státu, zatímco terorističtí, ale pasivní ideologové a terorem inspirované masy se drží stranou od nebezpečí, aplaudují osamoceným bojovníkům, ale tito zdvořile zpomalení lidé se nikdy přímo nezúčastní boje.“

Organizace v Paříži pomalu dospěla k rozhodnutí ospravedlnit Sabateho veřejně – přestože stále s jistou diskrétností. Jí vydaný dokument prohlašoval, že „Francisco Sabate Llopart nikdy nebyl, jak prohlašovala část tisku a rozhlasu - 'bandita'. Byl to militant Anarchosyndikalistických akčních skupin a byl zabit fašistickými silami generála Franka kvůli svému boji za svobodu Španělska“.

V Paříži kromě jiných míst byly zahájeny sbírky na pomoc rodinám El Quica a jeho čtyř soudruhů. Ale za žádných okolností nebyly přiznány stejné pocty Josemu Lluis Facerias, který padl ve stejném boji možná za méně spektakulárních okolností, nebo dokonce Goliardovi Fiaschi, který se v současnosti nachází v italském vězení v Lecce, patnáct let poté, co byl předán ze španělského vězení do italského a představuje živoucí symbol obětí jednoty mezi Frankovým Španělskem a fašistickou Itálií.

Nejupřímnější poctou Sabatemu ale byla skutečnost, že jeho nepřátelé ve Španělsku jeho porážku slavili medailemi a poctami, prokazovanými policií. Tisk přinesl úplné zprávy, které mu dodalo policejní ředitelství a direktoriát bezpečnosti. Všechny se o padlém nepříteli zmiňovaly jako „strašlivém banditovi Franciscovi Sabate Llopart“.

Poznámky k Epilogu

1) „Ať žije smrt!“ byl ve skutečnosti oblíbený slogan generála Millana de Astray, zjizveného, zmrzačeného, jednookého, jednorukého veterána španělské armády, jednoho z nejkrveživnějších generálů Frankova režimu. Je vysoce nepravděpodobné, že by Sabate použil heslo, asociované s tak reakcionářskou postavou a prohlášení, že tak učinil, představuje hlubokou urážku. Někteří zahraniční novináři, kteří o heslu věděli, že je „španělské“, ale buď na generála Millana de Astray zapomněli, nebo o něm vůbec nevěděli, ho připsali Sabatemu, aby přibarvili svůj příběh. Sabate možná vykřikl, stejně jako mnozí další „Viva la Anarquía!“

2) Felipe Alaiz, anarchistický spisovatel a novinář, se narodil v Alarbate de Linca (Huesca). Zemřel v Paříži ve věku 72 let osmého dubna 1959.

Fotografická příloha

Fotografie pochází z vydání Sabaté, *Guerilla urbana en España 1945-1960*, Virus-Memoria, třetí vydání, Barcelona 2001

Francisco Sabate v roce 1936

Francisco Sabate v roce 1946

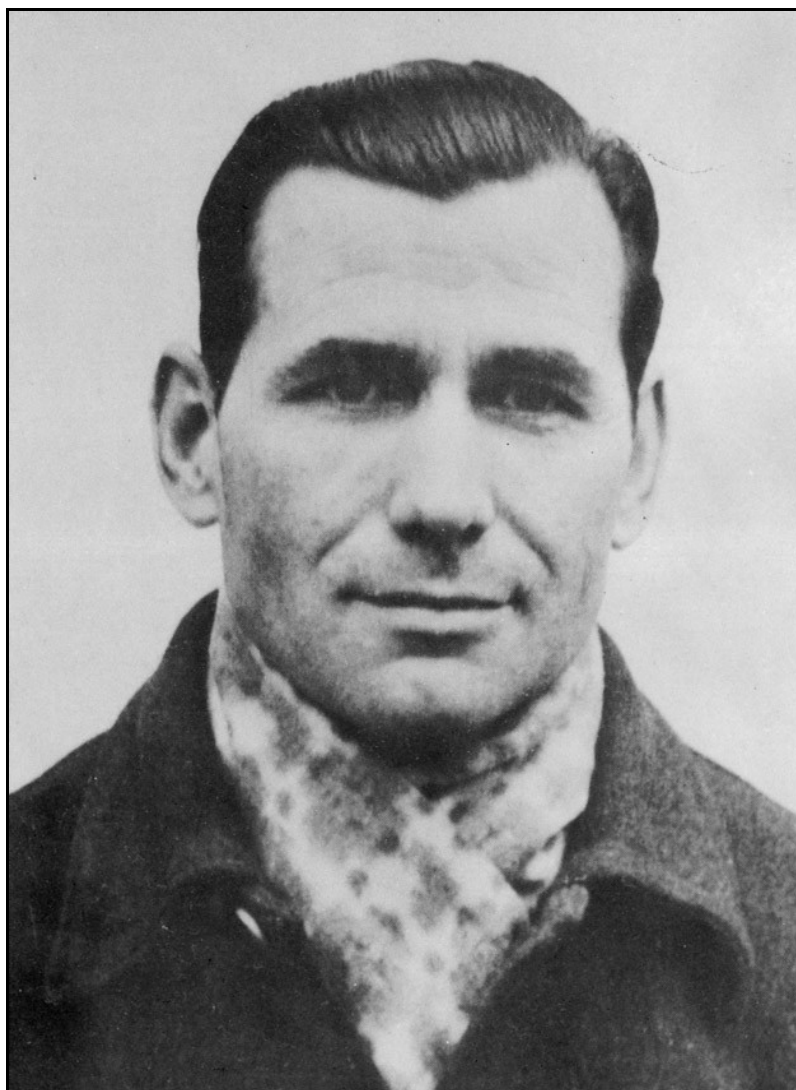
Sabate v Barceloně 1955 se svým improvizovaným minometem na vystřelování svazků propagačních letáků.

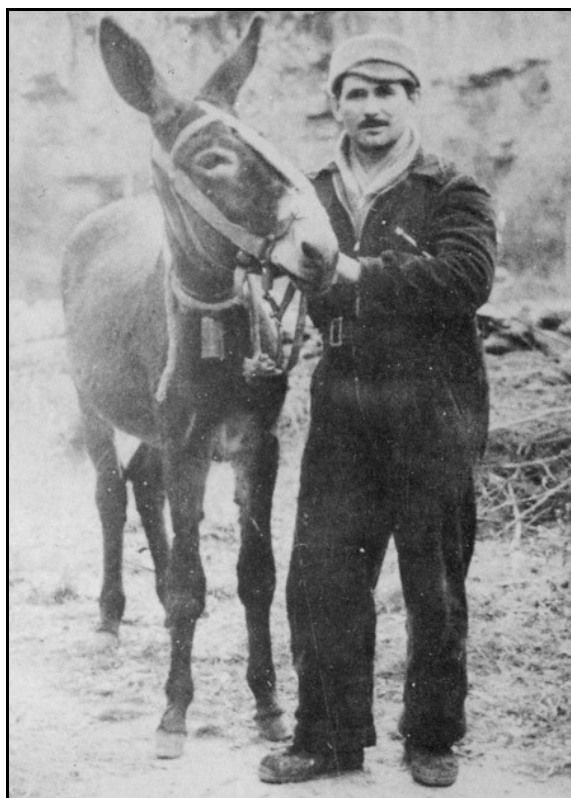
Sabate v Grenoblu v roce 1956

Sabate v Pyrenejích v roce 1957

Sabate v roce 1958

Sabate v roce 1947 s nákladní mulou

Sabateho usedlost „Casenove Loubette“

Sabate v Barceloně u Vítězného oblouku v roce 1956

Podobenky Sabateho a Faceriase z deníku ABC, Madrid, 23. 3. 1956

Policejní portrét Sabateho, uvolněný pro tisk po 23. květnu 1956, kdy se odehrálo přepadení filiálky Banco Central v barcelonské Calle Fusina

Sabateho mrtvola na ulici San Celoni

Roh ulic Calle Jose Antonio a Santa Tacia v San Celoni, kde byl Sabate zabit v boji

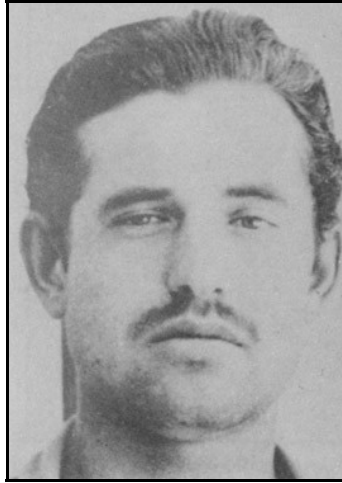
Barcelona, bar na Plaza Buensuceso, kde se Pareja setkal s Melisem.

Barcelona, lékárna na ulici Baja de San Pedro, kam se uchýlil těžce raněný Jose Sabate.

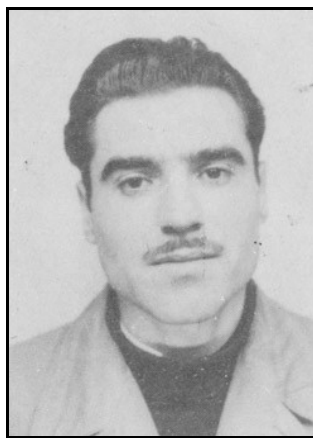
Jose Sabate Llopart, zabit v boji v Barceloně 17. října 1949.

Manuel Sabate Llopart, zastřelen v Campo de la Bota 24. ledna 1950.

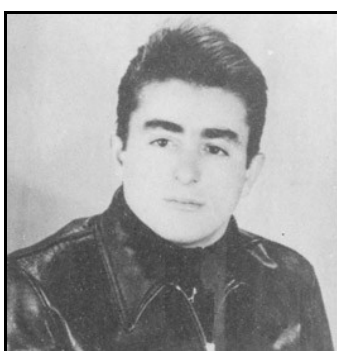
Ignacio Zubizarreta Aspas a horský vůdce Antonio Oyarzabal ve vězení Guadalajara (1952). Oyarzabal byl v lednu 1951 zadržen, když převáděl skupinu soudruhů z hnutí odporu do Francie a byl odsouzen na šest let vězení.

Antonio Miracle Guitart

Rogelio Madrigal Torres, zabítý Guardia Civil v lednu 1960 společně s Martinem Ruiz a Antoniem Miracle, členy Sabateho akční skupiny.

Martin Ruiz Montoya

Sabateho zkrácený samopal Thompson ráže .45 a dalekohled, vystavený v Expozici zbraní ředitelství výbroje Guardia Civil na Velitelství Guardia Civil v Madridu.

Jaime Parés Adán, přezdívaný „El Abysinio“, zabit policií v Barceloně 9. května 1946.

Diego Franco Cazoría, přezdívaný „Amador Franco“, zastřelen v San Sebastian 2. května 1947.

Cesar Saborit Carrelero, zabit policií 19. června 1951.

Francisco Martínez Márquez, přezdívaný „Paco“, zabit policií 21. října 1949 v Barceloně.

José López Penedo, zastřelen v Barceloně v únoru 1950.

Enrique Martínez Marín, zabit 26. srpna 1949

Francisco Denis Díaz, přezdívaný „El Catalá“. Třetího února 1949 spáchal sebevraždu pomocí kyanidové kapsle, aby se vyhnul zatčení a mučení.

Celedonio García Casino, zabit 26. srpna 1949 na francouzské hranici.

Raúl Carballeira, zabit 26. června 1948

Wenceslao Jiménez Orive byl 9. ledna 1950 těžce zraněn v přestřelce s policií a spáchal sebevraždu pomocí kyanidové kapsle.

Ramon Vila Capdevila, přezdívaný Caraquemada. Narozen 1908, padl v boji 1963

Marcelino Massana Bancells, přezdívaný Pancho, 1918-1981.

José Lluís Facerías, padl v boji 30. srpna 1957